

חוברת

שאלות חזרה

להכנה

למבחן הסמכה למשגיחי כשרות

נבחן נכבד,

בחוברת שלפניך מופיעות כ-900 שאלות ותשובות בנושאים השונים אותם למדת בקורס המשגיחים.

שים לב: 75% מן השאלות במבחן ההסמכה ברבנות הראשית יילקחו מתוך חוברת זו ועל כן החזרה על המופיע בחוברת יכול להעניק סיוע גדול להצלחה במבחן ההסמכה.

מבחן ההסמכה שייערך אי"ה ברבנות הראשית לישראל בתאריך שיפורסמו יכלול ס"ה 125 שאלות:

110 שאלות בסגנון אמריקאי, מתוכן יש להשיב על 100 בלבד, שינוקדו ב- $\frac{1}{2}$ נקודה כל אחת;
28 שאלות רגילות, מתוכן יש להשיב על 25 בלבד, שינוקדו ב-2 נקודות כל אחת.

מדרג הציונים במבחן:	100-90	עובר בהצטיינות
	90-80	עובר בהצלחה
	80-61	עובר
	60-0	נכשל

אנו מאחלים לכם הצלחה רבה.

בכבוד רב,

מחלקת הבחינות
הרבנות הראשית לישראל

תודתנו למסייעים בהכנת השאלונים :

הרב יצחק פוקס שליט"א, וכלל המכונים המעבירים את הקורסים.

לנוחותכם, השאלות מחולקות למספר קבצים.

קובץ ראשון

מבחני חזרה
על פי פרקי הלימוד

הרב יצחק פוקס שליט"א

מבחן מס' 1

פרק א: מבנה המטבח ומכשיריו

א. ש. באלו אופנים עשויים שיש או משטחי עבודה לבלוע מאכלים שונים? פרט! האם וכיצד ניתן להכשירם?

ת. משטחי עבודה בולעים:

1. על ידי עירווי מכלי ראשון, כגון מרק שגלש מסיר רותח.
  2. מגע כלי ראשון רותח, כגון תבנית שהוצאה מתנור.
  3. צונן העומד עם רטיבות 24 שעות רצופות ונהיה "כבוש כמבושל".
  4. שיירי מזון, לעיתים שומניים הנשארים על פני השטח.
- הכשרת שיש, במידה והוא שלם ואינו מבוקע או חרוץ: ניקויו באופן יסודי ושפיכת מים חמים רותחים מעלים בועות ממיחם או קומקום עם חוט מאריך, או שפיכת מים על פני המשטח ומעבר על פניהם בעזרת ברזל מלובן, כגון ממהץ.

ב. ש. מטבח שאין בו אלא ארון יחידי לאחסנת כלים, כיצד יש להשתמש בו? והיכן יש להימנע מלקבוע ארונות כלים במטבח? נמק.

ת. חובה לקבוע חלק מן המדפים והמגירות למוצרי מזון וכלים מסוג אחד ומקומות שונים ונפרדים לסוגים האחרים. בארון כזה חובה לאחסן כלים שניתן לזהות בקלות על פניהם לאיזה סוג הינם משתייכים. יש להימנע מלקבוע ארון מעל הכיריים כדי להבטיח שהאדים העולים מן התבשילים לא יגרמו בעיות כשרות.

ג. ש. היכן רצוי למקם את כלי הפסח במשך השנה? והאם בשאר שבתות השנה כלי הפסח נחשבים מוקצה?

ת. ארון לכלי פסח, מן הראוי שיהא ביחידה נפרדת וטוב לקובעו באזור המדפים העליונים. כלי פסח כיון שרגילים להקפיד מלהשתמש בהם בשאר ימות השנה, יש להתייחס אליהם בשבתות וימים טובים כמוקצה ולהימנע מלטלטלם.

ד. ש. תאר כיצד מקיימים במטבח "כיורים כפולים ונפרדים", מבחינת המיקום והצנרת. כיצד משתמשים בכיור יחידי? והאם ניתן להחליף ולהפוך כיור חלבי לבשרי או להיפך? התייחס בתשובתך לכיורי חרסינה וכיורי נירוסטה.

ת. "כיורים נפרדים" באופן מהודר – כשנקבעים בשני צדדים שונים של המטבח או עכ"פ במרחק משמעותי ביניהם. כיורים סמוכים, יש להציג ביניהם מחיצה כדי למנוע מעבר מאחד למשנהו. טוב להתקין ברז נפרד לכל כיור ומאוד מומלץ שתהיה צנרת נפרדת לכל כיור, לשלול בעיות בעת סתימה והצפת הכיורים. בכיורי נירוסטה כפולים יש לוודא שאין המדובר ביחידה אחת החצויה לשנים בקיר חוצץ המשמש משני צידיו לשני הכיורים. יש

לוודא שבין הכיורים דפנות כפולות. במטבח שיש בו כיור יחיד, אין להניח בקרקעיתו כלים, בודאי לא חמים. וניתן להשתמש במשטחים (רשתות) מוגבהים נפרדים ומסומנים, אחד לחלבי ואחד לבשרי, ולהציבם בקרקעית הכיור לחילופין. כיור חרסינה, לבני ספרד, ניתן בשעת הצורך לסמוך על העובדה שרוב תשמישו בצונן, ואם קשה להחליפו ניתן להכשירו בניקוי יסודי ועירווי רותחים או בהשריה של מים עם חומר חריף מעל. כיורי נירוסטה מכשירים כמו שיש בעירווי רותחים מעלים בועות.

ה. ש. כיצד יש לארגן את מערכת שטיפת הכלים במטבח הכשר, בכל הנוגע לחומרים ולתכשירים לניקוי הכלים, אופן השימוש וההפרדה בין כלי הניקוי לחלבי, בשרי ופרווה, ומה הדין כשבטעות נשטף כלי בשרי במטלית "חלבית"?

ת. חובה לייחד מערכת כלי ניקוי נפרדת לשימוש חלבי, בשרי ופרווה. בוודאי שאין להשתמש בכלי אחד פתוח להנחת סבון או משחת הכלים, אלא לייחד כלים שונים, ואף במיכלים סגורים, עדיף לייחד לכל מין מיכל נפרד, מחשש למגע פיית המיכל או החזקתו בידיים שאינם נקיות משיירי מזון מהסוג השני. השתמש בטעות במטלית שונה, תלוי אם לא השתמשו במים רותחים שהיד סולדת בהם (כ-45°C) ובמידה והמטלית הייתה נקיה יש להקל שאין צורך בהגעלת הכלים.

ו. ש. האם ומדוע חיונית הימצאות מגבות מטבח שונות ונפרדות לשימוש חלבי ובשרי? המחש תשובתך בדוגמאות מעשיות.

ת. השימוש במגבת אינו רק לניגוב כלים לאחר שטיפתם. לפעמים מקנחים שיירי רוטב או מזון שגלש או נטף. פעמים שמורידים מעל גבי הכיריים או מוציאים תבנית אפיה מן התנור בעזרת מגבת, מקנחים ידיים משיירי אוכל, ועל כן חיוני שתהיינה מגבות נפרדות ומזוהות לחלבי ולבשרי במטבח הכשר.

ז. ש. כתוב הנחיות לשימוש קבוע בכיריים של גז המשמשות לחלבי, בשרי ופרווה. באלו אפשרויות ניתן למצוא פתרונות להפרדה בכל זאת בין שימוש חלבי לבין בשרי?

ת. כיריים שמשמשות לכל סוגי המאכלים, יש להתייחס לכל חלקי המכשיר כטריפה, להימנע מלהניח עליהם מאכלים חמים. נפלו מאכלים תוך כדי בישול או טיגון על המשטח העליון – יש לזורקם לפח. ניקוי חלקי כיריים כאלו לא ייעשה מעל גבי כלים ולא במטלית חלבית או בשרית. בעת הבישולים, יש להרחיק ככל שאפשר בין הסירים והמחבתות מסוגים שונים, אין לטייל עם מכסים בעת שעומד כלי מסוג שונה ובכלל, כדאי תמיד להסיר כלי שאין בו צורך כעת, מעל הכיריים. יש לבחוש בעדינות, להיזהר מהתזה ומגלישה מכלי למשנהו. מוסיפים דבר-מה לסיר – יש לעשות זאת בזהירות. הפתרונות לשימוש נפרד:

1. רכישת כיריים נוספות נפרדות לחלבי.
2. קביעת אחת או שתיים מן הלהבות לשימוש חלבי.
3. רכישת חצובות שונות ונפרדות, להחלפה בעת שימוש חלבי.

4. רכישת חצובה קטנה יותר המתלבשת על הגדולה שעליה היא מונח הסיר ולא על חצובת הטריפה.

ח. ש. תאר "תנור בעל שני תאי אפיה נפרדים" לשימוש חלבי ובשרי. באיזה מן התאים עדיף למקם את השימוש הבשרי? פרט ונמק.

ת. תנור בעל תאים נפרדים: שכל תא מהווה יחידה נפרדת לחלוטין, ללא חיבור יציקתי בין שני התאים, ואין בו פתחי אוורור משותפים לשני התאים. עדיף לקבוע את השימוש הבשרי בתא העליון, בהיות שמאכלי הבשר מטבעם מוציאים יותר אדים הבלועים בשומני הבשר, ואדים עולים כידוע כלפי מעלה.

ט. ש. באלו תנאים ניתן להשתמש באותו תא אפיה בתנור חשמלי לשימוש חלבי, בשרי ופרווה? פרט ונמק. ובאיזה צורה ניתן להכניס בכל אופן מאכל ממין השונה מסוג תא האפיה, בשעת הצורך, בשמירה על כשרותו?

ת. יש מתירים את השימוש לחילופין, בהתקיים שלושה תנאים:

1. המתנת 24 שעות שלמות בלא שימוש.
2. ניקוי יסודי של תא האפיה.
3. הפעלת התנור למשך כ-20 דקות בחום המירבי או עכ"פ בחום שהיה בו השימוש הקודם בטרם הכנסת המאכל הנוכחי.

היתר זה רק ל"היתרא בעל"י (חלבי, בשרי או פרווה) ולא לתנור הבלוע באיסורים. הגר"ע יוסף שליט"א מחמיר שאין לסמוך על ההיתר הנ"ל אחרי שימוש בתבשיל שהיה בו הרבה רוטב (א"כ כוסה בניר אלומיניום).

כל אחד מהתנאים הנ"ל מתייחס לסיבה שונה. ההמתנה: לבלוע בתוך הדפנות שיהא נטל"פ; הניקוי והחימום: לוודא שלא נשאר כלום על פני השטח. בשעת הצורך ניתן להכניס מאכל לכל תא אפיה שהוא (אפילו בלוע באיסורים) במידה והאוכל עטוף בשתי עטיפות הרמטיות שביניהן יבש לחלוטין.

י. ש. טעו והשתמשו להכנת מאכלי בשר בתא אפיה חלבי, כשהאוכל גלוי. מה דין המאכל ומה דין התא, וכיצד ניתן להכשירו?

ת. יש להכשיר את התנור לאחר המתנת 24 שעות וניקוי, והפעלתו כחצי שעה בחום הגבוה ביותר. לענין האוכל: אם התא לא נוקה – המאכל אסור. אם חלפו 24 שעות מהשימוש הקודם בתנור והתנור נוקה – המאכל מותר.

יא. ש. עוגת גבינה שנאפתה בטעות בתבנית אפיה בשרית, מה דין העוגה ומה דין התבנית?

ת. אם חלפו 24 שעות מאז השימוש האחרון בתבנית – המאכל מותר והתבנית צריכה הכשרה ע"י ליבון בתנור או הגעלת שלוש פעמים. לא עברו 24 שעות יש לשאול שאלת רב

בקשר למאכל ולתבנית, וייתכן והתבנית נאסרת לחלוטין אא"כ תעמוד י"ב חודש ללא שימוש.

יב. ש. עוגה האמורה להיות פרווה, האם ניתן לאפותה בתבנית אפיה שהשתמשו בה לשימוש בשרי? פרט.

ת. באם רוצים לאכול את העוגה עם חלבי, הרי שאין לאפותה בתא אפיה שהשתמשו בו תוך 24 שעות אחרונות לבשרי. בדיעבד, כשכבר אפו, לבני אשכנז אסור לאכול את העוגה עם חלבי ולבני ספרד – מותר. יש שהתירו לבני ספרד את השימוש בתא לפרווה על מנת לאוכלו עם חלב – אף לכתחילה.

יג. ש. מה דעת הפוסקים לענין שימוש ב"טוסטר אובן" לחלבי, בשרי או פרווה? ומה ידוע לך אודות תנור "המנקה עצמו" לשימושים שונים, חלבי, בשרי ופרווה?

ת. טוסטר אובן יש להחליט ולקובעו לשימוש בסוג אחד בלבד, חלבי, בשרי או פרווה, כיון שהתנור קטן, תנקה בקושי רב ויש בו ספירלות גלויות בגוו. "תנור מנקה עצמו" ניתן להכניס בהם בזה אחר זה חלבי, בשרי ופרווה במידה ומפעילים את תוכנית הניקוי בין לבין.

יד. ש. האם וכיצד ניתן להשתמש בתנור מיקרו-גל עם השחמה ובלי השחמה לשימוש חלבי וגם לבשרי? והאם וכיצד ניתן בשעת הצורך, להכשירם?

ת. מיקרוגל עם השחמה דינו עקרונית ככל תנור אפיה חשמלי. השתמשו בו למזון חלבי גלוי ורוצים לעבור לבשרי או פרווה, יש להמתין 24 שעות, לנקותו היטב, ובטרם יוכנס המזון השני, להפעיל את המשחים מספר דקות בחום המרבי. תנור כזה עם השחמה שנצרך להגעה, יש להשביתו 24 שעות, לנקותו היטב ולהרתיח בתוכו כחצי ליטר מים עד שיתאדו.

מיקרוגל ללא השחמה מותר להשתמש בו לחלבי בשרי ופרווה לחילופין, בתנאי שהמאכל עטוף הרמטית ואינו מונח ישירות על הצלחת, ובפרווה ניתן להשתמש ללא כיסוי כלל. תנור ללא השחמה שהוכנס בו בטעות בגלוי מאכל מן הסוג השני ללא כיסוי או כשנטרף – יש לנקותו היטב, להרתיח בו כוס מים, וזו הכשרתו.

טו. ש. טוסטר (משטחים נסגרים זה על גבי זה) המיועד לחלבי, האם ניתן להשתמש בו להכנת שניצל עוף? והאם וכיצד ניתן, בשעת הצורך, לחמם בו שניצל?

ת. טוסטר משטחים יש לקובעו מראש לשימוש בסוג אחד בלבד ואין להשתמש לסוג אחר. בשעת הצורך ניתן להכניס בו סוג אחר בכלי סגור או כשהמזון עטוף היטב בשתי עטיפות והמשטחים נקיים ויבשים.

- טז. ש. מערב (בלנדר) האם ניתן לשימוש חלופי לחלבי, בשרי או פרווה? ומדוע?
- ת. חלק זה של המיקסר אינו ניתן לשימוש חלופי ויש לקובעו לתמיד למסלול אחד. המבנה של שילוב הסכינים אינו מאפשר ניקוי מוחלט והעובדה שהפעולה מתבצעת בשעה שהסכינים מתחממים מאוד בסיבובים מהירים ובחיכוך עם המאכלים (דוחקא דסכינא) מחייב בשעת טעות – הגעלה בליבון קשה, והדבר קשה לביצוע.
- יז. ש. מקצפים של מיקסר, האם ניתנים להעברה משימוש חלבי לשימוש פרווה? התייחס גם למקצף הפועל בתוך סיר שעל גבי האש.
- ת. במידה והשימוש בחומרים קרים בלבד, ניתן להשתמש לחילופין בתנאי ששוטפים במים פושרים (לא רותחים) ולא יונחו בכיור רטוב במשך 24 שעות רצופות. מקצף הפועל בתוך כלי ראשון שעל האש דינו חמור יותר ולא ניתן להעבירו לסוג אחר.
- יח. ש. האם ניתן לטחון באותה מטחנה דגים וגם אח"כ בשר? ומה בנוגע להוספת שום או בצל למזון הנטחן?
- ת. הדבר ניתן אך ורק לאחר ניקוי היטב של כל חלקי המערכת. אכן, מותר מן הדין לטחון דגים יחד עם בצל ושום במטחנה בשרית או להיפך, אולם יש מחמירים וחוששים לסכנה אף בבלוע ע"י חריף, על כן מומלץ לטחון את החריף בכלי אחר פרווה, ולהוסיף לתערובת מחוץ למטחנה. אפשרות נוספת לבשל מעט את השום והבצל וכדומה ואז כבר אינם בגדר חריף.
- יט. ש. מיחס או קומקום למים, כיצד ובמה יש להיזהר על מנת שישארו בגדר פרווה?
- ת. אין להכניס לתוכם חלבי או בשרי ואף לא להעבירם מעליהם (כשהם מתפוררים או נוטפים) בעודם פתוחים. כמו כן, ראוי שלא לערות מהם ישירות על גבי בשרי או חלבי בקילוח שאינו מפסיק, ויש להקפיד על מסלול ניקויים – שיהיה אך ורק פרווה.
- כ. ש. מהו "נוצק חיבור"? הסבר את המושג והבא דוגמה מעשית ליישומו.
- ת. זרם היוצר חיבור ישיר בין מקור רותחים במגע עם המשקה שלתוכו נשפך, שלא ב"קילוח מפסיק", לדוגמא, עירוני מים רותחים מקומקום לתוך סיר מרק בשרי מהביל או לתוך דיסה חלבית.
- כא. ש. האם וכיצד ניתן להשתמש באותו מדיח כלים לשטיפת כלי חלב וכלי בשר, ובאיזה סוג מדיח הדבר אינו ניתן כלל לביצוע?
- ת. יש לרכוש רשתות שונות, להניח עליהן בנפרד את שני סוגי הכלים ובין אחד למשנהו יופעל המדיח במים נקיים ולאחר הורקת המים, יוכנסו לתוכו הכלים מן הסוג השני, זאת לאחר שבין לבין הורתחו המים בחום המרבי.

- כב. ש. כלים שהוכנסו למדיח כלים באופן שנאסרו לשימוש, כיצד מתבצעת הכשרתם?
- ת. במידה וחום המים במדיח מגיע להעלאת בועות – תתבצע ההכשרה בתוך המדיח עצמו, לאחר המתנת 24 שעות והכלים כבר אינם בני יומם. אין המדיח מגיע להרתחה, לא ניתן להכשיר בתוכו את הכלים, אלא בכלי ראשון שעומד על גבי האש – כדין.
- כג. ש. מדיח כלים עצמו שנאסר מחמת שימוש שגוי בו, כיצד ניתן להכשירו?
- ת. אם נכנס לתוכו מזון איסור, יש לנקותו ביסודיות, להמתין 24 שעות ללא שימוש ולאחר מכן למלאו במים נקיים ולחממם עד לחום המרבי ולהוריקם.
- כד. ש. איזה איסור תורה עלול להתרחש בתוך פח אשפה?
- ת. יש להיזהר מעירוי שיירי רוטב או מרק בשר בקר לתוך קופסת גבינה פתוחה שיש בה שיירי חלב או גבינה משום איסור בישול בשר בהמה בחלב.
- כה. ש. אלו הלכות נאמרו בנוגע להתנהגות עם הלחם, בקשר לשמירה על כבוד הפת? ובנוגע לשמירה על הישארותו בגדר פרווה?
- ת. חתיכת לחם בגודל כזית ואף פירוורים בכמות של כזית אסור להשליכם בפח אשפה יחד עם שאר האשפה אלא לאחר עטיפתם דרך כבוד בשקית ניילון או שתי עטיפות ניר. כמו כן, אין לתלות לחם באוויר כגון בשקית על ידית של דלת וכדומה.
- בנוגע לשמירת לחם בתור פרווה יש להיזהר מלהניח במקום אחסון הלחם מוצרי מזון חלביים או בשריים. אין להניח לחם מעל לכיריים שמתבשלים בהם מאכלי חלב או בשר במקום שמגיעים אדי המאכלים המתבשלים. שיירי לחם מארוחה חלבית או בשרית שאין בטוחים שנשארו פרווה, יש להכניסם בשקית ולציין מבחוץ שלחם זה בחזקת חלבי או בשרי, לבל יבואו לידי תקלה.
- כו. ש. מצנם (טוסטר לפרוסות) שהכניסו בו בטעות פרוסה מרוחה בחמאה, האם המצנם נשאר בגדר פרווה?
- ת. באם היה כבר המצנם מופעל וחם, ניתן להקל ולהניח שהפרוסה לא הפכה את המצנם לחלבי ולאחר ניקוי יסודי אפשר להפעיל המצנם מעט, ולאחר מכן שוב נהיה המצנם בגדר פרווה.

מבחן מס' 2

פרק ב: הכלים במטבח הכשר

א. ש. מטבח כשר, המשמש להכנת מאכלים מסוגים שונים, האם ומדוע נחוץ לרכוש כלים שונים ונפרדים לשימוש חלבי, בשרי ופרווה? הסבר בליווי דוגמאות. מדוע אין להסתפק באותם כלים, לשימוש לחילופין?

ת. כלים שונים במטבח אינם ניתנים לניקוי יסודי לחלוטין (מחבתות, סירים וכלים שיש בהם חריצים ודוגמאות), ואף לבני ספרד שמותרים להשתמש בכלי שאינו בן יומו לשימוש פרווה אף לאוכלו עם המין השני (ויש שהתיר אף בכלי בן יומו). כמו כן, לבני ספרד מותר מעיקר הדין, להעביר צלחות זכוכית או דורלקס לאחר שטיפה היטב מחלבי לבשרי וכו'. מכל מקום, כאשר יש תנועה במטבח ובפרט ילדים יש לחשוש שהכלי שהשתמש בו לחלבי (בדברים שומניים) לא נשטף כהוגן, והועבר לבשרי וכו' ואין צריך לומר כשמארחים בני אשכנז, על כן למען קיום תפקוד בנוחות במטבח יש להבטיח מסלולי כלים שונים ונפרדים.

ב. ש. מה מידת החשיבות, אם בכלל, לרכישת כלים מיוחדים לטיגון ובישול דגים? הסבר מה ההלכה לעניין זה בנוגע לבלוע בתוך הכלים.

ת. המהדרים מייחדים כלים מיוחדים להכנת דגים – טור ליו"ד קטז הביאו החכמת אדם סח, א, ואף שלט"ז ולש"ך שם, אין חשש סכנה בבלוע בתוך הכלי, יש מחבתות (שחורות) שאי אפשר לנקותן לחלוטין ונשארים שיירי מזון בעין וסכנתא חמירא מאיסורא.

ג. ש. האם ומדוע יש לייחד סכין ומשטח-חיתוך מיוחדים לצורך הלחם? והאם וכיצד ניתן לשומרם בגדר "פרווה"?

ת. מנהג נכון לייחד סכין פרווה המיועדת אך ורק לחם בהיות הלחם נאכל עם כל סוגי המאכלים, ויש להימנע מלחתוך או לפרוס בסכין הלחם עוגת גבינה או פיצה חמות, ואף לא לפרוס גלידות חלביות שומניות, ואין סכין מתנקה מדבר שמן בשטיפה במים בלבד. כמו כן, משטח לחיתוך לחם יש להקפיד להרחיקו מן המאכלים (בפרט החמים) ולא להעביר מעליו מצקת עם תבשיל חלבי או בשרי על מנת להבטיח הישארותו בגדר פרווה.

ד. ש. מגררת [פומפיה] ומסחטה למיץ, הינם כלים חיוניים בכל מטבח. האם במטבח כשר ניתן להסתפק בקניית מגררת ומסחטה יחידים? פרט ונמק בעזרת דוגמאות מעשיות.

ת. מגררת (פומפיה), כלי שאינו חלק על פניו, וקשה לנקותו היטב היטב. על כן שימוש חלבי (לגבינה צהובה וכדומה) בודאי מונע מלהשתמש באותה מגררת לבשרי ואף לא למאכלים העומדים להיאכל עם בשר, ובפרט דברים חריפים, משום דוחק הסכין (ואין הבדל מאיזה חומר המגררת). כמו כן, מסחטה משמשת גם כן לסחיטת לימון (פרי חמוץ ביותר, בגדר

חריף) ובמידה ונחתכו בסכין בשרית או חלבית, שוב המסחטה אינה פרווה, ותמיד חשוב שמסחטה תישאר פרווה.

ה. ש. קערות וקעריות להגשת המאכלים, האם חובה לרכוש כפולות לשימוש חלבי ולשימוש בשרי? וכיצד מתנהגים עם קערות המשמשות ל"פרווה"? פרט סוגי הקערות מחומרים שונים.

ת. קערות וקעריות, בפרט למאכלים חמים, אין להעבירם משימוש חלבי לבשרי ולהפך. אכן, בני ספרד רשאים להקל בכך, בעשויות זכוכית או דורלקס במידה והן חלקות על פניהן וזאת לאחר ניקוי יסודי בינתיים. קערות המשמשות למאכל פרווה מותר מן הדין להשתמש בהן בארוחות שונות, בתנאי שקובעים בהן כף או מזלג הצמודים לכלי ונזהרים לבל יביאום הסועדים במגע עם מאכלים חמים שבצלחת. כמו כן, נזהרים שלא להכניס לקערה כזו מזלג, כף או סכין שעליהם שיירי מאכלי חלב או בשר ואף לא להעביר מעליהן מצקת עם מאכל מסוג אחר.

ו. ש. כוסות מסוגים שונים עומדות לצרכי האוכלים והשותים. אלו סוגים מתאימים למטבח בו ישנו שימוש לחלבי, בשרי ופרווה? פרט, והתייחס בתשובתך לשוני אם קיים בין עדות שונות.

ת. כוסות זכוכית או דורלקס חלקות, מעיקר הדין מותרות לשימוש חלבי ובשרי לסירוגין במשקה קר או חם בתנאי שמודחות היטב בינתיים. אלא שמחשש שלא יודחו היטב (תוך כדי סעודה ובפרט על ידי ילדים) ויש משקאות שומניים, על כן למעשה ראוי לייחד כוסות נפרדות ושונות לשני הסוגים. בכוסות חרסינה או קרמיקה אף משמשות לחלבי חם מותר באופן מקרי להגיש בהן שתייה קרה בסעודה בשרית. אכן, משקאות חמים אין להגיש בהם (אפילו תה פרווה) אלא לאחר תום אכילת הבשר (נ"ט בר נ"ט). כוסות פלסטיק יש נוהגים בהן כחרסינה או קרמיקה. אכן, כשעשויות מחומר קשיח וחלק יש נוטים להשתמש בהן לחילופין כזכוכית ודורלקס ובשעת הצורך מועילה להן הגעלה.

ז. ש. סכו"ם נפרד לשימוש חלבי ולשימוש בשרי, וכן סכו"ם מיוחד לאכילת דגים, האם הפרדה זו חובה או הידור? ובאיזו סכין יש לפרוס עוגת פרווה?

ת. סכו"ם עשוי במבנה שאינו מאפשר תמיד ניקוי לחלוטין (בפרט מזלגות וקתות הכלים). על כן, עקרונית סכו"ם לחלבי אסור בשימוש לבשרי וכו' אא"כ בשעת הצורך כשאינן סכו"ם אחר במידה והוא נקי לחלוטין ואף אינו בן יומו והשימוש אינו בדבר חריף. רצוי שלא להשתמש בסכו"ם חלבי או בשרי אף לא לשימוש פרווה. במיוחד סכינים המשמשים גם כן לחיתוך דברים חריפים (שום, בצל, צנון, לימון וכדומה) יש לייחד לכל סוג בנפרד. ואף ראוי לייחד סכינים מיוחדים לחיתוך חריף. אם כן, אין זה אלא הידור אלא חובה.

ח. ש. מצקת וטרמוס, האם ניתן להשתמש בהם בקביעות לחילופין לשימוש חלבי, בשרי ופרווה באותו כלי? הסבר את הבעיות המיוחדות בכלים אלו, וציין האם דינם ככלי ראשון או שני.

ת. מצקת משמשת בדרך כלל למאכלים ומשקים רותחים ובפרט בדברים שומניים ודביקים. על כן יש לייחד נפרדות לחלבי ולבשרי ומן הראוי לייחד אף מצקת לפרווה. מצקת העומדת בתוך כלי ראשון מקבלת דין כלי ראשון בעצמה. טרמוס נועד למים חמים ומערים ממנו לפעמים על חלבי ולפעמים על בשרי. כמו כן, טרמוס המשמש למשקאות חלביים (חלב או שוקו רותחים) אין להשתמש בו למשקאות חמים אפילו הם פרווה, משום שפיו הצר של הכלי ומבנהו אינם מאפשרים ניקוי היטב ובפרט משקאות שומניים. טרמוס – כלי שני.

ט. ש. "מלחיה" ו"מסכרה", כלים מאוד שימושיים בכל מטבח. מה דעת ההלכה בנוגע לשימוש במלחיה פתוחה או סגורה?

ת. מלחיה פתוחה, אינה ניתנת לשימוש לחלבי וגם לבשרי ויש להרחיקה מן המאכלים ולהשתמש בכפית צמודה הקבועה בה. ואפילו המשתמשים במלחיות שונות ומזוהות – נשמרים מכל מכשול. מלחיות סגורות, גם כן, ראוי לייחד נפרדות לחלבי ולבשרי משום שאין זורים תמיד ממרחק ולפעמים נוגעת המלחיה במאכלים ואף הידיים של המשתמשים אינן נקיות תמיד, ונוגעים בכלי תוך כדי האכילה ממש. השוני בין המלחיות רצוי שיהא בולט ונראה מיד לעין, ויש להימנע מלזרות ישירות לתוך תבשיל המתבשל ובפרט כשהוא מהביל.

י. ש. כתוב הנחיות לרכישת הכלים הבאים, האם יש להפריד בעת השימוש בהם בין חלבי לבשרי, באלו תנאים ומדוע?

1. פורס ביצים קשות	3. בקבוק של תינוק
2. קנקן שתייה	4. מלקחיים.

ת. **פורס ביצים:** אין לפרוס בו ביצים שבושלו עם חלב או בשר אם מעוניינים שישאר פרווה. ואין צריך לומר שאין לפרוס בו גבינה או נקניק. ומן הראוי להרחיק כלי זה גם במהלך שטיפתו ממאכלי חלב או בשר.

קנקן שתייה: המשמש למשקאות פרווה מותרים בשימוש בכל ארוחה, בתנאי שמקפידים על ניקיונם והרחקתם מן המאכלים עצמם. קנקן המשמש למשקאות חלביים אין להשתמש בו בארוחה בשרית אא"כ הודח ונשטף היטב. ומחשש שמא לא נתנקה כראוי ראוי לייחד קנקנים ובקבוקים מיוחדים לחלבי ולבשרי. קנקנים המיועדים להגשת משקאות חמים, אם עשויים מתכת – חובה לייחדם לחלבי או לבשרי. עשויים זכוכית: לבני ספרד כשהזכוכית חלקה ניתן להעבירם מחלבי לבשרי ע"י שטיפה היטב. לבני אשכנז – דינם כקנקני מתכת ולמעשה טוב לייחדם לסוג אחד – למנוע מכשול (קנקן קשה לשטיפה, ונוגעים בו תדיר תוך כדי אכילה). קנקני פלסטיק, במידה והוא קשיח וחלק על פניו – יש אומרים שדינם כזכוכית.

בקבוקי תינוקות – בפרט בשימוש ברותחים יש לייחדם לשימוש חלבי, בשרי ופרווה בנפרד, ויש לייחד מברשות-ניקוי נפרדות, בפרט כשהדחת הבקבוקים נעשית במים רותחים. (לפעמים מחממים את הבקבוק עם תכולתו בכלי ראשון רותח! ובעיקר קשה הניקוי ביסודיות בפיית הבקבוק במקום ההברגה.

מלקחיים : אם נועדו לשימוש פרווה חובה להיזהר שלא תבואנה במגע עם חלבי או בשרי ובכלל זה במסלול השטיפה והאחסון.
מלקחיים המשמשות להגשת מאכלי חלב: עוגות גבינה, פיצות, חביתיות וכו' או בשר – אין להעבירם מסוג אחד למשנהו.
מבנה הכלי קשה לניקוי ובפרט כשהמדובר במאכלים רותחים או חריפים.

מבחן מס' 3

פרק ג: הכשרת כלים

- א. ש. היכן המקור בתורה לדיני הכשרת הכלים? מהו הכלל המנחה לאופן ביצוע ההכשרה? ומה דינו של כלי שמשתמשים בו לפעמים להרתחת תבשילים ולפעמים לצלייה? פרט.
- ת. נאמר בספר במדבר לא, כג לאחר מלחמת מדין: "כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וגו' תעבירו במים" ודרשו חכמים: כדרך תשמישו הגעלתו, "כבולעו כך פולטו", כל שתשמישו ברותחים – יגעילנו ברותחים. תשמישו באש – ילבנו באש וכל שתשמישו בצונן מטבילו במים. כלי שמשתמשים בו פעם להרתחה ופעם לצלייה: להכרעת השו"ע – הכשרתו לפי רוב שימושו. לשיטת הרמ"א – הכשרתו אף לפי מיעוט תשמישו וכן מנהג בני אשכנז.
- ב. ש. כלים שניקנו במכירת חיסול של מלון של גויים, מה נדרש מן הקונה היהודי לבצע כדי להשתמש בכלים? מהו סדר הביצוע הנדרש, ומה אם שונה הסדר?
- ת. יש להכשיר את הכלים לפי הצורך לפני שמטבילים אותם. הטבילום תחילה – י"א שצריך לחזור ולהטבילים בלא ברכה א"כ ברור הדבר שאינם בני יומם.
- ג. ש. כלים העומדים לשימוש חלבי, האם ניתן ביום בהיר פתאום להגעילם על מנת להעבירם לשימוש בשרי? ואם כן, באלו מקרים? פרט.
- ת. לבני ספרד – בכלים שאינם בני יומם, הדבר מותר אף לכתחילה. אולם לבני אשכנז נהגו שלא להגעיל ממין אחד למשנהו א"כ במקרים הבאים:
- א. בשעת הדחק כשאין כל ברירה אחרת.
  - ב. כאשר מגעילים את הכלים מחמץ לקראת הפסח.
  - ג. כאשר לזמן מה משתמשים בכלי בתורת פרווה, ורק אח"כ מעבירים אותו לשימוש בסוג השני.
  - ד. כאשר מטריפים את הכלי.
  - ה. במידה וחלפה שנה שלמה בלא שימוש.
  - ו. אם קבלו את הכלי במתנה וכו'.
- כמו כן, כלי שהכשרתו על ידי ליבון – מותר לשנותו בכל אופן.
- ד. ש. עקרת בית רכשה בחנות סיר אלומיניום, מחבת טפלון ותבניות חד-פעמיות ביניהן תבנית בצורת כוכב תוצרת ארה"ב. האם חובה להכשיר את הכלים הנ"ל לפני השימוש?
- ת. סיר אלומיניום – צריך הכשרה, ודי בניקוי יסודי והרתחת מים בתוכו עד שיגלשו. מחבת טפלון – אינה צריכה הכשרה (אינה נמרכת בגמר ייצורה בחומרים חשודים בכשרותם).

תבניות חד-פעמיות מתוצרת ארה"ב – אין צריכות טבילה. ולעניין עצם חובת הטבלה לתבניות חד פעמיות, אם משתמשים בהם פעם נוספת אפשרי, אך לשימוש שלישי – חובה להטביל. אם ידוע מראש שישתמשו בהם שוב ושוב, יש להטבילן מראש בלא ברכה.

ה. ש. כלים שבישלו בהם ירקות שלא הופרשו מהם תרומות ומעשרות, וכלי שבישלו בו במזיד ביום השבת, האם חובה להגעילם בטרם שימוש? הסבר ונמק.

ת. כלי שבישלו בו טבל, אם הכלי כבר אינו בן-יומו – מותר בלא הגעלה.
כלי שבישלו בו בשבת במזיד – יש שחייבו להגעילו בטרם שימוש. אמנם, לפמ"ג אם חלפו 24 שעות – אינו צריך הגעלה.

ו. ש. כלי הצריך הכשרה, האם מותר להשתמש בו בינתיים באופן זמני כמו לדברים קרים? התייחס בתשובתך לכלים מכלים שונים.

ת. כלי הצריך הכשרה אסור להשתמש בו אפילו למאכלים קרים. אכן, אם מדיחים ומשפשים אותו היטב, מותר להשתמש בו באופן ארעי להניח בו דבר קר. סכין הצריכה הכשרה ומעוניינים להשתמש בה בשעת הצורך באופן חד-פעמי בדבר קר, יש לנועצה תחילה עשר פעמים בעשרה מקומות בתנאי שאין בלהב גומות.

ז. ש. האם וכיצד מכשירים את הכלים הבאים: סיר לחץ, מכסי כלים, כלי שיש בו טלאי או בליטות ושקעים וכלי המורכב מכמה חלקים? פרט והסבר.

ת. סיר לחץ – די להגעילו במים רותחים המעלים בועות. את הגומיה שבמכסה יש להחליף או עכ"פ להגעילה ברותחים. מכסי כלים – צריכים הגעלה בכלי ראשון.

ח. ש. הגעילו כלים בתוך הדברים הבאים, האם עלתה ההגעלה, לכתחילה או בדיעבד:

1.	מי בישול תפוחים	3.	מים עכורים מהגעלה מרובה
2.	מים מעורבבים בסבון כלים	4.	מים מדוד שמש או חמי טבריה

ת. 1. לכתחילה אין להגעיל בשאר משקים, ויש לחזור ולהגעיל במים. ורק בשעת הדחק – מותר.

2. מותר לערב במי ההגעלה סבון, ובשעת הצורך כשמגעילים כלים בני יומם עושים כן אף לכתחילה, כדי לפגום הבליעות שעדיין מושבחות.

3. מים שנעכרו אין להגעיל בהם. עברו והגעילו בהם אפשר שאף בדיעבד לא עלתה להם ההגעלה ויש לחזור ולהגעילם (משנ"ב תנב, כז).

4. אין להגעיל במים מדוד שמש או חמי טבריה, אפילו מעלים בועות.

ט. ש. מים שחוממו ע"י קיטור או שהוכנסו בהם שיפודים לוחטים מחום האם כשרים להגעלה, הסבר את הבעיה ופרט הדין למעשה.

ת. מים שחוממו בקיטור, יתכן והמים עצמם לא הגיעו לחום רתיחה ורק הקיטור יוצר הבעות. כמו כן, הדפנות שאינן על גבי אש מקררות ומצננות את המים. ולמעשה מתירים להגעיל באם לאחר הפסקת פעולת הקיטור עדיין המים מעלים בועות. אין די בהכנסת

שיפודים מלובנים וכדומה בלבד למים, על כן במידה והמים הפסיקו להעלות בועות מחמת האש – יש להפסיק ההגעלה.

י. ש. האם ניתן להגעיל כלי חלב וכלי בשר שנאסרו, באותו כלי הגעלה? במידה ויש הבדל לעניין זה בין עדות שונות, פרט.

ת. המעוניינים להגעיל כלי חלב וכלי בשר יחד צריך להיזהר שלפחות אחד משני הסוגים לא יהיה בן יומו או שיהיה פי ששים במים כנגד דפנות אחד מן הסוגים. כאשר שניהם בני יומם ולא היה במים פי ששים כנגד אחד מהם – נאסרים שני הכלים ואף עוברים בעצם ההגעלה באיסור בישול בשר בחלב (בבשר בהמה). לבני ספרד – לא נאסרו הכלים בדיעבד.

יא. ש. הכלי אותו מגעילים, האם חובה שיוכנס כולו בבת אחת למי הגעלה? ומה אם הדבר אינו ניתן מחמת גודל הכלי?

ת. לכתחילה ראוי להכניס את כל הכלי בבת אחת, אך למעשה אפשר להכניסו אפילו חלק חלק. כלי שמחמת גודלו לא ניתן כלל להכניסו לדוד ההגעלה, מרתיחים בתוכו מים עד שיגלשו (אפשרי בעזרת אבן מלובנת או הוספת סודה חריפה, ובכל אופן על המים עצמם לרתוח). אין אפשרות להכשיר כך, ניתן להכשירו בליבון קל, ואף ניתן להכשיר חלקו בליבון קל וחלקו בהגעלה.

יב. ש. כלי שנעשה בו שימוש אסור בחלקו בלבד, האם די בהכשרת אותו חלק בלבד? ומה הדין לעניין כלי העשוי מכמה חלקים?

ת. כלי שנעשה שימוש אסור בחלקו בלבד – מכל מקום צריך להכשיר את כולו. כלי העשוי מכמה חלקים ומשתמשים בו כשמחובר בחלקיו, במידה ומקום החיבור שבין החלקים נקי – ניתן להגעילו כמות שהוא בלא פירוק.

יג. ש. האם מברכים ברכה על הגעלת כלים? ומדוע?

ת. אין מברכים על הגעלת כלים דהוי כניקור גיד וחלב שאין מברכים עליהם, משא"כ טבילת כלי גוי שהיא מצוות עשה.

יד. ש. לאחר ההגעלה, האם חובה לשטוף את הכלי במים קרים? והאם יש מקור לעניין זה? והאם ניתן להשתמש במים שהגעילו בהם כלים, לשימוש אחר? פרט.

ת. נהגו לשטוף או להטביל את הכלי במים קרים מכל צידיו של הכלי, מכל מקום אין פעולה זו מעכבת בהכשר הכלי.

טו. ש. הסבר מהו "ליבון קשה" ומהו "ליבון קל", ופרט לאלו סוגים כלים נצרך כל אחד מהם.

ת. ליבון קשה, היינו: העמדתו של הכלי באש או בגחלים עד שיאדימו ויוציאו ניצוצות או עד שתתקלף קליפתם החיצונית. ונועד לכלים שמשמשים בהם במגע באש עצמה ללא מים או רוטב, כגון: שיפודים, רשתות לצליית בשר וכן "סירי פלא" (סיר אפיה) ותבניות שבתנור.

ליבון קל, היינו: החזקת הכלי מכל צדדיו באש במשך זמן שיתחמם עד שאם מן העבר השני, יגעו בכלי קש או חוט פשתן – ישרפו מן החום.

טז. ש. האם וכיצד מכשירים את הכלים הבאים:

1. כלי אמאיל
  2. כלי חרס וקרמיקה
  3. כלי פיירקס
  4. כלים העשויים פלסטיק קשיח.
1. ת. כלי אמאיל – הכרעת הפוסקים להגעילם שלוש פעמים, ובמקום שהציפוי נפגם, לבצע ליבון קל.
2. כלי חרס וקרמיקה אם בלעו איסורים בחמים, אין להם תקנה ואין אפשרות להכשירם, אא"כ נאסרה מערכת (סט) שלמה של כלים או כלי בעל חשיבות, אם יעמדו י"ב חודש בלא שימוש כלל, יש להתירם בשימוש לאחר הגעלת שלוש פעמים.
3. כלי "פיירקס" שמבשלים בהם על גבי האש או אופים בהם בתנור: לבני ספרד – חלוקי דעות אם דינם כזכוכית. לבני אשכנז – דינם כזכוכית וכדורלקס. אכן, יש מפוסקי אשכנז שהקלו להתירם בהגעלה (פרט לפסח).
4. כלים מפלסטיק קשיח, אם עמידים בהגעלה – ניתן להכשירם (פרט לפסח).

יז. ש. כיצד מכשירים סכינים שבלעו חלב וגם בשר? או בלעו משאר איסורים? ומה לעניין סכין חלבית שחתכו בבשר הנצלה באש?

ת. סכינים הבלועים מבשר וחלב – הגעלתם ברותחים מעלים בועות. הבלועים משאר איסורים, יש אומרים, שצריכים ליבון באש. בדיעבד, סכין אפילו בלועה משאר איסורים שהגעילוה והשתמשו בה אף בחם – אין לאסור את המאכל.

יח. ש. פרט דיני הגעלת מחבתות. התייחס לבליעות מסוגים שונים והתייחס למחבתות העשויות מחומרים שונים.

ת. מחבת המשמשת לטיגון בשמן או מרגרינה – הכשרתה על ידי ליבון קל באש. ולהכרעת הפוסקים הוא הדין למחבת המצופה ב"טפלון". אכן, בהכשרה לפסח אין מכשירים כלל כלים המצופים טפלון.

מבחן מס' 4

פרק ד: הטבלת כלים

א. ש. הטבלת כלי גויים הינה מצווה מן התורה או מדרבנן? ציין מקור. ואלו טעמים וסיבות ידועים לך למצווה זו?

ת. טבילת כלי מתכות – מצווה מן התורה, כנלמד מן הפסוק במדבר לא, כג לאחר מלחמת מדין: "אך במי נדה יתחטא", וברש"י: הוסיף לך טהרה אחרת וכו' בנוסף לחובת הכשרת הכלי מן האיסורים הבלועים בו משימוש הגוי. טבילת כלי זכוכית, דורלקס וכו' – מדרבנן. הסיבות: לריטב"א לע"ז כה בשם הירושלמי – על מנת להבדילם מטומאת העמים ולהכניסם לקדושת ישראל. ולרשב"א ליבמות מז – בדומה לגר הנכנס לקדושת ישראל ע"י טבילה.

ב. ש. מה דין הכלים הבאים, האם חייבים בטבילה, והאם בברכה:

1. כלי שכור מגוי	4. כוסות לקפה בבית מלון
2. כליו של גוי שנתגייר	5. כלים העומדים לשימוש עובדים גויים בלבד
3. כלי שהופקר על ידי גוי	6. כלי של גויים שכבר נמצא בשימוש ישראל שנים רבות.

ת. 1. כלי שכור מגוי – אינו צריך טבילה.
2. כלי גוי שהתגייר – חובה להטבילם בלא ברכה.
3. כלי שהופקר ע"י גוי – יש להטבילו בלא ברכה.
4. כוסות בבית קפה – י"א שמותרים בשימוש בלא טבילה, ובכלי זכוכית שספק אם הוטבלו בבתי מלון, מסעדות, בתי קפה וכו' – אפשר להשתמש בהם לרוב הדעות.
5. כלים שלשימוש גוי בלבד – י"א שאין צריכים טבילה והמהרי"ל דיסקין החמיר.
6. כלי שהיה בשימוש שנים רבות – אינו פטור מחובת טבילה.

ג. ש. כלי שספק אם חייב בהטבלה, או כלי שחייב הטבלה וספק אם הוטבל, האם וכיצד מותרים בשימוש?

ת. כלי שספק אם חייב בהטבלה: כלי מתכות – מטבילים בלא ברכה. כלי זכוכית – מותרים בעת הצורך בשימוש בלא הטבלה. כלי החייב בטבילה אך ספק אם הוטבל – יש להטבילו בלא ברכה.

- ד. ש. האם מותר להשתמש בכלי שאינו טובול לשימוש חד-פעמי? ובכלל, האם מותר להשהות בבית, כלים שעדיין לא הוטבלו? ומה דינו של אוכל שהתבשל בכלי שאינו טובול?
- ת. אסרו חכמים את השימוש בכלי החייב בטבילה, אפילו באופן חד-פעמי. מותר להשכיר בבית [בלא שימוש] כלים שאינם טובלים. מכל מקום, רצוי להטבילם בהקדם. אוכל שהתבשל או הונח בכלי שאינו טובול – לא נאסר באכילה. ומכל מקום אין לאוכלו מתוך כלי זה.
- ה. ש. המטביל כלים של אחר בלא ידיעת הבעלים, האם מועילה ההטבלה? והאם מברכים על ההטבלה?
- ת. המטביל כלי של אחר בלא ידיעת הבעלים – עלתה לו טבילה, אולם לא ניתן לברך על ההטבלה, אלא כשהדבר נעשה על ידיו בשליחות הבעלים.
- ו. ש. מה היא "בעלות" של גוי המחייבת הטבלה? פרט. מה דין כלי הנמצא בבעלות משותפת של יהודי וגוי? ומה דין מומר או מחלל שבת בפרהסיה לעניין זה?
- ת. בעלות גוי המחייבת הטבלה: כלי המיוצר ע"י גוי או נקנה ישירות ממנו וי"א אפילו כשהסיטונאי גוי. ביח"ר שבעליו גוי ועובדיו יהודים – כליו חייבים הטבלה בברכה (והחכמת אדם מסתפק). ביח"ר שבעליו יהודי אך עובדיו גויים – יש פוטרים מהטבלה, וי"א שבכלי זכוכית, יש להטביל את הכלים בלא ברכה. כלי שבעלות משותפת ליהודי וגוי – אין צריך טבילה ויש המחייבים לטובלו בלא ברכה. מומר או מחלל שבת בפרהסיה, לעניין טבילת כלים, אין בעלותם מחייבת הטבלה.
- ז. ש. מיקסר שנמסר לתיקון על ידי גוי וכן מערכת סירים שנמסרה לגוי כדי לחדשו או לצפותה, האם מתחייבת בהטבלה? ומה דינה של סכין שנמסרה לגוי להשחזה?
- ת. כלי שנמסר לתיקון לגוי, אם פורק על ידו והורכב מחדש – יש להטבילו בלא ברכה והוא הדין לכלי הניתן לחידוש או לציפוי. סכין שניתנה להשחזה – פטור מהטבלה.
- ח. ש. כלי של גויים שנקנה על מנת להביאו כמתנה לחתונת זוג שעדיין אינו מקיים מצוות, האם מותר למוסרו בלא הטבלה? והאם בכלל אפשרי להטבילו על ידי נותני המתנה? פרט והסבר.
- ת. כלי שנקנה למתנה, יש הסובר שאין למוסרו למי שספק אם יטבילנו. ולמעשה אין באפשרות הנותנים להטבילו כיון שנחשב תחת ידם ככלי העומד לסחור ואין להטבילו אלא באם ייעשה קניין בו יזכה בעל החנות בכלי, ואז אפשרי להטבילו. תוויות שמקפידים על הימצאותן על גבי הכלי יש להסירן לפני הטבילה.

ט. ש. בחנות הכלים "פאר הכלים" הותקנה מקווה-טהרה לטבילת כלים. כיצד ועל ידי מי ניתן להשתמש בשירות זה?

ת. את ההטבלה בחנות, יבצעו הקונים לאחר העברת הכלי לבעלותם, הטביל הקונה לפני שזכה בכלי – יחזור ויטבילנו אחר-כך בלא ברכה.

י. ש. מה דינם של הכלים הבאים, לעניין חובת הטבילה:

1. כלי התלוי על גבי הקיר – לקישוט
  2. כלי הנועד לאחסון שקיקי תה
  3. כלי המשמש להגעלת כלים
  4. כלי אלומיניום, פורצלן ופלסטיק
- פרט והסבר.

1. ת. כלים העומדים לנוי או לקישוט – אינם צריכים טבילה.
2. כלי אחסון שאינו מובא לשולחן ומונח בו תמיד מזון עטוף – פטור מטבילה.
3. כלי המיועד להגעלת כלים בתוכו – י"א שהוא בכלל כלי סעודה.
4. כלי אלומיניום, פורצלן ופלסטיק: אלומיניום – בלא ברכה. פורצלן – כיון שלכמה דעות צריכים הטבלה, נהגו להטבילם בלא ברכה. פלסטיק – נתפשט המנהג שלא להטבילם. ולדעת הגר"ע יוסף – המחמיר להטבילם בלא ברכה – תבוא עליו ברכה.

יא. ש. מה הסיבה שאין מטבילים כלי גויים בשבת ויו"ט? ומה הדין לעניין הטבלה בבין השמשות של כניסת שבת, ויציאתה, והאם מטבילים כלי גויים בחול המועד?

ת. אין מטבילים בשבת ויו"ט מפני שהמטביל נראה כמתקן כלים ומכשירם לשימוש, ואין להטביל אף לא בבין השמשות שבכניסת היום ואפילו בספק בין השמשות. זקוקים לכלי ביותר, מותר להטבילו בין השמשות של כניסת היום – עם ברכה. אבל בין השמשות של מוצש"ק – אין להטביל בשום אופן. בימי חול המועד – מותרת הטבלת כלים.

יב. ש. האם המקומות הבאים כשרים להטבלת כלים: באר, נהר, מעין או שלג? פרט ונמק.

1. ת. באר – אם מלאה בארבעים סאה מי גשמים – כשר להטבלה. אכן, יש מסתייגים מהטבלה בבאר מפני שבשעת ניקויה עלולה להיפסל בשאובים. מכל מקום, כשאין מקווה וטורח גדול להגיע אליו – ניתן להטביל בבאר.
2. נהר – מטבילים אף כשהמים זורמים, במידה וכמות הכוללת של המים ארבעים סאה.
3. מעין – שיש בו ארבעים סאה, כשר. קילוח של מעין – כמעין עצמו.
4. שלג – אין מטבילים בו אלא כלי זכוכית בלבד (כשאין אפשרות אחרת ובתנאי שכל הכלי כולו מכוסה בשלג המכונס במקום אחד בכמות של ארבעים סאה).

יג. ש. כתוב באופן תמציתי כיצד מבצעים את הטבלת הכלי בפועל. כיצד אוחזים בכלי? כמה פעמים יש להטבילו? ומה יש לכוון בעת ההטבלה והאם הכוונה מעכבת?

ת. הכלי הנטבל צריך שיהיה כולו בבת אחת בתוך המים, וניתן להניח הכלים כולם בתוך סל מנוקב, או לקושרם בחוט או בחבל בקשר רפוי. האוחז בכלי ירפה את אחיזתו בשעת ההטבלה, ורשאי לשנות את מקום אחיזתו בזמן שהכלי במים. חוששים לעוזבו בתוך

המים, כפי שנדרש קיימת אפשרות להרטיב היד במי המקווה בטרם אוחזים בכלי ואז לאחוז בכלי. מטבילים פעם אחת, ויש שנהגו שלש – אך אין זה מעיקר הדין. כשמטבילים את הכלים יש לכוון לשם טהרה. לא התכוונו לשם טהרה ואפילו נפל הכלי מן היד למקווה – עלתה לו טבילה.

י.ד. ש. מי הם הכשרים להטבלת כלים? פרט ונמק. ומה דין גוי או קטן המטבילים בנוכחות יהודי?

ת. הכל כשרים להטבלת כלים, בין איש בין אשה ואפילו גוי או קטן. אכן, גוי או קטן אינם נאמנים על הטבילה אא"כ יהודי או יהודיה גדולים ראו ומעידים שהכלי הוטבל כדן. בכלי זכוכית יש שהתירו להאמין לקטן כשאומר שטבלם כדן, למרות שגוי המטביל בנוכחות יהודי – עלתה הטבילה. אמנם, בכלים הטעונים ברכה – עדיף שהיהודי יטביל מפני שאין לברך על טבילת גוי. מאידך, קטן המטביל בנוכחות גדול – יכול הקטן לברך על ההטבלה.

טו. ש. להלן רשימת כלים שיוצרו או נקנו מגוי. האם חייבים בטבילה, והאם בברכה?

1.	טרמוס	6.	סיר לטיגון צייפס מאלומיניום
2.	קופסת נס קפה	7.	ספל לקפה מפורצלן
3.	קרש עץ לחיתוך גבינה	8.	מיחם חשמלי
4.	נטלה לנטילת ידיים מנחושת	9.	מקלף לירקות
5.	כד למיץ מקרמיקה	10.	תבנית חד פעמית לעוגה

- ת. 1. טרמוס – חייב בברכה.
 2. קופסת נס קפה – כל עוד מוציאים ממנה – אין צריך לטבול, אא"כ מביאים הקופסה על השולחן – מטבילים בלא ברכה.
 3. עץ פטור מטבילה.
 4. כלי שאינו משמש למזון (אא"כ מערים ממנו לסיר) – פטור.
 5. קרמיקה – פטורה מהטבלה, אא"כ יש שכבה מבריקה – מטבילים בלא ברכה.
 6. אלומיניום – בלי ברכה.
 7. ספל פורצלן – אם מבריק, לטבול בלא ברכה.
 8. מיחם – הטבלה בברכה.
 9. אם לירקות הנאכלים מיד – בברכה. לתפוח אדמה – בלא ברכה.
 10. אם מתכוונים לשימושים חוזרים, להטביל בלא ברכה. רק לפעם או פעמיים – אפשר להשתמש בלא הטבלה.

טז. ש. כלי חשמלי, האם וכיצד ניתן להטבילו?

ת. ניתן להטביל עד חוט החשמל. ניתן למסור לטכנאי או חשמלאי יהודי שיפרק הכלי ויבטלו משימוש ושוב יחזור ויחברו, ואז גמר מלאכתו בידי ישראל ופטור מטבילה. אפשרי גם כן לתת במתנה לגוי ולשאול ממנו לתמיד.

יז. ש. האם וכיצד מברכים בתוך מקווה טהרה?

ת. אם אין שם אלא מקווה – אפשר לברך שם. יש שם גם מרחץ – אין לברך אלא מחוץ לחדר, ומיד בזריזות להיכנס ולהטביל הכלי. כשהמטביל ערום – לא יברך וכן אין לברך בפני אדם ערום.

יח. ש. מה נחשב כהפסק במהלך הטבלת כלים? התייחס להפסק בדיבור ובשתיקה, ופרט מה הדין.

ת. בין הברכה להטבלה, אם הפסיק שלא מעניין הטבילה – יחזור ויברך. יש להיזהר שלא להפסיק בין כל הכלים שמטבילים בדיבור. הפסיקו בדיבור שלא מעניין ההטבלה – יש לחזור ולברך על הכלי הבא. יש להשתדל שלא להפסיק בין הברכה להטבלה אפילו לא בשתיקה. אכן, כל שלא הסיח דעתו מן ההטבלה – אינו חוזר ומברך.

מבחן מס' 5

פרק ה: המטבח בשבת וביו"ט

א. ש. אלו מאכלים נחשבים כמוקצה, ויש להרחיקם מן השטח או לאכסנם כראוי לפני כניסת שבת? פרט, והתייחס בתשובתך לבשר בהמה ועוף שלא נתבשלו.

ת. המאכלים הבאים נחשבים בשבת כמוקצה מחמת גופו: קמח, אורז, שעועית, מיני קטניות; כל אלו כשעדיין לא נתבשלו. וכן אטריות, פסטות, פתיתים, כל שאינו ראוי לאכילה כמות שהוא. וכן ירקות ופירות הצריכים בישול או שאינם מעושרים. ולדעת השו"ע או"ח שח, לא ולד, אף בשר או דגים שאינם מבושלים – אסורים בטלטול בזמננו, שלא נהגו כלל לכסוס בשר חי, אפילו של עופות, ובפרט שהוא קפוא. אכן, הגרש"ז אורבך זצ"ל הקל לענין בשר עוף שחזי לאומצא, ובשעת הצורך (כגון שנפסק זרם החשמל במקפיא) יש להקל בשעת הצורך ולהעביר העופות למקפיא אחר.

ב. ש. כיצד יש להכין את הברזים והכיורים שבמטבח לקראת שבת? ומה הדין אם פתחו בטעות ברז מים חמים במהלך השבת?

ת. בסמוך לכניסת השבת יש להסיט את ידיות הברזים לצד המים הקרים, שבפתיחת זרם חמים שהיד סולדת בהם (כ-45°C), כשייכנסו בעקבות היוצאים מים קרים למערכת – יתרחש מפגש הנקרא בישול. פתחו בטעות בשבת ברז מים חמים, לדעת הגר"י ולדנברג שליט"א, כשהמים באים מבוילר חשמלי, יש להניח לכל המים החמים לזרום ורק אח"כ לסגור הברז. מדוד שמש – יש לסגור הברז מיד. אכן הגר"ש וזנר שליט"א מקל גם בבאים מבוילר חשמלי, שאין זה אלא גרמא באיסור דרבנן במקום הפסד וכל שכן שבדוד שמש יש להתיר. עצה נוספת בדוד שמש להגר"י פישר זצ"ל "יחליט שלא ישתמש במי הדוד שמש במשך כל הלילה ואז הוי פסיק רישא דלא איכפת ליה והוי מלאשצלי"ג באיסור דרבנן.

ג. ש. פח אשפה התלוי על גבי דלת ארון שבמטבח, האם חובה להסירו לפני שבת? ומה אם נשאר שם תלוי? נמק.

ת. לכתחילה כדאי להסירו לפני שבת, שאף שאולי לא נעשית הדלת בסיס לדבר האסור, לכתחילה חובה לנער את המוקצה כשאפשר. נשאר הפח במקומו – מותר לפתוח הדלת ולסוגרה שזהו טלטול מן הצד והדלת אינה בטילה למוקצה בהיותה מעיקר הארון, ובפרט בפח שבדרך כלל יש בו דברים הראויים אפילו למאכל אדם.

ד. ש. נשפכו נוזלים על גבי ריצפת המטבח בשבת, האם ניתן לקנחם או לנגבם? ובאיזה אופן?

ת. אסורה הדחת ריצפה בשבת וביום טוב. אכן, אם נשפכו מעט נוזלים והם נקיים (מים, סודה, יין לבן) מותר להספיגם אך ורק במטלית או סחבה העומדים לניקוי (שאינן חשש ליבון ולא חשש סחיטה). היו הנוזלים צבעוניים – מותר לקנחם בכל בגד או בד. נשפכו

נוזלים מרובים – בכל אופן אין לקנחם אלא לגורפם בעזרת מקל-גומי, מגב ויעה, או לגורפם לעבר פתח ניקוז שברצפה, זאת בתנאי שפתחו מרושת או שהמכסה של הפתח יש בו בית אחיזה.

ה. ש. האם מותרת השחזת סכין ויישור חלקי סכו"ם שנתעקמו, בשבת קדש?

ת. מצוה להשחזו הסכינים לפני שבת (בפרט סכין הלחם). לא נעשה הדבר, אסור להשחזו בשבת ויו"ט ואף לא להסיר מהם חלודה (משום ממחק או טוחן), להב סכין או שיני סכו"ם שנתעקמו – יש ליישרם לפני כניסת שבת שבשבת יש מכך משום תיקון כלי ומכה בפטיש.

ו. ש. פרט את שיטות הפוסקים בנוגע לפתיחת אריזות וקופסאות שימורים בשבת קדש, וציין באיזה אופן ניתן לפותחם בשבת. נמק והסבר.

ת. יש האוסרים פתיחה יפה מפני שיש המשתמשים באריזות הריקות שימוש חוזר ובפרט כשמשאירים בתוכן את השארית – משום תיקון כלי. ובשם החזון איש, שאפילו קורעים העטיפה דרך השחתה ומוציאים כל התוכן – יש לאסור. ולדעת האגרות משה עכ"פ אסור מדרבנן. ויש מתירים. והאופנים המותרים לכל הדעות: א. דרך קלקול גמור, דהיינו ניקוב מלמטה לפני הפתיחה ובזה גם החזו"א יודה; ב. כשפותחים רק פתח קטן שאינו ראוי לשימוש חוזר.

ז. ש. אריזות ושקיות הסגורות על ידי חוט ברזל או סרט פלסטי המלופף בחווקה, האם וכיצד ניתן לפותחם בשבת? נמק והסבר.

ת. יש לפותחם לפני שבת ולסוגרם שנית על ידי גומיה או ליפוף. החוט בעיגול סביב עצמו או שהחוט יהא מלופף ברפיון, כדי שלא לבוא לידי איסור קושר ומתיר. נזכרו בדבר בשבת ומעוניינים בתכולה, ניתן לנתק את החוט בסכין דרך קלקול, ואולי עדיף לקרוע השקית עצמה דרך קלקול או למשוך את קצות השקית מבלי לפתוח את הסגר. ויש המלמדים זכות על הנוהגים להקל בענין זה. ואין למחות בידם, שכאן עצם הפיתול אינו יוצר את הבנין ואין זה אלא לזמן.

ח. ש. פקקי הברגה הנקראים "מכסובב", האם וכיצד ניתן לפותחם בשבת? פרט ונמק. ומה דין פחיות או קופסאות שפתיחתן על ידי שליפת טבעת ומשיכתה?

ת. פקקי מתכת: נחלקו הדעות אם לפותחם בשבת משום עשיית כלי. על כן עדיף לפותחם לפני שבת, ואם שכחו, יש לנקב תחילה את הפקק שלא במקום אותיות, לפני ניתוק הטבעת. בפקקי פלסטיק: דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל שכיון שכבר הפקק גמור לפני הלבשתו על הבקבוק – אין איסור לפותחו בשבת אף על ידי ניתוק הטבעת, ובזה אף האוסרים במתכת – יודו. פתיחת פחיות או קופסאות על ידי שליפת טבעת ומשיכתה, לדעת האור לציון – אסורה כי מעולם לא היה הפתח הזה פתוח (ממלאים את הפחיות מן העבר השני). מאידך, הגרש"ז אויערבך מתיר, כי אין מחתך בעשיית חור. ולדעת הגר"ע

יוסף שליט"א מעיקר הדין מותר לפותחה, כי אין רגילות להשתמש בפחית שימוש חוזר, ונכון להחמיר שלא לפתוח את כל הלשונית לגמרי.

ט. ש. מיחם מים שלא הורתחו לפני שבת, האם ניתן להשתמש במים שבתוכו? הסבר ונמק מדוע!

ת. כל עוד לא הגיעו המים לרתיחה ממש אסור להוציא מן המיחם בשבת ולהשאיר הנותר כיון שהקטנת התכולה – מזרזת הבישול, ואזי אסור גם כן להיזי המיחם ולא לפתוח המכסה ולסוגרו. כמו כן אין להשאיר מיחם על גבי אש גלויה אא"כ הורתחו המים עכ"פ עד לחום שהיד סולדת בו (כ-45°C) – מחשש חיתוי.

י. ש. קיבלו עליהם עובדי המטבח שבת, ונזכרו שלא הכינו דברים מסוימים החיוניים לשבת: אלו אפשרויות עומדות לרשותם לפתרון הבעיה?

ת. נחלקו הדעות אם מותר לעשות התרה על קבלת קדושת שבת, על כן בשעת הצורך יש מקילים באמירה לנכרי עד סוף זמן בין השמשות לפי שיטת רבנו תם.

יא. ש. אלו בעיות הלכתיות קיימות בנוגע לשימוש במיחם (סאמובר) חשמלי למים חמים בשבת?

ת. מיחם חשמלי שכאשר מוציאים ממנו מים חמים, נכנסים במקומם קרים – אסור בשימוש בשבת. ביום טוב – הדבר מותר, זאת בתנאי שאין הוצאת המים מבעירה שלהבת. מתקן שיש בצדו צינורית זכוכית – במידה והמים הורתחו לפני שבת לחלוטין – מותר בשימוש. מתקן שמותקן בו ווסת חום (טרמוסטט) נחלקו הדעות אם מותר בשימוש בשבת, כיון שבכל שימוש מתמעטת כמות המים שבמיחם, ועל ידי כך נעשות ההבערות צפופות יותר, שכמות קטנה מצטננת יותר מהר. אמנם ווסת שפעולתו במחזוריות קבועה (טיימר) ואינה מושפעת מהוצאת המים – מותר לשימוש בשבת בתנאי שלא נכנסים לתוכו מים קרים.

יב. ש. מיתקן למים חמים, שכאשר מתרוקנים ממנו המים מתקלקל גוף החימום, האם וכיצד ניתן בכל זאת להשתמש בו בשבת?

ת. מותר באופנים הבאים: א. מיחם שאינו מוסיף חום, ורק שומר על החום הקיים; ב. כשאין אפשרות להגדיל את מידת חומו; ג. מותקן צינור זכוכית בצמוד ובמקביל למיחם המורה את כמות המים ומיקומם בתוך המיחם, ויודעים אם עומדים להיגמר; ד. כאשר הברז להוצאת המים מותקן בגובה שכזה שתמיד נשארים מים מתחתיו.

יג. ש. "פלטה של שבת" – מה היא? ואלו תנאים צריכים שיתקיימו בה כדי שתהיה ראויה לשימוש בשבת? ומה דינה של פלטה המופעלת על ידי שעון שבת?

ת. פלטה של שבת, היינו שמיוחדת לשימוש רק בשבת, ואין בה אפשרות של הגברת החום, ועל גבה מותר להשאיר לפני שבת אפילו אוכל שאינו מבושל כלל. בשבת עצמה אסור להניח על גבה עצמה, לכתחילה אפילו לא דבר המבושל כל צרכו ויבש, אלא על גבי כלי הפוך. ולבני ספרד, יש המקל בזה. פלטה המחוברת לשעון שבת, שתופעל במועד שכיוונו

אליו, מותר להניח עליה מאכל לפני שבת, אבל בשבת עצמה אין להניח על גבה אפילו לא תבשיל המבושל כל צרכו אלא על גבי כלי הפוך. אכן, מותרת אמירה לגוי לעשות כן כאשר הפלטה מנותקת מן הזרם, ואז יניח עליה הגוי תבשיל מבושל כל צרכו כדי שיתחמם בהתחבר הזרם.

יד. ש. כתוב הנחיות לשימוש במקרר או במקפיא בשבת. פרט סוגים שונים של מקררים ובעיותיהם, והתייחס בתשובתך למקרר שנשכחה בו הנורה דולקת בשבת.

ת. ראוי לרכוש מקרר ומקפיא שיש בהם "מצב שבת" או להתקין במקרר שעון (טיימר) להפעלה במחזוריות קבועה כמתוכנן. מקרר או מקפיא שיש בהם ווסת חום, רבים מקפידים לפתוח את דלתו רק כאשר המנוע פועל. ויש מקילים לפתוח בכל מצב.

נשכחה נורה דולקת במקרר: אם יש גוי זמין יש לרמוז לו בדרך סיפור, והוא יפתח וינתק הנורה. ואם אין גוי, יש להמתין עד שהמנוע הפסיק פעולתו ואז אפשר להוציא את התקע מן השקע.

טו. ש. כבתה הלהבה תחת הסירים בשבת, האם ניתן להעביר את התבשילים על גבי פלטה חשמלית אחרת? ובאלו תנאים?

ת. במידה והתבשיל מבושל כל צרכו לגמרי, והחלק הנוזלי שבו עדיין חם – מותר להעבירו על גבי פלטה חשמלית אחרת או על גבי כיסוי בפת. אין אלא אש גלויה – ניתן לכסותה אף בשבת ולהניח התבשילים על גבי כלי הפוך. כבתה הלהבה בכיריים בעצם יום השבת – מותר לסגור את כפתור הגז או הברז הראשי של הגז. אכן, במידת האפשר יש לעשות זאת בשינוי, כגון במרפק או בגב היד.

טז. ש. נפסק זרם החשמל בשבת וחודש על ידי עבודת פועלים יהודיים או אינם יהודיים: אלו השלכות מעשיות יש לחידוש הזרם לענין חימום המאכלים שעל גבי הפלטה?

ת. אם הייתה התקלה בתוך העיר או באזור מגורים גדול, אף שלא ידוע בבירור שאין שם חולה שיש בו סכנה – מותר ליהנות מן הזרם המחודש בין למאור בין לחימום מאכלים. חודש הזרם על ידי יהודי וידוע בבירור שאין באזור בני אדם במצב של סכנה – אסור ליהנות מן המאור ומן המאכלים שעל גבי הפלטה. אכן, אם היו כבר מבושלים כל צרכם ועדיין לא נצטננו – מותר לאוכלם. אכן, יש המתירים אפילו נצטננו, ודווקא בפלטה של שבת, אבל בכירה חשמלית אפילו מכוסה כדין – יש לאסור.

יז. ש. האם מותר השימוש במסננת, ב"משולש" או פקק המונחים בכיור בשבת? ומה ניתן לעשות כשנסתמה מערכת הניקוז של הכיורים בשבת?

ת. מסננת (פילטר) המותקנת בפתח הברז, מותר להשאירה בשבת, פרט למקפידים בשום אופן שלא לשתות בלא סינון – שלהם אסור משום בורר. ולדעת החזון איש, אסור לחבר את המסננת בשבת אם הדבר כרוך בהברגה – משום בונה. במקומות שמצויים לכלוכים או חרקים במים, וכן בימי הפסח, יש להתיר את השארת המסננת רק באופנים הבאים:

א. כשמשאירים את הברז פתוח אף לאחר הסרת הכוס מתחתיו; ב. במידה וברז משמש גם לנטילת ידיים ולשטיפת כלים; ג. כשמשתמשים בפיסת בד במקום המסננת הרגילה.

מסננת שבפתח היציאה מן הכיור, מותרת בשימוש, משום שבוררת פסולת מתוך פסולת ואף מותר להניחה בשבת כשאין הדבר כרוך בהברגה. מותר לפקוק את פתח היציאה בפקק בתנאי שלפקק יש בית אחיזה. נסתם צינור היציאה מן הכיור מותר לשחרר את הסתימה בעזרת משאבת גומי ידנית (פומפה) ורצוי בשינוי, וכל זה כל עוד המים עוברים. אכן, אם נסתמה המערכת לגמרי, אין לפותחה אלא בצורך גדול משום כבוד הבריות ועל ידי נכרי.

יח. ש. מה האפשרויות העומדות בשבת לענין טלטול פח-אשפה והרקתו בעצם יום השבת? ומה הדין לענין השלכת אשפה בתעלת איסוף היורדת לתחתית הבניין?

ת. פחי אשפה ביתיים העשויים פלסטיק או מתכת דינם ככלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו. נתמלא הפח ואין מקום נוסף להניח בו אשפה, במקום שיש ערוב מותר לרוקן את הפח לאשפה, והוא הדין כשהפח מעלה צחנה וריחו נודף ובלתי נסבל. לענין השלכת אשפה בתעלת איסוף אשפה היורדת לתחתית הבניין ונאספת ונשרפת בעצם יום השבת (מצוי בחו"ל), במקום שיש ערובי חצרות: אם רוב דיירי הבניין גויים, ואף השרת גוי, מותר לזרוק את האשפה בערב שבת אפילו סמוך לכניסתה, אך לא בשבת עצמה. מאידך, ביום טוב מותר לזרוק פְּשֶׁהֶשֶׁת לא נמצא ובינתיים תתערב באשפה הכללית.

יט. ש. לפניך רשימת מכשירים שונים. כתוב אם מותרים בשימוש בשבת, ונמק:

1. פורס חלות או נקניק (לא חשמלי) 4. כלי לחיתוך אבטיחים בעיגולים
2. מגרדת [פומפיה] 5. מחלץ פקקים
3. כלי המגלען זיתים

ת. פורס לחם או נקניק לא חשמלי – מותר בשימוש, והוא בכלל כלי סעודה, מפני שאין זו אלא סכין העשויה בצורה מסוימת, ומותר אף להגדיל או להקטין את עובי חתך-הפרוסות בידיית המיוחדת לכך. ויש דעות המחמירות ואוסרות.

מגרדת [פומפיה] – אסורה בשימוש בשבת, ובכלל זה, מטחנה, מכתשת או מועך תפוז"א, אפילו לשימוש לדברים שאינם גידולי קרקע (כגון ביצים קשות או דג טונה).

כלי המגלען זיתים – אסור בשימוש בשבת משום בורר והוא הדין לכלי המוציא את ליבת התפוח.

כלי לחיתוך אבטיח בעיגולים – יש אוסרים את השימוש בו משום איסור בונה.

מחלץ פקקים – מותר. ואם ראש הבקבוק מצופה שעווה או ניר שאותיות או ציורים מצויים בו – יש להיזהר ממחיקה.

כ. ש. אלו אמצעים לשקילה ולמדידה עומדים לרשות העוסקים בהכנת המאכלים במטבח בשבת? התייחס בתשובתך גם לענין יום טוב.

ת. מאזני שקילה אסורים בשימוש בשבת וביו"ט אפילו מוסיפים או מפחיתים מעט על המשקל ודינם ככל מוקצה מגזירת מלאכת כתיבה ומשום עובדין דחול. כשמכנינים אוכל עבור חולים או תינוקות, יש להעריך הכמויות באומד. אולם כשחובה למדוד או לשקול בציווי הרופא – מותר. ובקבוק תינוק אינו כלי מיוחד למידה!

מכנינים אוכל במטבח ביום טוב ונוקקים לשקילה מדויקת, יש להשתמש בכלי מידה שמסומנים בו מידות אך לא במאזניים או משקל. מצרכים שאינם פוגמים את התבשיל אפילו אינם במידה, אפילו ביום טוב, אין לשקול או למדוד אלא להשתמש באומד.

כא. ש. סכו"ם וכלי סעודה הנותרים על גבי השולחן בתום הסעודה: האם בכל מקרה מותר לפנותם? פרט, וכתוב הנחיות כיצד יש לפנות כלים מן השולחן באופן נכון לפי ההלכה.

ת. מותר להסירם כדי שהחדר ייראה נקי ומסודר. אכן, חדר שיוצאים ממנו ולא משתמשים שם או כשהשעה קרובה לצאת השבת – אין היתר להסיר את הכלים מעל גבי השולחן. כלים העומדים במעורב יש להורידם כמות שהם מבלי למיין ולברור כל מין לעצמו. וטוב להתרגל להסיר מעל גבי השולחן את כל הכוסות יחד ואת כל המזלגות יחד וכו' ולהסיר את שאריות המזון מעל הצלחות בטרם מניחים צלחת על גבי חברתה.

כב. ש. אלו סוגי כלים ניתן להדיח בשבת אף כשלא ברור שיהא צורך נוסף בהם בשבת? ואלו סוגי כלים אין להדיח? פרט.

ת. כלים שאפילו צריכים לאחד מהם מותר להדיח את כל אותו סוג כלים. כוסות וקנקנים המשמשים לשתיה וכן צלחות וסכו"ם המיועדים לכיבוד קל – מותר לשוטפם בלא הגבלה, אא"כ ברור שלא יהא בהם צורך באותו יום.

כג. ש. האם מותר להזרים מים לתוך סיר או לערות רותחים רק כדי שלא יידבקו בהם שאריות המאכלים?

ת. כלים שיש חשש ששאריות המזון שבתוכם יידבקו אל דפנותיהם והדבר יקשה על ניקויים במוצ"ש – מותר להשרותם במים כל עוד טרם נתיבשו השאריות. אכן, כשהסיר עדיין חם, אסור להזרים לתוכו מים קרים, וקיימת אפשרות להזרים תחילה על צדו החיצוני ואח"כ לתוכו.

כד. ש. כתוב הוראות מדויקות לשטיפת כלים בשבת בעזרת סבון, מברשת, מטלית או ספוג או כפפות גומי. פרט ונמק.

ת. נהגו שלא להשתמש בסבון רגיל בשבת ויו"ט. ויש מתירים שימוש בסבון נוזלי, אפילו נוצרות בועות וקצף תוך כדי השימוש הזקוקים למברשת כגון לשטיפת קנקן או בקבוק תינוק ישתמשו במברשת העשויה חומר סינתטי ואין שערותיה צפופות. אסור להשתמש במטלית או ספוג אפילו מתחת למים, ובכלל זה ליפה טבעית או מלאכותית. כמו"כ אסור

- השימוש בצמר פלדה בין בשבת בין ביו"ט. מותר לשטוף כלים במוצרים מחומר סינתטי שאינם סופגים ואין זיפיהם צפופים מאוד. כלי ניקוי עשוי גומי – מותר לשימוש, ובכלל זה לבישת כפפות בעת הדחת הכלים. אמנם, לאחר השימוש אין לשפשם זה בזה.
- כה. ש. מדיח כלים, האם ניתן לשימוש בשבת או יום טוב על ידי עריכתו מלפני שבת בעזרת שעון-שבת? והאם מותר רק לפתוח את דלתו כדי לאחסן בתוכו כלים מלוכלכים?
- ת. אסור להשתמש בשבת במכונה לשטיפת כלים אפילו מופעלת באמצעות שעון שבת המכוון מלפני שבת, כיון שרק סגירת הדלת מאפשרת את חידוש הזרם. אכן כשסגירת הדלת אינה משפיעה על פעולת המכשיר – מותר. ביום טוב במידה וזקוקים לכלים באותו יום והמכונה מופעלת באמצעות שעון – מותר.
- הרגילים בימות החול להכניס כלי סעודה מלוכלכים היישר לתוך המדיח כמקום איחסון זמני מבלי להפעילה כעת – מותרים לעשות כן גם בשבת, בתנאי שאין בפתיחת הדלת וסגירתה לעשות שינוי במצב מערכת החשמל.
- כו. ש. כלים ממינים שונים המעורבבים זה בזה, האם וכיצד מותר למינם בשבת? כדי לשוטפם כל מין בנפרד? או כדי לערוך בהם שולחן?
- ת. אסור למיין כלים, כשאינן כוונה להשתמש בהם מיד. אכן, לאחר שטיפה או ניגוב מותר להניח כל כלי במקומו במגירה או על השולחן. אכן, יש מתירים לפזר את התערובת על גבי השולחן או השיש כדי לאפשר לאדם אחר למינם.
- כז. ש. האם מותר לצחצח כלי כסף או נחושת בשבת, ומדוע? והאם מותר להבריק כלי זכוכית בעזרת מגבת?
- ת. כלי כסף ונחושת אסור לצחצחם במטלית בכל צורה, או משום איסור סחיטה או משום איסור תיקון כלי. מאידך, מותר לנגב יפה כלי זכוכית אפילו בשפשוף כדי שיבריקו, אפילו לא במגבת המיוחדת לכך. ובשעת הדחק יש להקל אחרי ניעור היטב של המים מן הכלי. ויש שהתיר ניגוב בעזרת מפיות ניר חד-פעמיות.
- כח. ש. האם מותר לנגב כלים רבים במגבת אף שהיא תירטב? ומה ניתן לעשות במגבת שנרטבה בשבת? לתלותה לייבוש? להחזירה למקומה?
- ת. במגבת המיועדת לניגוב – מותר, שהרי אם תירטב יתר על המידה – יחליפה באחרת. מגבת שנרטבה, אסור לתלותה לייבוש אך מותר להחזירה למקומה אם אינה מונחת ליד תנור או הסקה.
- כט. ש. נשארו כלי מוקצה בשבת על גבי מתקן העומד לייבוש כלים ומעוניינים להניח שם כלים לייבוש: האם הדבר מותר?
- ת. מותר להעבירם למקומם בארון, כדי לפנות המקום להנחת כלים המודחים. אכן, עצם גוף המיקסר וחלקיו יתכן והם אפילו מוקצה מחמת חסרון כיס.

ל. ש. מהו איסור "אמירה לנכרי" בשבת? האם הינו כולל אמירה אף לפני שבת, כדי לעשות בשבת? או גם רמיזה בדיבור? או על ידי תנועה?

ת. אסור לומר לאינו יהודי לעשות מלאכה בשבת עבור יהודי בין שאסורה מן התורה בין מדרבנן, פרט לצורך מצוה או חולה. לבי"י בשם הסמ"ג מן הנאמר "כל מלאכה לא ייעשה בה", ודרשו: ולא יעשה עכו"ם מלאכתך, ולרמב"ם – כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם ויבואו לעשותה מעצמם. וברש"י לע"ז משום שהנכרי נעשה שלוחו. ובכלל האיסור שלא לתכנן עמו אפילו מלפני שבת, את מלאכתו בשבת. וכולל איסור רמיזה בלשון ציווי בין בדיבור בין ע"י תנועה. אכן, מותר לרמוז ע"י סיפור את הצורך, כגון: "כשהגז מתבזבז מפסידים כסף, וזה מסוכן" והגוי יבין ויעשה, ומותר לרמוז מע"ש שיעשה מלאכה בשבת.

לא. ש. עשה גוי מעצמו מלאכה עבור יהודי, כגון שבישל מרק או אפה פת, האם ואימתי מותר ליהנות ממעשיו? ומה אם הדליק אור או פתח קופסת שימורים לצורך ישראל?

ת. עשה הגוי מעצמו, בכל זאת אסור ליהודי ליהנות ממלאכה זו עד מוצ"ש בתוספת זמן המספיק לבישול מרק זה. הדליק הגוי אור עבור עצמו, מותר לכל הרוצה ליהנות ממנו. כשאין ההנאה ישירה מפעולת הגוי, מותרת ההנאה מתוצאותיה, כגון גוי שפתח קופסת שימורים – מותר לישראל לאכול את תוכנה.

לב. ש. האם מותר לומר לגוי להוציא מים חמים ממיחם בשבת? פרט. והאם מותר לו לפתוח או לסגור דלת מקרר ששכחו לנתק את האור שבתוכו לפני שבת?

ת. מותר לומר לגוי לעשות מלאכת היתר, אעפ"י שע"י כן יגרום לנכרי לעשות מלאכה דאורייתא, כגון לומר לו להוציא מים חמים מדוד אעפ"י שייכנסו מים קרים במקומם. מותר לומר לגוי לפתוח או לסגור את דלת המקרר ששכחו לנתק בו את הנורה. אכן, י"א שאין להקל אלא לצורך מצוה, תינוק או חולה, ולמעשה טוב יותר לומר לו ברמז ולא בלשון ציווי.

לג. ש. גוי המועסק בשטיפת כלים באולם או בבית מלון, האם רשאי להדליק לעצמו את האור? להשתמש בספוג? או להעלות את הכלים מקומה לקומה בעזרת מעלית, שאינה "מעלית שבת"?

ת. רשאי הגוי להדליק לעצמו את האור באותו חדר ששוטף הכלים, ומותר להשתמש בספוג. ורשאי להפעיל לצורך עצמו מעלית אפילו אינה של שבת. אכן, לכתחילה כדאי להרגילם להימנע מכך, כיון שיש לבעל האולם או המלון שביעות רצון שנעשית העבודה בזריזות ויש לחשוך שעושים לצורך היהודי ובשליחותו.

מבחן מס' 6

פרק ו: המטבח הכשר בפסח

א. ש. כיצד מכשירים לפסח משטחי עבודה העשויים: שיש? נירוסטה? עץ או פורמייקה? וכיצד נוהגים המחמירים שאינם מסתפקים בהכשרתם?

ת. השיש – הכשרתו בעירווי רותחים מעלים בועות בתנאי שהוא תקין ואין בו שברים, סדקים או חריצים עמוקים. ורצוי שלא להשתמש בו בחמץ חס 24 שעות לפני ההכשרה. יש המעדיפים לכסותו לאחר ניקוי היטב בציפוי עבה, רצוי ועדיף בחומרים שאינם מתכתיים. המכסים בניר אלומיניום דק, חייבים לבצע תחילה את ההכשרה בעירווי רותחים מעלים בועות.
נירוסטה – דינה והכשרתה כשיש.

עץ או פורמייקה – עדיף לנקותם ביסודיות בשימוש בחומרים חריפים ולכסותם היטב לפסח.

ב. ש. האם ניתן להכשיר לפסח אריחי חרסינה או קרמיקה שבצידי השיש? וכיצד מכשירים שולחנות מטבח לפסח?

ת. אריחי חרסינה או קרמיקה – לא מועילה להם הגעלה ויש לנקותם היטב, וטוב לצפותם בגליון ניר או חומר אחר בגובה של סירים, כדי למנוע מגע סיר חס עמהם.
שולחנות מטבח שרגילים להניח עליהם בחמץ סירים או תבניות חמות, יש לנקותם בשפשוף היטב בחומרים חריפים, ולאחר מכן, לערות עליהם רותחים מכלי ראשון ופורסים עליהם שתי מפות.

ג. ש. כתוב בפירוט כיצד מכינים כיורים וברזים לפסח. ציין את השוני, אם קיים, בין דעות הפוסקים.

ת. כיורי חרסינה דינם ככלי חרס ואין מועילה להם הגעלה. יש לנקותם בחומרי ניקוי, לערות רותחים ומניחים בהם קערה מיוחדת לפסח. יש שהקל לבני ספרד לנקות היטב אפילו כיורי חרסינה ולערות עליהם רותחים ולהשתמש בהם עצמם בפסח (הגר"ע יוסף שליט"א) אבל המדקדקים במצוות מניחים בהם קערה. כמו כן יש להניח מסננת מיוחדת לפסח בפתח היציאה של הכיורים, או להגעיל ברותחים את הקיימת.

כיורי נירוסטה – יש לנקות היטב ולהגעילם בעירווי רותחים מעלים בועות.
והמהדרים מניחים גם בהם קערה, ואזי אין צורך בעירווי רותחים.
כשמכשירים כיורי נירוסטה יש להיזהר לבל ישתמש בכיור בחמץ חס במשך 24 שעות לפני ההכשרה.

ברזי הכיורים חייבים הגעלה יסודית על ידי ניקוי היטב היטב, ויש לפתוח כשהמים היוצאים רותחים מבוילר חשמלי, מכלי ראשון, ולשטוף הכל בקרים.

ד. ש. האם וכיצד מכשירים מדיחי-כלים לפסח?

ת. מדיח כלים שיש בו חלקים מפורצלן ויש אומרים אף מפלסטיק וגומי וגם פילטר וחריצים – עדיף שלא להגעים ולהימנע מלהשתמש בהם בפסח. אמנם, בשעת הצורך ניתן לנקותם ביסודיות ולהעמיד את המדיח ללא שימוש 24 שעות, ואז להרתיחו עד לחום המרבי כשהמגשים בתוכו. אין חוס המדיח מגיע לרתיחה – יש להניח בתוכו אבן או ברזל מלובנים ואת המגשים להגעיל בכלי ראשון שעל האש. לבני ספרד, יש שהתיר הכשרת מדיח לפסח על ידי ניקויו היטב ביסודיות והפעלתו בלא כלים ברותחים עם חומרי ניקוי פוגמים.

ה. ש. אלו פתרונות ניתן להציע לשימוש בכיריים בפסח? וכיצד ניתן להכשיר כיריים של חמץ לקראת הפסח?

ת. האפשרויות לשימוש בכיריים:

א. החלפת החצובות והמבערים במיוחדים לפסח.

ב. כיסוי כל פני הכיריים בטס מתכת מיוחד לפסח.

אופן הכשרת כיריים, כל חלק על פי שימוש: החצובות – בליבון קל. המבערים – בהדלקת הלהבות למשך כשעה. פני השטח העליון – בעירו רותחים מעלים בועות מכלי ראשון. וראוי לצפות את המשטח כולו בנייר אלומיניום. כפתורי הגז – יש לשלוף ולנקות ביסודיות בשפשוף היטב, ויש המצפים אותם לפסח.

ו. ש. מה דעת ההלכה בנוגע למכסה הכיריים העומד כל השנה וקולט חמץ ומה בנוגע לקולט-אדים עצמו בפסח?

ת. מכסה הכיריים קולט בקביעות מן התבשילים והאדים של החמץ, ועדיף לפרקו ולהרחיקו מן השטח לימי הפסח. אין הדבר ניתן לביצוע – יש להכשירו בעירו רותחים ולצפות לפסח. קולט אדים – לא ניתן להכשרה לפסח. חובה לנקותו היטב ככל שניתן, ולעוטפו למשך ימי הפסח.

ז. ש. פרט. אופן הכשרת כיריים חשמליות וכירי-קרמיק (המצופות קרמיקה) לפסח.

ת. כיריים חשמליות דינם כפלטה חשמלית. יש לנקותן היטב, להמתין 24 שעות, להפעילן בחום המרבי כשעה ולצפותם לפסח. כירי-קרמיק המצופות בפורצלן ובשכבה דקה של חרסינה + זכוכית אין להן הכשרה ואין אלא לנקותן ביסודיות, להפעילן כשעה ולכסותן בכיסוי מיוחד לפסח.

ח. ש. האם וכיצד ניתן להכשיר תנור אפיה לפסח? ומה בנוגע לפלטה חשמלית או פח המכסה את הכיריים בשבת?

ת. הכשרת תנור בעייתית ביותר. יש שהתירו בשעת הצורך להכשיר תנור חשמל או גז על ידי ניקויו היטב בעזרת חומרים חריפים, המתנת 24 שעות והפעלתו ליותר משעה בחום המרבי, וציפוי דפנותיו מכל הצדדים בפח או נייר אלומיניום. את תבניות האפיה – אין אפשרות להכשיר.

הכשרת פלטה של שבת – יש המצריכים ליבון קל. אפשרות נוספת, חיבורה לזרם החשמל לשעתיים, ניתוק ושפיכת מים על פניה, וראוי לעוטפה בנייר אלומיניום. בפלטה המצופה אמאיל – יש לבצע השפיכה שלוש פעמים.

פח המכסה את הכיריים בשבת, יש לנקותו ולעשות לו ליבון קל.

ט. ש. אלו הנחיות יש לתת למכשירים מקרר או מקפיא לפסח?

ת. יש לפרק את כל החלקים ולנקותם בשפשוף ורחיצה בעזרת חומרים פעילים, ויש לנקות הגומיות בזהירות לבל יינקבו. חובה לנקות את סביבת פתח הניקוז שבתחתית המקרר או המקפיא מעל גבם ומאחוריהם. יש לפעמים צורך לפרק את המדף שבתחתית תא ההקפאה במידה ויש בו חריצים בתוכם מتركזים פירורי חמץ. במידה והדבר קשה לביצוע או עלול להזיק למכשיר, די בשאיבת החמץ עד שהיד מגעת ולפגום הנשאר בעזרת חומר אקטיבי.

י. ש. אלו חלקים מן המיקסר (מעבד מזון) לא ניתנים להכשרה לפסח? פרט ונמק.

ת. החלק הנקרא "בלנדר" [מערבל], אם מכניסים לתוכו חמץ במשך השנה – לא ניתן להגעלה אלא אם כן הסכינים מתפרקים ועושים להם ליבון והגעלה. כל החלקים המיועדים לשימוש קמח ובצק כל השנה – אינם ניתנים להכשרה – מדין כלי לישא (בית שאור).

יא. ש. רצפת המטבח, האם וכיצד יש להכינה לפסח?

ת. מדיחים את הרצפות באופן יסודי עם חומרי ניקוי בריכוז גבוה. ואין חובה לבדוק אחרי פירורים קטנים בין החריצים. במהלך הפסח יש להמנע מלהניח מאכלים או כלי אוכל חמים על גבי הרצפה.

יב. ש. האם חובה לייחד כלי ניקוי ואשפה מיוחדים לפסח? פרט.

ת. נוהגים לייחד כלי ניקוי מיוחדים לפסח ויש להקפיד על רכישת סבון או משחה לכלים – כשרים לפסח למהדרין. המשתמשים ב"משולש" בכיור, אף שניתן להכשירו – מניחים מיוחד לפסח. יש לנקות היטב את ראש המטאטא ולרחוץ את שערותיו בסמוך לסוף זמן ביעור חמץ, ורבים משתמשים במטאטא חדש או מיוחד לפסח.

יג. ש. מה דינם של כלים חדשים שקונים לפסח, האם חובה להגעילם לפני השימוש? ומה בנוגע לכלים ישנים שעמדו בלא שימוש י"ב חודש?

ת. יש מהדרים להכשיר את הכלים החדשים שקונים לפסח, ואין זו אלא חומרה. כלים שלא היו בשימוש כלל במשך י"ב חודש – אסורים לשימוש בפסח בלא הכשרה. מכל מקום כשאין אפשרות לבצע הגעלה או כשזקוקים לכלי בדחיפות, במידה ועמדו ללא שימוש כלל במשך י"ב חודש – מותרים לשימוש.

- יד. ש. כלי חמץ שמאחסנים במשך הפסח, כיצד מבצעים את הדבר? והאם יש קודם להכשירם או למוכרם לגוי?
- ת. כלי החמץ יש להצניעם לקראת הפסח במקום שלא יבואו להשתמש בהם וטוב לנועלם בחדר או בארון ולהניח את המפתח במקום שמור. בטרם הצנעתם יש לנקות ביסודיות כל חמץ הדבוק בהם, אך אין צורך להגעילם ולא למוכרם לגוי.
- טו. ש. מה דין כלי חמץ שאוחסנו במשך הפסח כשדבוק בהם חמץ, להשתמש בהם לאחר הפסח?
- ת. חובה לנקותם בחול המועד או עכ"פ לאחר הפסח בטרם משתמשים בהם שנית. כלים שדבוק בהם הרבה חמץ (ומסיבות שונות אי אפשר לנקות) אותם יש למכור לגוי והמכירה תתייחס לחמץ הדבוק בהם בלבד.
- טז. ש. פרט: אלו סוגי הכשרה קיימים לפסח? ואלו סוגי ליבון?
- ת. שלושה מיני הכשרה עיקריים הם: הגעלה ברותחים, או עירווי מכלי ראשון וכו' לכלים שנשתמשו בהם בחמץ ע"י בישול ברותחים. ליבון – לכלים שבאו במגע ישיר עם האש, ויש ליבון קשה – עד שהכלי יאדים ויוציא ניצוצות, ויש ליבון קל – נתינת הכלי באש עד שאם מן העבר השני יהיה חוט קש או נייר – יישרף. ויש השריה במים קרים למשל שלושה ימים כשכל 24 שעות מחליפים המים, לכלים שבלעו בצונן.
- יז. ש. באיזה תאריך צריך או ראוי לבצע הכשרת כלים לפסח? ומהו המועד שמעבר לו אין כבר אפשרות להכשיר?
- ת. ראוי להקדים כמה ימים לפני החג ויש שנהגו להקדים אפילו לפני ראש חודש ניסן או עכ"פ שלושה ימים לפני הפסח.
- בערב פסח, אין מגעילים כלי חמץ בני יומם אלא עד זמן האיסור – תחילת שעה חמישית זמנית של היום. בדיעבד, ניתן לסיים את ההגעלה עד חצות היום. התאחרו ולא הספיקו קודם חצות, בשעת הדחק ניתן להגעילם עד כניסת החג בתנאי שמקפידים שהכלי בתוכו מגעילים והכלי הנגעל לא יהיו בני יום. יש להכשיר תחילה את כלי ההגעלה, ואם רוצים להשתמש בו בפסח יש להגעילו שנית לאחר ביצוע ההגעלה. אין להכניס את הכלים לפני רתיחת המים. יש להוציא את הכלי מיד בתום ההגעלה. אין להגעיל כלי פעמיים. לא יפסיקו המים לרתוח עד שישפכום.
- יח. ש. כתוב רשימה תמציתית של כלים מסוגים שונים שאין להכשירם לפסח מסיבות שונות, ומה דין כלי זכוכית, דורלקס ופיירקס?
- ת. כלי חרס, חרסינה, קרמיקה ופורצלן. כלי לישה הנקראים "בית שאור" שהם: נפה, קרש לעריכת בצק, מערוך. כלים שעומד בהם קמח ללא עטיפה. מערבלי בצק ומקצפי עוגות. כלים הצריכים ליבון קשה וחוששים שמא יתקלקלו: סיר פלא, תבנית אפיה, כלי טפולן, טוסטר, מגרדת (פומפיה) של חמץ. כלי עץ שיש בהם סדקים.
- כלי זכוכית: בני אשכנז – אין מכשירים אא"כ בשעת הדחק. בני ספרד – מקילים בהכשרתם על ידי שפשוף ושיטיפה היטב ויש נוהגים להשרותם שלושה ימים.

- יט. ש. נתערבבו כלי חמץ בין כלי פסח לפני כניסת החג, כיצד יש לנהוג?
- ת. כשאין אפשרות לזהות איזה הוא – אסורים כל הכלים שבתערובת לשימוש בפסח. אכן, במידה והכלי אינו בן יומו יש שהתירו להשתמש בו במקרה של הפסד מרובה או מניעת שמחת יום טוב.
- כ. ש. האם וכיצד מותר להעביר תבשיל מכלי של פסח לכלי של חמץ, ומה בדיעבד כשכבר הערו מזה לזה?
- ת. מאכל שנתבשל בכלי של פסח יש להמתין עד שהאוכל יצטנן ואז מותר להעבירו לכלי של חמץ אפילו בכלי של חמץ. כמו כן, ניתן לערום לכלי אחר קר של פסח וממנו לערות לכלי החמץ. טעו והערו תבשיל רותח לכלי החמץ – בדיעבד, הכלי של פסח מותר.
- כא. ש. האם קיימת אפשרות לבשל ולהכין מאכלים לפסח בכלי חמץ? פרט.
- ת. לכתחילה אין לבשל לפסח בכלים של חמץ אפילו אינם בני יומם. נתבשל מאכל לפני פסח בכלי חמץ: אם הכלי אינו בן יומו – המאכל מותר בפסח. היה הכלי בן יומו – המאכל נאסר, אבל מותר להשהותו לאחר הפסח.
- כב. ש. מה דינו של מאכל שבושל בפסח בסיר הבלוע מחמץ? ומה דין תבשיל שספק אם נתבשל בכלי חמץ?
- ת. אם הסיר בלוע מחמץ בן יומו – המאכל נאסר באכילה וחובה לבערו. והוא הדין כשהיה הכלי אינו בן יומו. אמנם, לבני ספרד, באינו בן יומו בדיעבד המאכל מותר באכילה.
- כג. ש. מה הדין במקרים הבאים:
- א. הועבר בטעות אורז מכלי של פסח לכלי חמץ.
- ב. נחתכו בטעות תפוחי אדמה בסכין של חמץ.
- ג. עירו מים או מרק מכלי של פסח לכלי חמץ והוכנס אליהם מוצק כלשהו.
- ת. האורז ותפוחי האדמה – נאסרים לפסח. המוצק שהוכנס למים או למרק בעודם חמים – נאסר לאכילה. היה הכלי שאינו בן יומו – יש להקל בהפסד מרובה ומניעת שמחת יום טוב.
- כד. ש. מה דין מאכל קר, שהונח בטעות בפסח בכלי של חמץ? ומה דין מאכל קר ששהה בכלי חמץ לפני או בתוך הפסח?
- ת. אם המאכל יבש – מותר באכילה. אם שהה המאכל הקר בכלי של חמץ שאינו בן יומו: לפני הפסח: מותר בפסח. שהה בפסח עצמו פחות מ-24 שעות: מותר. שהה 24 שעות: לבני אשכנז – נאסר. לבני ספרד, במידה והכלי אינו בן יומו – אינו נאסר.
- כה. ש. מאכלים חריפים שהונחו בכלי חמץ או נחתכו בסכין של חמץ לפני או בתוך הפסח, מה דינם?

- ת. אם הוא קר ויבש – לא נאסר. היה המאכל קר ולח אפילו הכלי אינו בן יומו – המאכל אסור בפסח. חריף שנחתך בסכין של חמץ לפני הפסח, והיה בכל התבשיל פי ששים כנגד פליטת הסכין – במקום הפסד מרובה או מניעת שמחת יום טוב – יש להקל ולאכול התבשיל בפסח, אם ידוע שהסכין היתה נקיה.
- כו. ש. כשעורכים קניות של מזון לקראת הפסח, אלו הנחיות הלכתיות קיימות בנוגע ל:
- א. קניית בשר, עופות ודגים לגבי הדיבור בשעת הקניה?
  - ב. שטיפת הירקות והביצים לפני החג?
  - ג. קניית חזרת או פטריות?
- ת. כשקונים בשר לקראת הפסח, יש להזהר מלומר על בהמה, בין חיה בין שחווטה, "בשר זה לפסח" מפני שנראה כאילו הקדישוה מחיים לקרבן פסח. אלא יש לומר: בשר זה ליום טוב. גם עופות ודגים לכתחילה טוב להיזהר שלא לומר בשעת קנייתם בשר זה לפסח. רבים נוהגים לשטוף את הירקות והפירות שקונים לחג והנהגה טובה לשטוף את הביצים שקונים לפסח ולנער את משטחי הביצים. חזרת – יש להזהר שלא תיחתך בסכין של חמץ. פטריות בתפזורת – יש לוודא שלא צמחו על מצע חמץ.
- כז. ש. איזו פעולה חיונית לביצוע בתום השימוש בכיריים בחמץ לקראת המעבר לשימוש בפסח?
- ת. בתום השימוש בכירי המטבח בחמץ, יש לשפוך מים רותחים עם חומר חריף לפתח היציאה של הכיור, לפגום את שיירי החמץ שנותרו שם, כי יש אומרים שכאשר מערים בפסח דברים רותחים אל הכיור, ייתכן וישובו ויעלו אדים ספוגים בחמץ שיאסרו הכלים.
- כח. ש. מה יש לבדוק במצות שנקנו לפסח? פרט והסבר.
- ת. יש לבדוק "כפולות", אם נותר הפסק אויר בכפל – אזי כשרות. שהכפלים אינם דבוקים – יש להקל. "נפוחות", כשיש חלל בתוך המצה בגודל 2.4 ס"מ – המצה אסורה, וזאת כשנראה שלא נאפתה יפה.
- כט. ש. הנוהגים שלא לאכול קטניות בפסח, האם מותרים לבשלם עבור תינוק וכיצד? האם רשאים להתארח ולאכול בבית שבו אוכלים קטניות?
- ת. מותר בשעת הצורך לבשל קטניות עבור תינוק או חולה וראוי לייחד כלים נפרדים ומיוחדים. כשמתארחים בבית בו אוכלים קטניות, במידה ובתבשיל המוגש אין קטניות – רשאים לאכול, אפילו נעשה שימוש בכלים בקטניות באותו יום.
- ל. ש. נפלו קטניות לתוך תבשיל בפסח, כיצד ינהג מי שאינו אוכלם בפסח?
- ת. אם יש רוב בתבשיל כנגד הקטניות – מותר לאוכלו. ובמידת האפשר יש להוציא את הקטניות עצמן מתוך התבשיל.

- לא. ש. הנהגים שלא לאכול מצה שרויה בפסח, האם קיימת לגביהם הגבלה בנוגע לשימוש בכלים שהשתמשו בהם בשרויה?
- ת. נזהרים גם כן משימוש בכל כלי שנשרתה בו מצה. מכל מקום מחבת שטוגנה בה מצה אין להחמיר ולהצריכה הגעלה.
- לב. ש. מה דינם של כלי פסח שבישלו בהם בטעות חמץ בפסח? או שהודחו בטעות בכיור של חמץ?
- ת. בישלו בהם בטעות חמץ בפסח ואפילו ספק חמץ או משהו חמץ, יש לנקותם היטב בימי חול המועד ולהצניעם עד לאחר החג. בישלו בסיר שכזה לאחר מכן מאכל כשר לפסח – המאכל נאסר.
- הודחו בטעות כלי פסח בכיור של חמץ תחת זרם מים רותחים – נאסרו לשימוש בפסח. היה הכיור עשוי נירוסטה ולא היה בו שימוש בחמץ במשך 24 השעות האחרונות – יש להקל.
- לג. ש. האם ניתן להתחיל ולאחסן את כלי הפסח בארונות כבר בחול המועד לקראת סיום החג?
- ת. במידה והדבר נעשה בתוך הבית, אעפ"י שיש בזה טרחה – הדבר מותר.
- לד. ש. מה דינם של כלים שבלעו מ"חמץ שעבר עליו הפסח"?
- ת. טעונים הכשרה לפני השימוש בהם אחרי הפסח, ואפילו כלי חרס, חרסינה וקרמיקה, לענין זה, ניתן להכשירם על ידי הגעלת שלוש פעמים בהחלפת המים.
- לה. ש. מהו "חמץ שעבר עליו הפסח"? ומה דין חמץ שספק עבר עליו הפסח? או שספק אם נמכר לגוי לפסח?
- ת. חמץ שלא נמכר לגוי לפסח – אסור באכילה ובהנאה לאחר הפסח, א"כ למי שבדק וביטל חמצו כדין, אלא שהיה אנוס (כגון חולה) ולא הספיק למכור – שבהפסד מרובה, רשאי להנות מן החמץ (למוכרו לגוי) – אך לא לאוכלו!!
- חמץ שספק אם עבר עליו הפסח, וכן חמץ שספק אם נמכר לגוי – מותרים אחרי הפסח עכ"פ בהנאה, ויש מתירים אף באכילה.
- לו. ש. מה האפשרויות העומדות לחיסול שאריות החמץ, בערב פסח שחל בשבת?
- ת. א. הכנסתם לפחי אשפה (במידה ויש איסוף ע"י גויים).
 ב. נתינתם לבהמה או לגוי.
 ג. לפוררם לשירותים (אין טוחן אחר טוחן).
 ד. לשפוך עליהם אקונומיקה או חומר פוגם (רצוי להכינו בכלי ולהשליך החמץ לתוכו).
 ה. במקום שיש עירוב, להוציאם ולהניחם בשדה הפקר.
 ו. להכניסם לארון העומד למכירה לגוי.

מבחן מס' 7

פרק ז: הלחם

א. ש. הסבר מהו איסור "חדש" ומה מקורו בתורה. ציין, האם האיסור הוא מדאורייתא או מדרבנן.

ת. תבואת מיני דגן (חיטים, שעורים, כוסמין, שיפון ושיבולת שועל) שנשרשה בקרקע לאחר ששה עשר בניסן של השנה שעברה ונקצרה לפני פסח שנה זו – היא הנקראת "חדש" ואסורה באכילה עד תחילת ליל ט"ז בניסן של השנה הבאה ובחול"ל עד עבור יום י"ח בניסן. בשעת הדחק, יש המתירים כל שנזרעה התבואה שלושה ימים לפני ט"ז בניסן, וזאת, בתבואת חו"ל.

מקור האיסור בספר ויקרא כ"ג ו: "ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את עומר התנופה וגו'". בתבואת ארץ ישראל – לכל הדעות, האיסור מן התורה אף בזמן הזה.

ב. ש. מה דינה של תבואה של נכרים הגדלה בחו"ל? ומה דינה של תבואה או קמח המיובאים מחו"ל ונעשים עיסה בארץ ישראל?

ת. תבואת נכריים הגדלה בחו"ל, רבים אינם נוהרים בה באיסור חדש ואפילו גדולי עולם וצדיקים הקלו באכילתה עכ"פ בשעת הדחק, מכל מקום בעל נפש לא יסמוך על המקילים ויחמיר לעצמו, ובפרט בקמח שלצורך אפיית מצות מצוה בערב פסח. תבואה המיובאת מחו"ל ונעבדת על ידי ישראל בארץ ישראל, יש אומרים שיש בה איסור חדש מן התורה ולדעת ציץ הקודש, היינו כשהתבואה והקמח היו בחו"ל של יהודי.

ג. ש. בן חו"ל הנמצא בארץ ישראל, עד איזה תאריך עליו להמתין כדי לאכול חדש? ומה דין בני חו"ל במקומם?

ת. די לו שימתין עד תחילת ליל י"ז בניסן כיון שנגרר אחרי בני ארץ ישראל, ובני חו"ל הנוהגים באיסור חדש אסורים באכילתו עד ליל י"ח בניסן.

ד. ש. חיטים שנמצאו נגועים בסימני תולעים, האם וכיצד ניתן להשתמש בהם? והאם תועיל להם טחינה, כדי להתירם באכילה?

ת. חיטים שנמצאו בהם סימני תולעים, אין להשתמש בהם ואין להסתמך על עצם הטחינה, אפילו תיעשה דק דק. היו רוב החיטים נקיים, יש לבררם היטב ולאחר מכן לטוחנם, ולכתחילה יש לטוחנם בריחיים שיש בהם אפרכסת.

ה. ש. איזה סוג נפה נדרשת כדי לנפות קמח? ומה הבעיה המצויה בנפות התעשייתיות, ומה פתרונה?

ת. חובה להשתמש בנפה שתבטיח שלא יעברו דרכה תולעים, אפילו קטנות, והיינו נפת "משי". ונפה שיש בה 80 חורים לאינטש מרובע עוצרת גם ביצי תולעים. הנפה המצויה כיום ברוב המאפיות שבהשגחה למהדרין – נפת 60 מש והמועדפת ביותר – נפת 75 מש. הבעיה בנפות התעשייתיות באי האיטום המוחלט של מבנה הנפה המאפשר לקמח בלתי מסונן להתערב במנופה, והפיתרון, נפה צנטרפוגלית (המנפה תוך כדי תנועה סיבובית), ובנוסף, להפעיל מערכת בקרה של בדיקות מדגמיות לסתימת "חורים".

ו. ש. האם די בניפוי של מדגם בלבד מן הקמח? ומדוע? תאר כיצד יש לנקות נפת קמח.

ת. חובה לבדוק את כל הקמח ולא להסתפק במדגם, ואפילו נלקחו כמה מדגמים ונמצאו נקיים לחלוטין. אכן, כשמנפים קמח היטב אפילו חלקו נמצא מתולע, המנופה – מותר ללא פקפוק.

אופן ניקוי נפת קמח: ניעור היטב, והשריה מדי פעם עם אקונומיקה עם שטיפה היטב.

ז. ש. קמח שנופה כדין, עד כמה זמן ניתן להתייחס אליו כמנופה? וממתי יש לנפותו שנית לפני השימוש?

ת. קמח שנופה כדין, אין צורך לנפותו שנית, ואף לא לבדוקו על ידי ראיית העין. חלפה יממה – יש לנפותו שנית לפני השימוש. אוחסן במקרר – ניתן לשימוש בלא ניפוי עד שבוע ימים. אוחסן במקפוא – ניתן לשימוש בלא הגבלת זמן. קמח שנופה ואוחסן בקרור לזמן ממושך וחוששים שהתליע, די בלקיחת מדגם משניים-שלושה מקומות ואם נמצא נקי – מותר כולו. נמצאה אפילו תולעת אחת – חובה לנפות את כולו שנית.

ח. ש. מה דינו של בצק או לחם שהוכנו מקמח שלא עבר ניפוי? פרט.

ת. אם נותר מאותו קמח – בודקים את הנשאר. נמצא נקי – מותרים באכילה. נמצאה אפילו תולעת אחת – יש אוסרים באכילה. לא נותר קמח כלל, הבצק והמאפה מותרים, שכיון שנאפה אפילו הייתה בו תולעת בודאי נימוחה מחמת החום, ושוב אינה בריה ובטלה בששים.

ט. ש. מה הן דרישות ההלכה בנוגע לניפוי או בדיקת תבלינים כגון שומשום או פרג שמפזרים על פני דברי מאפה?

ת. שומשום או פרג שנבדקו בבדיקה קלה ונמצאו נקיים – מותר לטוחנם לאכילה, כיון שאם נמצאים תולעים נשרפו מיד בחום התנור, ואפילו ספק נבדקו – יש הסומכים על חום התנור כדי להתירם.

י. ש. קמח שנמצא מתולע, האם ניתן להחזירו למוכר? פרט. והאם ניתן לאפות או לבשל בו עבור שאינם יהודים?

- ת. קמח מתולע מותר להחזירו למוכר או לחנוני, כאשר ברור שהיה מתולע כבר בעת הקניה, ובתנאי שאין חשש סביר שהמוכר יחזור וימכרנו ליהודי אחר. אכן, הדבר תלוי גם כן במנהג המדינה, דהיינו אם מדובר במין קמח שאין כל אפשרות לנפוחו ודאי שיש במכירתו משום מקח טעות. כשהקמח נקנה מגוי מותר להחזירו לו משום מקח טעות, כשאין חשש שימכרנו ליהודי אחר.
- יש שהתיר לאפות או לבשל בקמח מתולע עבור אינם יהודים אם מקפידים שיאכלו מאכליהם המיוחדים ועומדים על המשמר לבל יבואו לידי אכילה ע"י יהודי.
- יא. ש. מה הבעיות ההלכתיות המצויות בשמרי-אפייה רטובים או יבשים? והאם חובה להשתמש באבקת אפיה עם הכשר דווקא, ומדוע?
- ת. שמרים, חובה לוודא שהמצע עליהם מיוצרים, אינו מכיל "סתם יינם", גליצרין או אמולסיפיירים שאינם כשרים. אבקת אפיה חייבת להיות כשרה למהדרין להבטיח את השימוש בחומצה טרטריט סינתטית לחלוטין.
- יב. ש. מה תפקידם של "האנזימים" בתהליך האפייה? ומה הן הבעיות ההלכתיות שיש לשלול בנוגע אליהם? ומה יש לבדוק בנוגע לשמן, מרגרינה, חומרי טעם, ריח וצבע שבלחם?
- ת. אנזימים עוזרים לשמרים ליצור בבצק תהליך תסיסה ופירוק העמילנים. שימוש באנזים מלתת שעורים מחייב שלילת איסור חדש, והעשוי מפטריות, לשלול לערובת אלכוהול שאינו כשר. השמנים, המרגרינה וחומרי הטעם והצבע, יש והם מיוצרים בקווי ייצור שמיוצרים בהם גם כן מוצרים שאינם כשרים או שנעשה שימוש בקיטור משותף, ובעזרת אלכוהול וגליצרין.
- יג. ש. האם וכיצד מותר שימוש בחלב לאפייה? האם ניתן לאפות לחם, לחמניה או בגט חלביים? כתוב הנחיות למשגיח העוסק בביצים המיועדות לשימוש באפיה.
- ת. שימוש בחלב לאפיה, או במי חלב או מוצקי חלב שונים כדי להעשיר את ערכו התזונתי של הלחם, מחייב שלילת חשש חלב עכו"ם. כמו כן, אסור לאפות לחם, לחמניה, בגט או פיתה בצורה הרגילה כאשר הם חלביים מחשש טעות ושימוש עם בשר, אא"כ בצורה מיוחדת. חובה לבדוק שהביצים כשרות לאכילה ואינן ביצי עוף טמא, ולוודא שאין בהן דם. מכינים כמות של חלבונים או חלמונים לצורך אפייה של מחר, יש להוסיף להם סוכר או תבלין אחר, כדי שלא ייאסרו מפני שעבר עליהם הלילה.
- יד. ש. מה היא הנקראת "פת עכו"ם"? ועד כמה חייב אדם לטרוח כדי להימנע מלאוכלה?
- ת. פת העשויה מחמשת מיני דגן, אפילו הוכנה ממרכיבים כשרים למהדרין, אך נאפתה בתנור ע"י אינו יהודי – אסורה חכמים באכילה. היושב בביתו חייב ללכת עד הילוך מיל (18 דקות) עד שימצא פת ישראל, והנמצא בדרך אם בכיוון היעד יגיע לפת ישראל תוך כדי הילוך ארבעה מיל (72 דקות) – ימתין ואל יאכל פת עכו"ם.

טו. ש. מה היא הנקראת "פת פלטר"? ומה היא "פת בעל הבית"? פרט.

ת. "פת פלטר" היא פת שאפה נחתום גוי במאפיה, ופת "בעל הבית", שנאפתה על ידי גוי פרטי. במקומות שאין אפשרות לרכוש פת ישראל, התירו לקנות במאפיה של גויים, זאת, בתנאי שכל מרכיבי הפת כשרים לחלוטין, פרט לעשרת ימי תשובה שמחמירים ולא אוכלים כלל פת גויים.

טז. ש. אלו פעולות יכשירו פת שאופה גוי, אם יעשה אותן הישראל?

ת. אם עשה הישראל אחת מן הפעולות הבאות הפת מותרת אף שאת האפיה עשה אינו יהודי: א. הבערת התנור; ב. הנחת הפת בתנור; ג. חיתוי הגחלים (הגדלת הלהבה); ד. השלכת קיסם לתנור.

מבחן מס' 8

פרק ח: חלב ומוצריו

- א. ש. מדוע חלב טהורה אינו אסור משום איבר מן החי? ומהו "חלב טמאה" שאסור? מה דין חלב שיצא מבהמה טהורה אך נמצאה טריפה לאחר שחיטתה?
- ת. חלב שנחלב מבהמה האסורה באכילה, כגון סוסה, נאקה, אתון ו"דבר אחר" – אסור, שכל היוצא מן הטמא טמא. חלב טהורה התורה התירה בפסוק ארץ זבת חלב ודבש, שאף שהוא כאיבר מן החי כיון שזב ויצא מחוץ לגוף הבהמה – הותר. נמצאה בהמה טהורה טריפה לאחר שחיטתה, במידה והחליבה נעשתה לפני 72 השעות האחרונות לחיי הבהמה – החלב מותר בשתייה. נחלבה בתוך הזמן – יש אומרים שהחלב אוסר אא"כ נטרפה מחמת סירכא בריאותיה (מותר החלב מצד ספק ספיקא).
- ב. ש. אלו טיפולים רפואיים עלולים להטריף פרה וממילא חלבה יהיה אסור בשתייה?
- ת. ניתוחים וטרינריים, דקירות לשחרור גזים, ניתוחי היפוך קיבה, ניתוח להוצאת גוף זר, ניתוח קיסרי וכדומה עלולים להטריף את הבהמה ואז יהיה חלבה אסור.
- ג. ש. מה דין בהמה שהחלב שלה אסור ונתערבה ברפת בבהמות אחרות? מה דין החלב הבא מכולן? ומה דין חלב טמא שנתערב בחלב טהור?
- ת. נתערבה הבהמה, במידה ויש ששים בהמות נוספות באותה רפת ואין יודעים בוודאות שהחלב של בהמה אסורה – החלב מרפת זו מותר. חלב טמא שנתערב בכשר – בטל בשישים. עשו מן החלב גבינות והגבינות נתערבו – הכל נאסר משום שגבינה היא חתיכה הראויה להתכבד – ואינה בטילה אפילו באלף.
- ד. ש. אלו אפשרויות קיימות בהלכה לחליבת פרה בשבת? ומה דין החלב שנחלב?
- ת. האפשרויות: א. חליבה לאיבוד; ב. חליבה ע"י נכרי; ג. חליבה אוטומטית על ידי מערכת המופעלת על ידי שעון שבת. החלב שנחלב בשבת – מוקצה, ואסור בשתייה עד מוצאי שבת.
- ה. ש. אלו שלבים של החליבה צריך לראות המשגיח כדי שייקרא החלב "חלב ישראלי"?
- ת. המשגיח צריך לראות בתחילת החליבה שהכלים שלתוכם חולבים יהיו ריקים ונקיים משיירי חלב וצריך לראות מתחילת החליבה ועד סופה. חולב גוי בהמת ישראל בשביל הישראל ברפת שמאחורי בית הישראל ובא הישראל לאחר שהגוי חלב מקצת הבהמות וראה את המשך החליבה – מותר החלב בשתייה.

- ו. ש. מהו "חלב עכו"ם"? הסבר ופרט. ומה דין כלי שבושל בו חלב עכו"ם? הוסף והסבר: מהו ההיתר של "פיקוח ממשלתי"?
- ת. חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו – הוא חלב עכו"ם שאסרו חכמים שמא עירב בו הגוי חלב בהמה טמאה האסור מן התורה. למעשה, אסרו כל חלב נכרי אפילו אין בהמות טמאות בעדרו, אא"כ היה נוכח הישראל בשעת החליבה. חלב עכו"ם אוסר את הכלי שבו בושל – כשאר איסורים.
- ההיתר של "פיקוח ממשלתי" נאמר על מדינות או מקומות שמחלבות הנכריים עומדות תחת פיקוח ממשלתי קפדני האוסר באופן מוחלט באיום בקנסות וסגירת המחלבה במידה ויימצא בה משהו מחלב טמאה שאינו של פרה. יש שהורו שבמקום שקשה להשיג חלב ישראל יש לסמוך על המקילים בהיתר זה, ובעיקרו נועד ההיתר לצורך חולה או תינוק.
- ז. ש. האם ומדוע מותר לקנות חמאה בכל מקום בעולם? והאם דבר זה מותר אף כיום?
- ת. חלב בהמה טמאה אינו מעמיד את החמאה, ולכן חמאת נכרים מותרת באכילה, בתנאי שכל המרכיבים והכלים בהם נעשתה החמאה – כשרים. כיום, למעשה אין לאכול חמאת עכו"ם בטרם מבררים שאין בה תערובת איסור בחומרי הטעם, הניחוח והצבע וכו'.
- ח. ש. מה הסיבות שאסרו חכמים גבינות נכרים? פרט. ומה דינה של גבינת קוטג' ושל שמנת?
- ת. אסרו חכמים גבינות נכרים משום שנהגו להעמידם בקיבת נבילות או בהמות אסורות ומשום שהדבר המעמיד אפילו באלף אינו בטל, ונהגו לאסור את כל גבינותיהם, אפילו במקומות שאין נוהגים להעמידם כלל בקיבה. גבינת קוטג' ספק אם נכללת באיסור גבינות עכו"ם כיון שבתהליך ייצורה לא ייתכן שייעשה שימוש בחלב טמאה. שמנת – יש מהפוסקים שנטו לדונה כחמאה ויש שאסרוה.
- ט. ש. איזה היתר מיוחד קיים ביוגורט תוצרת גויים? הסבר באיזה אופן בדיוק נאמר ההיתר.
- ת. יש מתירים להעמיד חלב כשר ביוגורט של נכריים כדי לעשותו יוגורט, אולם לדעת גדולי הפוסקים אין להתיר זאת אלא בתהליך משולש דהיינו שמעמידים חלב ביוגורט ואח"כ לוקחים מיוגורט זה ומעמידים בו חלב אחר ומן השני מעמידים חלב שלישי.
- י. ש. מה דעת הפוסקים בנוגע לשימוש באבקות חלב תוצרת גויים? ומה הבעיה ההלכתית באבקות חלב לתינוקות?
- ת. יש שהתירו שימוש באבקות חלב מתוצרת נכרים במידה ואין בה חשש איסור חלב עכו"ם, ויש אוסרים. אבקה הנעשית בחלב הנמצא תחת פיקוח ממשלתי כנ"ל, להרבה דעות – מקילים להשתמש בו. באבקות חלב לילדים משמש החומר "קאזין" כמרכיב עיקרי וחובה להקפיד על הכשרו.
- יא. ש. יש המהדרים לקנות את החלב ומוצריו לפני הפסח עבור כל החג מראש. מה הסיבה להידור זה? ובמה צריכים להזהר אותם המחמירים באיסור "מצה שרויה"?

ת. ההידור לקנות את החלב ומוצריו לפני פסח, מחשש לחלב שיגיע בפסח מפרות שנכריים מאכילים בהמתם בחמץ בפסח עצמו. כמו"כ שמא נפל איזה פירור חמץ בפסח (ובפסח אינו בטל אפילו באלף). כמו"כ לשלול אפשרות שבמהלך השיווק וההובלה לא נדבק משהו חמץ.

הנוהגים בחומרת "שרויה" ייזהרו לבל ימרחו חמאה על גבי המצות מפני שיש בה אחוזי מים. ויש שמתירים כשאוכלים את המצה מיד לאחר המריחה.

קובץ שני

כשרות כהלכה שאלות ותשובות לחזרה

דיני מליחה

1. ש. מהן המקומות שצריך לחתוך או להוציא לפני מליחת העוף?
  - ת. מקומות שיש בהם ורידי דם צריך לחותכם כגון בצוואר העוף ובראשי הכנפיים וכן צריך לחתוך הציפורניים וצריך לחתוך העוף לשניים ולהוציא החלקים הפנימיים הכליות והלב ועוד כמו"כ אם יש בעוף דם צרור צריך לחתכו או להוציא החתיכה לגמרי.
2. ש. כיצד סדר המליחה בקצרה?
  - ת. לאחר כל הנ"ל מדיחין את הבשר במים חצי שעה ואחר כך מנערין אותו מהמים שעליו ומולחין אותו מבפנים ומבחוץ בכל המקומות על כלי מנוקב או משופע שעה אחת ואחר כך מנפצים או שוטפים ואחר כך מדיחים אותו שלוש פעמים במים ואחר כך אפשר לבשלו.
3. ש. באיזה כלי שורין הבשר לפני המליחה וכמה זמן?
  - ת. בכלי המיוחד לשריה ולדעת מרן מספיק שטיפה והרמ"א כ' להשרות חצי שעה וכך נוהגים כיום ובדיעבד סגי בשטיפה.
4. ש. מהו טעם מליחת בשר?
  - ת. כדי להוציא ממנו דם האברים שלא יצא אח"כ בזמן הבישול ויאסור הבשר.
5. ש. מהו טעם הדחת הבשר לפני המליחה?
  - ת. נאמר הרבה טעמים ונצטט ארבעה מהן: א. כדי לרכך הבשר. ב. להסיר הלכלוך מעל הבשר כדי שהמלח לא ייספג בכלכוך זה. ג. משום הדם שבעין שהמליחה לא מועילה לו אלא לדם הבלוע והמלח יכול להבליע הדם שבעין. ד. משום חתיכות דם יבש שלא יוצא ע"י המליחה ואחר כך כשימס יכנס בבשר.
6. ש. באיזה סוג מלח מולחים את הבשר ומהי כמות המלח?
  - ת. לא במלח גס ולא במלח דק רק במלח בינוני. וצריך למלוח בכל מקום ובכל הצדדים עד כדי שלא יהי נאכל מחמת מלחו ולא יותר מזה.
7. ש. באיזה כלי מולחים הבשר?
  - ת. או בכלי מנוקב או כלי עם שיפוע או כלי חלק העיקר שהדם יוכל לזוב.
8. ש. כמה זמן מולחים הבשר לכתחילה ובדיעבד?
  - ת. הב"י כ' כדי שעור מיל וחלקו בזה האחרונים י"א 18 דקות י"א 24 דקות י"א 22 ד' והרמ"א כ' שעה ולכתחילה כולם נוהגים למלוח שעה ובדיעבד סגי כדי שעור מיל.

9. ש. האם אפשר למלוח חתיכה ע"ג חתיכה?
- ת. כן.
10. ש. כיצד מולחים את הראש והרגליים?
- ת. הראש צריך לעשות בו נקב או לחתכו לשניים וצריך לחתוך גם הקרום שסביב למח שיש בו ורידים וגם כדי שהדם יוכל לזוב מהמח וכן ברגליים צריך לעשות חתך בטלפיים כדי שהדם יוכל לזוב.
11. ש. כיצד מולחים את הטחול, כליות וביצי זכר, קורקבן, ריאה ולב?
- ת. טחול דינו כשאר בשר. כליות וביצי זכר י"א שלא מועילה בהם מליחה דאית בהו רוב דם ובדיעבד אין לחוש, קורקבן צריך לנקותו מבפנים ולהוציא מה שבתוכו ואח"כ למולחו. ריאה לא צריך לחותכה אבל נהגו לקרעה ולפתוח הקנוקנות שלה. הלב צריך לקורעו לפני מליחתו.
12. ש. כיצד מולחים בני המעיים?
- ת. כל חלקי המעיים לא צריך למולחם רק מהצד החיצוני צריך למלוח את השומן שעליהם שמוחזק בדם וי"א שצריך למלוח הכרס ובית הכוסות שמוחזקין בדם.
13. ש. האם מותר למלוח ביצים עם הבשר?
- ת. אם לא נגמר החלבון שלהם אפשר למלחם עם שאר הבשר ואם נגמר החלבון צריך למולחם לחוד ובדיעבד אין לחוש.
14. ש. כמה הדחות צריך להדיח אחר המליחה?
- ת. ניפוץ או שטיפה ואח"כ לדעת מרן הב"י שתי הדחות ולדעת הרמ"א שלוש הדחות.
15. ש. מה הדין אם נמלח ללא הדחה ראשונה?
- ת. כ' מרן הב"י שאפשר לחזור להדיח ולמלוח שוב ויש אוסרין וכ' הרמ"א שנוהגים באסור.
16. ש. מה הדין אם נמלח רק צד אחד?
- ת. דעת מרן הב"י מותר בדיעבד ולדעת רמ"א אם בישלו כך אסור ואם לא בישלו עדיין אם לא עבר י"ב שעות ימלח צד שני ואם עבר י"ב שעות מועיל רק צלייה.
17. ש. מה הדין אם נתבשל ללא הדחה אחרונה?
- ת. צריך שישים כנגד הדם שבו ובכל חתיכת עוף יש שלושים כנגד הדם שבו ואם הוא יבש יש בו שישים כנגד הדם שבו.

18. ש. אדם שאינו יכול לאכול מלח מטעמי בריאות כיצד יכשיר הבשר?
ת. ע"י צלייה.

דיני צלייה

1. ש. האם צריך לקרוע הכבד לפני מליחה וכיצד?
ת. אם רוצה לבשלו אח"כ צריך לקרועו שתי וערב ואם לא לבישול רק לצלייה בלבד לדעת מרן הב"י צריך לעשות חתך אחד ולדעת רמ"א לא צריך לקרועו כלל.
2. ש. האם צריך לשטוף הכבד לפני צלייה?
ת. לדעת הרמ"א צריך לשטפו לכתחילה ובדיעבד מותר בלא השטיפה.
3. ש. האם צריך לשים מלח לפני הצלייה?
ת. לדעת מרן לא ימלחנו ולדעת רמ"א ימלח קצת כשכבר תחוב בשפוד.
4. ש. כמה זמן הצלייה?
ת. עד שיהי' ראוי לאכילה והיינו חצי צלייתו.
5. ש. האם צריך לשטוף אחר הצלייה?
ת. צריך לשטפו ובדיעבד מותר אם לא הדיחו בנורא משאב שאיב.
6. ש. על איזה מתקן מותר לצלות והאם מותר לצלות כמה כבדים יחד?
ת. על שפוד על האש וכן על חוטי חשמל לוחטים מועיל צלייה אבל על פלטה חשמלית כתבו הפוסקים לא לצלות לכתחילה וכ' באסור והיתר להרב יוסף שיש להקל במלונות ואולמות גדולים שצולים בזה.
7. ש. האם מותר לצלות כבד עם בצל או בשר עם בצל?
ת. כבד עם בצל אסור בשר עם בצל מותר.
8. ש. האם מותר להפוך השפוד בזמן הצלייה?
ת. אם יש בשר בתנור צריך להיזהר לא להפוך השפוד כדי שלא יהיה הכבד מעל הבשר ולכתחילה בכלל צריך לא להפוך.

9. ש. מה דין כבד ששהה שלושה ימים ללא צלייה?
 ת. י"א שאסור לבשלו אחר הצלייה ויש מתירין לבשלו.
10. ש. מה דין כבד או בשר שהקפואו בהקפאה עמוקה ועבר עליו שלושה ימים?
 ת. מחלוקת הפוסקים: י"א דנעצר התהליך שלו וא"כ לאחר שהפשיר מותר בבישול אחר הצלייה ובשר מותר בבישול אחר מליחה וי"א דזהו כמי שעבר עליו ג' ימים וממילא בשר אסור במליחה אלא בצלייה ואסור בבישול אחר צלי' וכן כבד וי"א דזהו כמו שנכבש במים 24 שעות ולדעת מרן מועיל צלי' ולדעת רמ"א לא מועיל צלי'.

דיני בשר וחלב

1. ש. מהו מקור האסור בתורה?
 ת. כתוב שלושה פעמים "לא תבשל גדי בחלב אימו".
2. ש. מהם שלושת האסורים מה"ת?
 ת. איסור אכילה, איסור הנאה, איסור בישול.
3. ש. איזה בשר וחלב אסור מדאורייתא ואיזה מדרבנן?
 ת. מדאורייתא אסור בשר בהמה מדרבנן אסור גם בשר עוף בחלב וגם בשר חיה בחלב.
4. ש. האם מותר לבשל סיר של חלב וסיר של בשר על הכיריים ביחד?
 ת. אם הם פתוחים אסור.
5. ש. האם מותר להשתמש בתנור למאכל חלבי לאר שהשתמש בבשרי?
 ת. אם שניהם יבשים מותר. אם אחד מהם לח יש בעי' וע"כ מותר להשתמש כשאחד משניהם מכוסה וע"כ לכתחילה טוב שייחד שימוש התנור לדבר מסוים או חלבי או בשרי ויוכל להשתמש בו מגולה ואת הסוג השני יכניס תמיד מכוסה.
6. ש. כיצד מותר להשתמש בתנור עם שני תאים?
 ת. דעה א - שמותר להשתמש באותו זמן באחד לבשרי ובשני לחלבי. דעה ב - מותר להשתמש באחד לחלבי ואחד בשרי אבל לא באותו זמן. דעה ג - שרק לאחר ליבון של התא האחד מותר להשתמש בתא השני.

7. ש. מה דינו של מיקרוגל לעניין חלבי ובשרי?
 ת. דינו כמו תנור.
8. ש. האם מותר לבשל מוצר פרווה בסיר בשי כדי לאוכלו עם חלב?
 ת. חלקו הפוסקים בזה בדעת מרן הבי"י מה דעתו בזה הפמ"ג כ' לאסור והגר"ע שליט"א כי שמותר.
9. ש. מה הדין אם כבר בישל מאכל פרווה בסיר בשרי האם מותר לערבבו עם חלב ומה הדין אם כבר ערבב?
 ת. לדעת מרן הבי"י מותר לערבבו ולדעת הרמ"א אסור לערבבו ואם ערבבו גם לדעת הרמ"א מותר לאוכלו.
10. ש. מה דין בכל זה בסיר שאינו בן יומו?
 ת. אם לא בן יומו גם לדעת הרמ"א מותר לערבב עם חלב.
11. ש. האם מותר לערבב בשר וחלב כשהם קרים?
 ת. אסור.
12. ש. מהו זמן ההמתנה בין בשר לחלב?
 ת. לדעת מרן הבי"י שש שעות ולדעת הרמ"א מלכתחילה מספיק ברהמ"ז והדחת ידיו וקינוח פיו ומחמירין גם להמתין שעה ויש מחמירין שלוש שעות ונוהגין להחמיר שש שעות.
13. ש. מהו זמן ההמתנה בין חלב לבשר?
 ת. לכתחילה מספיק אם בירך ברהמ"ז וקינח ידיו ופיו ונוהגין להמתין חצי שעה.
14. ש. מהו זמן המתנה לאחר אכילת תבשיל שהתבשל עם בשר לחלב?
 ת. לדעת מרן הבי"י מספיק הדחת ידיו וקינוח פיו ולדעת הרמ"א צריך להמתין שש שעות.
15. ש. מהו זמן המתנה אחרי בשר לילודת וחולה?
 ת. שעה אחת.
16. ש. האם מותר לאכול חלב סינטטי אחר בשר?
 ת. אם הוא דבר מצוי שאין חשש שיטעו לומר שזה חלב אז מותר לאוכלו אבל אם דבר לא מצוי כ"כ צריך לעשות היכר שלא יראה שאוכל חלב ממש אחרי בשר כגון חלב שקדים שישים בו שקדים.

17. ש. כמה זמן המתנה לאחר גבינה קשה לבשר?
 ת. שש שעות.
18. ש. מה הדין אם ברוך על החלב בעודו בשרי?
 ת. אם עברה שעה יטעם קצת שלא תהי' ברכה לבטלה.
19. ש. כמה כיוורים צריך להיות ומה יעשה אם יש לו כיוור אחד?
 ת. עדיף שני כיוורים ואם יש אחד צריך שישים בו קערה כשמדיח כלים חלביים וקערה אחרת לכלים בשריים או שישים רשת בכיוור מיוחד לחלבי ורשת אחרת מיוחד לבשרי.
20. ש. שני בני אדם אחד אוכל בשרי ואחד חלבי האם יכולים לאכול על שולחן אחד?
 ת. אם אינם מכירים זה את זה מותר ואם מכירים זה את זה צריך שיהי' היכר ביניהם שלא יטעו ייקחו אחד מהשני מאכל או שכל אחד יאכל על מפה נפרדת.
21. ש. האם מותר להשתמש במדיח כלים לבשרי אחרי שהשתמשו בו לחלבי?
 ת. יש אוסרים ויש מתירים משום שיש בזה חומרי ניקוי שפוגמים את הטעם של הכלי.
22. ש. האם מותר לחתוך במתקן אחד גבינה ואח"כ נקניק?
 ת. אם הוא מנקה אותו היטב מותר.

דיני דם בביצים

1. ש. מה הדין דם הנמצא בחלבון ומה דין דם הנמצא בחלמון?
 ת. לדעת מרן בחלבון מותר ובחלמון אסור ולדעת הרמ"א אסור בשניהם מתוך ספק שיש דעות שבחלבון אסור ויש דעות שבקשר בין החלבון לחלמון אסור וע"כ אסור תמיד מספק.
2. ש. מה דין דם ביצה ספנא דארעא?
 ת. זורק הדם והביצה מותרת.

3. ש. מה הדין כיום ביצים של תנובה וכדומה?
- ת. יש פוסקים הסוברים שמותר לאכול הביצה אפי' אם יש בה דם ורק צריך לזרוק הדם משום שהיום הביצים הם לא מזכר אלא מספנא דארעא ויש המחמירין לאסור מחשש שמא יש לפעמים גם ביצים הבאים מזכר.
4. ש. מה הוא הסימן של ביצה אם היא טהורה?
- ת. אם שני הקצוות שלה לא שוות צד אחד חד וצד שני עגול זהו סימן שהיא טהורה אבל אם שניהם שווים זהו סימן על ביצה טמאה וכן אם החלבון בפנים והחלמון בחוץ זה סימן שהיא טמאה.

דיני דגים

1. ש. מהם סימני הטהרה בדג?
- ת. סנפיר וקשקשת.
2. ש. מה הדין אם ש רק קשקשת או רק סנפיר?
- ת. אם יש רק קשקשת טהור משום שבוודאי יש לו גם סנפיר אבל אם יש רק סנפיר טמא.

דיני עוף טהור

1. ש. מהם העופות הטהורים והטמאים?
- ת. התורה מנתה _____ עופות טמאים וכל השאר טהורים.
2. ש. מהם סימני הטהרה של העוף?
- ת. ג' סימנים: 1. אצבע יתירה. 2. זפק. 3. קורקבן הנקלף ביד. ולמעשה מחמירין לאכול רק עוף שיש מסורת שהיו אוכלים אותו.

דיני תערובות

1. ש. מה הדין תערובת איסור יבש ביבש מין במינו, ומין בשאינו מינו?
  - ת. מין במינו בטל ברוב מין בשאינו מינו מהתי' בטל ברוב ומדרבנן צריך שישים לבטלו.
2. ש. מה הדין תערובת איסור לח בלח מין במינו, ומין בשאינו מינו?
  - ת. מין במינו מדאורייתא בטל ברוב ומדרבנן צריך שישים לבטל האיסור ובמין בשאינו מינו גם מדאורייתא צריך שישים כדי לבטלו.
3. ש. מה הדין בשלה יודע לשער שישים ומה הדין כשנשפך חלק מהתבשיל ולא יכול לשער בשישים?
  - ת. אם לא נשפך אסור תמיד ואם נשפך חלק אזי זה נקרא ספק שא"א לבררו משום שנשפך חלק וע"כ אם זה אסור שמהתורה צריך שישים אז ספק דאורייתא לחומרה ואסור ואם זה איסור שרק מדרבנן צריך שישים אז ספק דרבנן לקולא ומותר.
4. ש. מהו בריה ומה דינה?
  - ת. כל דבר חי שלם נקרא בריה ולא בטל אפי' באלף כגון תולעת.
5. ש. מהו חתיכה הראויה להתכבד ומה דינה?
  - ת. עוף עם נוצות אינו ראוי להתכבד אף בלי הנוצות שעוד לא מבושל לדעת מרן הב"י נקרא ראוי להתכבד ולדעת הרמ"א נקרא אינו ראוי להתכבד עוף מבושל לכו"ע נקרא חתיכה הראויה להתכבד ואינה בטלה אפילו באלף.
6. ש. מה הדין חתיכה נעשית נבלה ולגבי מה נאמר?
  - ת. לדעת מרן הב"י רק באיסור בשר וחלב נאמר דין זה ופירושו שאם נפל טיפת חלב על חתיכת בשר ואין שישעם בחתיכה אזי נעשה כל החתיכה נבילה וע"כ אם יתערב החתיכה הזו בחתיכות בשר אחרות צריך שישים כנגד כל החתיכה דכל החתיכה היא איסור כמו נבילה אבל בתערובת של איסור אחר כגון שומן חזיר שנפל על חתיכת בשר ואין בה שישים כנגד ואח"כ נפל החתיכה לחתיכות אחרות אז לא צריך שישים נגד כל החתיכה אלא נגד השומן של החזיר בלבד ולדעת הרמ"א גם בשאר איסורים אומרים חני"נ וכל החתיכה נהיית איסור כמו נבילה.
7. ש. מה הדין אם ניתז טיפת חלב על סיר בשרי?
  - ת. צריך שישים כנגד ויש אופן שאפי' אם יהי' שישים לא יועיל כגון שהטיפה ניתזה במקום שהבשר לא נמצא בחלק העליון של הסיר, ושם הטיפה מתערבת בבליעה שיש בסיר שם ונהי' איסור בשר וחלב ואח"כ כשהסיר יעלה רתיחות יוציא מהבליעה של הבשר ויאסר הכול כי אין שישים כנגד כל הבליעה שיש בסיר.

8. ש. מה הדין אם נתערב טבל בפרות מתוקנים?
 ת. טבל הוא איסור שיש לו מתירים ולא בטל אפי' באלף.
9. ש. מה דין ערלה לעניין ביטול?
 ת. ערלה בטל במאתיים.
10. ש. נפל איסור לתוך היתר ואין שישים כנגד האם מותר להוסיף היתר כדי לבטל האיסור?
 ת. באיסור דאורייתא אסור להוסיף היתר כדי לבטלו שאין מבטלין האיסור לכתחילה אבל באיסור דרבנן לדעת מרן אפשר להוסיף ולדעת רמ"א אסור להוסיף.

דיני ניקור

1. ש. מהם סוגי בעלי החיים הצריכים ניקור?
 ת. בהמה גסה ובהמה דקה.
2. ש. איזה חלק צריך ניקור?
 ת. החלק האחורי של הבהמה צריך ניקור אבל הקדמי לא צריך ניקור.
3. ש. באיזה אברים פנימיים יש חלב?
 ת. טירפס הכבד, כליות, טחול, ובאמה האחרונה של המעינים.
4. ש. כיצד ניתן להבחין בין שומן לחלב?
 ת. השומן דבוק בבשר וקשה לגרדו אבל החלב אפשר לגרדו בקלות.

דיני טריפות בבהמה ובעוף

1. ש. מהם הדברים המטריפים בבהמה ובעוף?
ת. בעוף יש שבר ברגל , או בחלק השלישי של הכנף הקרוב לגוף או ברוב הצלעות ובבהמה ברגל וברוב הצלעות.
2. ש. מהו שמוטה בעוף?
ת. שמוטה היינו שהסימנים בגרון ירדו למטה וזה קורה אצל העוף מתוך פחד מהשחיטה.
3. ש. האם צריך לבדוק ריאה בעוף ובבהמה?
ת.
4. ש. האם צריך לבדוק צומת הגידין ומתי?
ת. צומת הגידין חייבים לבדוק רק במקרה שיש נפיחות או מכה בשוק ואם לא פטור מבדיקה ויש מחמירין תמיד לבדוק.
5. ש. מדוע בודקים הסימנים בעוף?
ת. בודקים ע"מ לוודא שנשחט הקנה והושט ולא הי' שמוטה.

דיני הגעלה וליבון כלים

1. ש. מהו המקור להגעלת כלים?
ת. במדבר ל"א כ"א עד כ"ג במלחמת מדין "כל אשר יבוא באש תעבירו באש" ו"כל אשר לא יבוא באש תעבירו במים".
2. ש. כיצד מכשירין כלים שהשימוש בהם ללא מים שפודים תבניות ומחבת?
ת. שפודים ליבון באש ממש תבניות יש פוסקים הסוברים דכבולעו כן פולטו ומספיק ע"י ליבון בתנור שמפעילים על החום הגבוה ביותר וי"א שמוכרח להיות ליבון חמור באש וזה לא ניתן לעשות בתבנית וא"כ אין להם תקנה אם נאסרו _____ ומחבת.
3. ש. כיצד מכשירין תנור?
ת. מנקים אותו היטב וממתין 24 שעות ואח"כ מפעילים על החום הגבוה למשך יותר מחצי שעה כל זה לגבי שאר איסורים ולגבי חמץ לפסח יש המחמירין שלא יועיל הכשרה לתנור.
4. ש. כיצד מכשירין כלים שנבלע איסורם בכ"ר בכ"ש בעירווי מכ"ר.
ת. כלים שנבלעו בכ"ר הגעלתם בכ"ר אם נבלעו בעירווי מכ"ר ואם בכ"ש מספיק כ"ש.
5. ש. מה הדין אם נשתמש בכלי באיסור קר?
ת. מספיק שטיפה והדחה.
6. ש. מה הדין אם נכבש בכלי אסור?
ת. צריך מילוי ועירווי שלוש פעמים כל פעם 24 שעות.
7. ש. האם מועיל הכשרה לכלי מתכת כלי חרס ואמאיל?
ת. כלי מתכת מועיל הגעלה כלי חרס לא מועיל כלי אמאיל לא מועיל.
8. ש. האם מועיל הכשרה לכלי זכוכית?
ת. לדעת מרן הב"י לא צריך הגעלה דזה לא בולע ולדעת הרמ"א לעניין פסח כ' שלא מועיל הגעלה ובדעת הרמ"א לגבי שאר איסורים נחלקו האחרונים דעה א – דלא יועיל הגעלה גם לשאר איסורים דעה ב – דמועיל הגעלה כמו כלי מתכת דעה ג – דלא צריך הגעלה.
9. ש. מה הדין כלים חדשים שיש להם ברק שזה, שומן מן החי?
ת. לדעת האג"מ לא צריך הגעלה משום שמעורב עוד חומרים וממילא הטעם פגום ולדעת המנח"י צריך הגעלה.

10. ש. האם מותר להגעיל כלי בן יומו?
 ת. לכתחילה צריך שיהי' אינו בן יומו ובדיעבד מותר ע"י שיכניס סבון וכדומה כדי שהטעם היוצא מהכלי ייפגם.
11. ש. מהו המצב הצריך להיות מי ההגעלה?
 ת. שיעלה בועות כל זמן ההגעלה.
12. ש. מה חוצץ בהגעלה ובלבון?
 ת. חלודה או כל לכלוך אחר אם מקפיד עליו חוצץ ואם לא מקפיד עליו לא חוצץ כל זה בהגעלה אבל בליבון אין חציצה.
13. ש. האם מותר להגעיל כלי חלב לבשר או להיפך?
 ת. לדעת מרן משמע שאפשר לשנות שימוש כלי לפי הצורך. אמנם לדעת _____ אסור לשנות דחיישינן שמא ישכח להגעיל וישנם כמה ואפנים בהם מותר לכו"ע לשנות השימוש של הכלי מחלב לבשר ולהיפך. 1. אם עבר שנה. 2. א קבל במתנה הכלי 3. אם נאסר ומכשירו 4. כשמכשירו לשימוש בפסח 5. אם מכשירו לשימוש פרוה 6. אם _____
14. ש. כיצד מגעילים כלים גדולים?
 ת. ממלאים מים ומכניסים אבן או ברזל רותח כך שהמים יעלו על גדותיו וכשירוהו את שפת הכלי מבחוץ.
15. ש. כיצד מכשירין שיש או כוור?
 ת. מערים מים מכלי ראשון.
16. ש. כיצד מכשירין הכיריים – החצובה, המבערים, והחלק התחתון?
 ת. חצובה בליבון חלק התחתון בהגעלה.
17. ש. כיצד מכשירין פלטה של שבת?
 ת.
18. ש. מהו ליבון קל ומהו ליבון חמור?
 ת. ליבון קל שאם ישור קש או חוט מחוץ לכלי הוא יישרף ליבון חמור הוא עד שיתאדם הכלי ויוציא ניצוצות.
19. ש. כלי החייב בהגעלה האם מועיל לו ליבון ולהיפך?
 ת. כלי החייב הגעלה מועיל לו ליבון ולהיפך לא מועיל.

דיני טבילת כלים

1. ש. מהו המקור?
ת. המקור מאותו פסוק במלחמת מדין שכתוב "וטהר" וגם כתוב " אך במי נדה "
2. ש. מהם הסוגים החייבים טבילה מה"ת?
ת. הזהב הכסף הנחושת הברזל בדיל ועופרת ששה סוגי מתכות.
3. ש. מה הדין כל כלי מתכת כלי זכוכית כלי חרס עץ ואבן כלי פלסטיק כלי אלומיניום?
ת. מתכת חייב בברכה זכוכית חייב בטבילה בברכה כלי חרס עץ ואבן פטור כלי אלומיניום חייב בלי ברכה כלי פלסטיק יש אומרים פטור וי"א שחייב ע"כ מי שטובל לא יברך.
4. ש. מהם סוגי הכלים החייבים טבילה?
ת. כל כלי סעודה או כלים המכניסים את האוכל לסעודה ודווקא אם הכלי בא במגע עם האוכל.
5. ש. כיצד מטבילים כלי חשמלי?
ת. או שישים אצבעו במים או סמרטוט במים ועם זה יכסה הנקב של החשמל ויטביל כך או שישים מדבקה וכל זה צריך להזהר שלא יסתום חזק רק רופף ולמעשה רוב כלי החשמל יכול להטבילם בלי לסתום כלל ואח"כ יניח לאור השמש. ובשעת הדחק כשאין לו אפשרות להטביל שלא יתקלקל הכלי יכול לתת לגוי במתנה ולהשיל ממנו או שעושה קלקול בכלי וייתן לאומן יהודי לעשות תיקון.
6. ש. האם אפשר להטביל ע"י קטן או גוי?
ת. קטן מועיל רק אם גדול עומד על גביו ויכול לברך. גוי מועיל אם עומד על גביו אבל מפסיד ברכה.
7. ש. האם מותר לאכול בבית או במקום שלא הוטבלו הכלים?
ת. בבית יהודי אסור אבל במקום כמו מסעדה או כדומה יש להקל יותר משום שזה כלי העומד לסחורה.
8. ש. כלי שלא הוטבל ושם בו מאכל מה הדין?
ת. הכלי חייב טבילה המאכל לא נאסר.

דיני פת עכו"ם

1. ש. מהו טעם האיסור?
  - ת. היות והפת מביאה להתקרבות גזרו חז"ל כדי שלא יבואו להתקרב אליהם מחשש שיבואו עי"ז להתחתנות.
2. ש. מה נקראת פת וממה עשויה?
  - ת. כל דבר שאם קובע עליו סעודה חייב בברכת המוציא נקרא פת ודווקא מחמשת מיני דגן.
3. ש. מה הדין פת פלטר?
  - ת. לדעת מרן אם אין פת ישראל מצוי במרחק מיל מכל צד או אם הוא בדרך במרחק ד' מילין אזי מותר לאכול פת פלטר נכרי ואם מצוי פת ישראל אסור חוץ במקרה שהפת נכרי יותר זול או יותר יפה ולדעת רמ"א אפי' בפת ישראל מצוי מותר לאכול פת פלטר אפי' שאינה יותר טובה וכתב הש"ך גם בדעת רמ"א להחמיר אם אין הפת פלטר יותר זולה או יפה.
4. ש. מה דין פת בעה"ב?
  - ת. אסורה ואם אין לו מה לאכול מותר ולדעת הפוסקים הספרדים רק אם שלושה ימים לא אכל פת או לכבוד שבת מותר.
5. ש. מה צריך הישראל להשתתף כדי שיהיה מותר הפת נכרי?
  - ת. או שיבעיר התנור או שיכניס הפת בתנור או שיחתה הגחלים ובדיעבד גם אם נפח בפיו או זרק קיסם באש גם מועיל.

דיני בשול עכו"ם

1. ש. מה טעם האיסור?
  - ת. י"א שהטעם שלא יבואו להתקרבות ועי"ז התחתנות וי"א הטעם משום מאכלות אסורות.

2. ש. מה צריך הישראל להשתתף בבישול כדי להתיר?
- ת. לדעת מרן או שהישראל יניח הקדרה על האש או שיגיס בקדירה ולדעת הרמ"א מועיל גם אם ידליק האש או יחתה בגחלים וברמ"א הביא די"א דמועיל זריקת קיסס או שהעכו"ם הדליק האש מאש שהדליק הישראל.
3. ש. מהם שני התנאים בהם אסור בישול עכו"ם?
- ת. א. שלא יהי מאכל הנאכל חי. ב. שיהי מאכל העולה על שולחן מלכים.
4. ש. האם יש אסור בישול עכו"ם בכבישה עישון ומליחה?
- ת. בכל אלו אין איסור בישול עכו"ם.
5. ש. האם בקיטור יש דין בשול עכו"ם?
- ת. י"א שיש בזה אסור בשול עכו"ם וי"א שלא.
6. ש. האם מותר לשתות תה או קפה שבשלו עכו"ם ומדוע?
- ת. תה וקפה _____

דיני חלב וגבינת עכו"ם

1. ש. מה טעם איסור חלב וגבינת עכו"ם?
- ת. חלב מחשש שמא יערב בו חלב טמא וגבינה מחשש שמא העמיד הגבינה בקרבת נבלה.
2. ש. מה כלי שבשלו בו חלב עכו"ם?
- ת. אסור כמו כל כלי אסור וצריך הכשרה.
3. ש. מה הדין חלב שנחלב תחת פקוח ממשלתי?
- ת. לדעת רוב הפוסקים אסור ולדעת האג"מ יש להקל בזה בשעת הדחק וכי שראוי לבן תורה להחמיר.
4. ש. מה דין חמאת עכו"ם?
- ת. חמאת נכרי לא נכלל בגזרה משום שאין לחשוש שמא עירב חלב טמא דאינו עומד ויש מהגאונים שהחמירו וכי השו"ע כל מקום כפי מנהגו.

5. ש. יש שהתירו ויש שאסרו וגם האוסרים התירו לילדים קטנים שאין להם תחליף.
 ת. _____ או באופן שהי גם פקוח ממשלתי.
6. ש. מה הדין גבינת עכו"ם שראה היהודי רק עשיית הגבינה ולא החליבה?
 ת. כ' הרמ"א אם ידוע שחלב הנכרי את החלב כדי לעשות ממנו גבינה אין לחשוש וכ' הש"ך שדווקא בהפסד מרובה אפשר להקל והט"ז כי דאין להקל כלל בזה.
7. ש. מה הדין אם יש פקוח ממשלתי במקרה הנ"ל?
 ת. לדעת האג"מ דתמיד אפשר לסמוך על הפקוח הממשלתי וכ' דבעל נפש ראוי להחמיר במקרה כזה שעשה מזה אח"כ גבינה והישראל ראה עשיית הגבינה אפשר להקל מלכתחילה.

דיני תרומות ומעשרות

1. ש. מהו טבל, דמאי, ספק טבל?
 ת. טבל זהו פרות שוודאי לא מעושרים, ספק טבל זהו פרות שספק אם עשרו אותם או לא. דמאי זה פרות של עם הארץ בזמן הגמ' שרוב עמי הארץ היו מעשרים וספק אם עשר או לא.
2. ש. מהם המינים החייבים מהתורה ומה חייב מדרבנן?
 ת. מדאורייתא דגן תירוש ויצהר וכל שאר הדברים מדרבנן לרמב"ם גם התבואה והקטניות והפרות מדאורייתא זולת הירקות שהם מדרבנן.
3. ש. מה דין פטריות וגידולי מים?
 ת. פטורים מן המעשר שאינם גידולי קרקע.
4. ש. מה דין עציץ?
 ת. עציץ נקוב חייב מדאורייתא עציץ שאינו נקוב חייב מדרבנן.
5. ש. מה דין פרות עכו"ם שגדלו בא"י?
 ת. פטורים.

6. ש. מה הדין פרות של נכרי שישראל גמר מלאכתן?
 ת. חייבים במעשרות.
7. ש. מאימתי הפרי חייב במעשר?
 ת. ממתי שהפרי ראוי לאכילה.
8. ש. מה קובע למעשרות?
 ת. יש ששה דברים שקובעים למעשרות: א. ממתי שהפרות נכנסו לחצר. ב. אם פרותיו לשוק. ג. אם הרים תרומה גדולה. ד. אם נכנס שבת. ה. אם בשלם. ו. אם כבשם במלח. וממתי שנקבעו למעשרות לא יאכל מהם אפי' ארעי עד שיעשרם.
9. ש. כיצד מונים את השנים לעניין מעשר שני ומעשר עני?
 ת. לגבי תבואה וקטניות וירקות תחילת השנה מר"ה ולגבי תבואה וקטניות הולכים אחר הבאת שליש ולגבי ירק הולכים אחר לקיטה ולגבי פרות תחילת השנה מט"ו בשבט והולכים אחר חנטה.
10. ש. האם מותר להפריש מהרע על היפה בזמן ביהמ"ק ובזמנינו?
 ת. בזמן ביהמ"ק שהתרומה הלך לכהן אסור בזמנינו שממילא לא ניתנת לכהן מותר.
11. ש. האם מותר להפריש מהתלוש על המחובר?
 ת. לא.
12. ש. האם מותר להפריש ממין על שאינו מינו?
 ת. לא.
13. ש. האם אפשר להפריש מן החיוב על הפטור ולהיפך?
 ת. לא.
14. ש. מה הלכות תרומה בזמן המקדש ובזמנה"ז?
 ת. בזמן המקדש מהתורה חיטה אחת פוטרת את הכר ומדרבנן עין יפה אחד מארבעים עין בינונית אחד מחמישים עין רעה אחד משישים בזמנה"ז מספיק "משהו" ועוטפים בניילון וזורקים לאשפה ואסור באכילה.
15. ש. מעשר ראשון הלכותיו בזמן המקדש ובזמנה"ז.
 ת. בזמן המקדש ניתן ללוי בזמנה"ז לא מחויבים לתת ללוי שאין לוי מוחזק והישראל יכול לאכול מהמעשר.

16. ש. תרומת מעשר בזמן המקדש ובזממה"ז.
 ת. בזמן המקדש הי' ניתן לכהן ובזממה"ז עוטפים בניילון שלא יהי' בזיון וזורקים לאשפה ואסור באכילה משום הקדושה שבו.
17. ש. מעשר שני בזמן המקדש ובזממה"ז.
 ת. בזמן המקדש היו מעלים לירושלים ואוכלים בטהרה או פודים בכסף בשווי הפרות ומוסיף חומש ואוכל בכסף דברי מאכל בירושלים ובזממה"ז פודים על שווה פרוטה ואוכלים הפרות ואסור לאוכלם בלי פדיון משום שצריך לאוכלם בטהרה.
18. ש. מתי זמן בעור מעשרות?
 ת. בשנה הרביעית בערב יו"ט אחרון של פסח ובשנה שביעית בערב יו"ט אחרון של פסח וצריך לבער המעשרות מן הבית מה שצריך לתת נותנים ומה שצריך לזרוק זורקים ואת הפרוטה של הפדיון עושים בזה חור או שזורקים אותה לים.
19. ש. מה דין הפרשת תרומות ומעשרות בשבת וביו"ט?
 ת. אסור להפריש בשבת וביו"ט ואפשר לעשות תנאי מער"ש ואז מותר להפריש בשבת.

דיני חלה

1. ש. איזה מינים חייבים בהפרשת חלה?
 ת. חמשת מיני דגן חיטה, שעורה, כוסמין, שיפון, שיבולת שועל.
2. ש. מה דין עיסה הנעשית מאורז?
 ת. פטורה מחלה.
3. ש. מה הדין אם ערבב כמה מינים החייבים בחלה ועשה מהם עיסה?
 ת. חייב בחלה.
4. ש. מה הדין אם ערבב מין החייב עם מין הפטור ועשה מהם עיסה?
 ת. אם הרוב הוא מין החייב, חייב בחלה ואם הרוב הוא מין הפטור פטור מחלה אבל אם ערבב אורז עם דגן והטעם הוא של הדגן אפי' אם הרוב אורז חייב בחלה.

5. ש. מה הפרוש בלילה עבה ובלילה רכה?
- ת. בלילה עבה היא עיסה שעומדת בלילה רכה היא עיסה נוזלית.
6. ש. מה הדין של עיסה עבה שסופה אפי' בתנור ומה הדין של עיסה עבה שסופה בישול?
- ת. אם סופה אפיה חייבת בחלה אבל אם סופה בישול פטורה וי"א שחייבת וע"כ צריך להפריש בלא ברכה.
7. ש. מה הדין בלילה רכה במחבת?
- ת. אם אין שמן חייבת בחלה ואם יש שמן פטורה.
8. ש. מה הדין עיסה שנילושה במי פרות?
- ת. יש מחלוקת וצריך להפריש בלי ברכה.
9. ש. מהו השיעור המחייב בהפרשת חלה?
- ת. דעה א. 212 חייב בלי ברכה מ 1660 עם ברכה. דעה ב. 1515 בלי ברכה 2250 עם ברכה.
10. ש. מהו השיעור החייב מהתורה ומה מקורו?
- ת. מהתורה השיעור הוא עומר – עשירית האיפה וזהו 43.2 ביצים המקור מהמין שהי' עשירית האיפה והתרומה אמרה "ראשית עריסותיכם".
11. ש. מהי הכמות הצריך להפריש בזמן המקדש וכיום?
- ת. בזמן המקדש אחד חלקי עשרים וארבע לבעל בית ואחד חלקי ארבעים ושמונה לנחתום וכיום השיעור הוא כזית
12. ש. מתי הוא זמן ההפרשה?
- ת. כשהעיסה היא לפני אפייתה.
13. ש. על מי מוטל החיוב להפריש?
- ת. על האישה ובשעת הדחק שאינה יכולה או אינה נמצאת יכול הבעל להפריש.
14. ש. מה הדין עיסה העשויה להתחלק?
- ת. אם עשויה להתחלק לכמה אנשים לפני אפייתה כשלכל אחד מקבל פחות מהשיעור החייב פטור.
15. ש. מה עושים עם החלה שהפרישו?
- ת. שורפים באש.

16. ש. מה מצטרף כמה עיסות יחדיו שכל אחד בפני עצמו אין לו חיוב?
 ת. או ע"י סל שנמצאים באותו סל או כדומה או ע"י שדבוקים יחדיו אפי' לא בתוך סל זה מצטרפים לחיוב או שנמצאים ביחד על אותו מפה ומכוסים במפה אחת.
17. ש. כיצד מפרישים חלה ממצות של פסח?
 ת. אחרי האפייה מניחים אותם באותו מפה ומכסים אותם והם מתחייבים בחלה ואז מפרישים מהם חלה.

דיני ערלה

1. ש. מה הדין ערלה וספק ערלה בארץ ישראל ובח"ל?
 ת. ערלה באר"י אסור וספק ערלה בא"י אסור ובח"ל מותר.
2. ש. כמה הם שנות ערלה וממתי מונים?
 ת. מזמן נטיעת העצים מונים שלוש שנים הנקראים שנות ערלה והפרי אסור באכילה והשנה נמנית מר"ה ואפילו אם נטע הפרי בט"ו באב כשמגיע ר"ה נחשב כבר לשנה משום ששלושים יום בשנה ועוד 14 יום עד שהזרע נשתרש באדמה, ולאחר שלוש שנים בשנה הרביעית בט"ו בשבט נעשה הפרי נטע רבעי.
3. ש. מהי הגדרת עץ לעניין אסור ערלה?
 ת. עץ רב שנתי.
4. ש. מה דין תערובת היתר עם פרי ערלה?
 ת. אם יש מאתיים כנגד הערלה בטלה.
5. ש. כיצד מותר לקנות בשוק פרות מצד ערלה?
 ת. דעה א – צריך לוודא כל פרי לחוד שאינו ערלה. דעה ב – שאם יש בכל הארץ מאותו מין של הפרי בפחות מחצי אחוז ערלה מותר לקנות בכל מקום בארץ משום שהחצי אחוז בטל בהשאר. דעה ג – עד חמש אחוז אם יש ערלה מותר לקנות והשאר בטל.

6. ש. מה דין הפרות בשנה הרביעית?

ת. בשנה הרביעית הפרות הם נטע רבעי ובזמן המקדש היו מעלים אותם לירושלים ואוכלים בטהרה או שהיו פודים אותם בשוויים ובכסף קונים אוכל בירושלים וכיום פודים הפרות על שווה פרוטה ואוכלים את הפרות.

דיני חדש

1. ש. במה נוהג איסור חדש?

ת. בחמשת מיני דגן.

2. ש. האם נוהג אסור חדש בחו"ל?

ת. מחלוקת הפוסקים.

3. ש. ספק חדש בחו"ל ובארץ מה דינו?

ת. בארץ ישראל אסור ובחו"ל אפשר להקל.

4. ש. מהו אסור חדש?

ת. התבואה החדשה שגדלה במשך השנה עד ט"ז בניסן אסור לאכול ממנה עד שהיו מביאים בט"ז בניסן את קרבן העומר וכיום עד שיעבור ט"ז בניסן.

5. ש. מהי תקופת השנה העיקרית שיש לחשוש מאסור חדש?

ת. בין חנוכה לפסח.

דיני תולעים

1. ש. מה חומרת האסור?

ת. שרץ המים עובר בארבעה לאווין שרץ הארץ בחמישה ושרץ העוף בשישה.

2. ש. היוצא מהשרץ מה דינו?
- ת. היוצא מהטמא טמא אבל דבש דבורים מותר מכיוון שהדבורה מייצרת את זה מהצוף שבפרחים וזה לא הפרשה ממנה ודבש דבור יש מחלוקת ויש אוסרים משום שזה כן הפרשה מתוך עצמו.
3. ש. מה הדין חרקים שנראים לעין ומה הדין שאינם נראים לעין?
- ת. הנראה לעין אסור ומה שאינו נראה לעין מותר. נראה לעין פירושו בהסתכלות מרובה אבל בלי עזרת כלי אחר כמו זכוכית מגדלת ומקר וסקופ.
4. ש. האם יש ביטול ברוב חרקים?
- ת. אם התולעת שלימה יש דין שבריה אפי' באלף לא בטל ואם נחתכה בטלה ברוב.
5. ש. מהי הזהירות שצריך לנקוט כדי שהמוצר לא יתלע?
- ת. לשמור את המוצר סגור במקום קריר שלא יתלע.
6. ש. מה הדין דבר המוחזק נקי מתולעים?
- ת. כגון: מלפפון, בננה, סוכר, מוחזקים כנקיים ודבר המוחזק נקי פטור מבדיקה.
7. ש. מה הדין דבר שיש בו מעוט המצוי נגוע בתולעים?
- ת. פטור מבדיקה ואם מצא בו תולעת זורקה וכן שניים אבל אם מצא שלוש אסור המאכל עד שיבדקו ואם לא שייך לבדוקו אסור באכילה.
8. ש. מה הדין דבר המוחזק בתולעים?
- ת. חייב בדיקה ואם בשלו בלא בדיקה אם כבר לא שייך לבדוקו אסור באכילה ואת המים ששייך לסנן יכול לסנן וכן אם יש חתיכת בשר או כדומה בתבשיל ששייך לשוטפו מותר והירק עצמו שלא שייך לבדוקו אסור.
9. ש. מי נאמן על הבדיקה?
- ת. גדול וגדולה נאמנים – גדול הוא מגיל 13 וגדולה היא מגיל 12.
10. ש. מהי צורת הבדיקה של ירקות עם עלים?
- ת. בודקם לאור השמש או החשמל אח"כ להשרותם במי חומץ או מי סבון ואח"כ לשוטפם תחת הברז.
11. ש. מהי צורת בדיקת קטניות?
- ת. בוררם אחד אחד ואם מוצא אחד עם נקודה שחורה זורק ואח"כ משרה במים להרבה זמן והם מתנפחים אם יש בהם תולעים מתחת לקליפה.

12. ש. תולעים בדגים מתי אסורים, מתי מותרים וכיצד בודקים?

ת. בין העור לבשר ובבשר – מותרים. מעל העור ובמעיים – אסורים. וכיום עושים מדגם מכל משלוח של דגים בודקים כמה דגים וזה מוכיח על כל המשלוח אם הוא מתולע או לא.

13. ש. מה דין תולעים בגבינה?

ת. בתוך הגבינה מותר ואם פרשו – אסור.

דיני שבת

1. ש. מהם ל"ט אבות מלאכות מהתורה האסורות בשבת?

ת. הזרע, החורש, הקוצר, המעמר, הדש, הזורה, הבורר, הטוחן, המרקד, הלש, האופה, הגוזז צמר, המלבנו, המנפצו, הצובעו, הטווה, המיסך, העושה שני בתי נירין, והאורג שני חוטיין, הפוצע שני חוטיין, הקושר המתיר, התופר שתי תפירות, הקורע ע"מ לתפור שתי תפירות, הצד צבי, השוחטו, המפשיטו, המולחו, המעבד את עורו, המוחקו, המחתכו, הכותב שתי אותיות, המוחק ע"מ לכתוב שתי אותיות, הבונה, הסותר, המכבה, המבעיר, המכה בפטיש, המוציא מרשות לרשות. הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

2. ש. מהי הגדרת בישול האסור בשבת?

ת. כל שמרפה דבר קשה או שמקשה דבר רך ע"י האש אסור מדין בשול.

3. ש. האם מותר לכסות סיר בשבת?

ת. אם התבשיל לא מבושל כל צרכו אין לכסותו משום שזה מקרב הבשול.

4. ש. האם מותר להוסיף מים קרים בכלי ראשון שעומד על האש?

ת. בכלי ראשון אסור להוסיף משום בישול.

5. ש. באיזה אופן אפשר להוסיף מים קרים על מים חמים?

ת. בכלי שני מותר להוסיף מים קרים משום שכלי שני אינו מבשל אבל בכלי ראשון או בעירווי מכ"ר אסור חוץ אם באופן שמוסיף הרבה מים קרים עד כדי כך שבוודאי לא יתחממו מהמים החמים אז מותר.

6. ש. האם יש איסור בשול אחר בשול בדבר יבש ובדבר לח?

ת. בדבר יבש שנתבשל כל צרכו אין אסור לבשל עוד פעם אבל בדבר לח אם הוא רותח אין אסור בישול אחר בשול אבל אם נצטן קצת ולא לגמרי חלקו בזה מרן ורמ"א לדעת מרן

הב"י יש בזה אסור בשול אחר בשול ולדעת רמ"א אין בזה אסור בשול אחר בשול אבל אם נצטנן לגמרי לפי דעת כולם יש בזה אסור בשול אחר בשול.

7. ש. האם יש בשול אחר אפיה?

ת. מרן הב"י הביא שתי דעות: דעה א – אסור בשול אחר אפי' אפי' בכלי שני. דעה ב- אין בישול אחר אפי' בכלי שני. דעה ג – אין בשול אחר אפי' אפי' בכלי ראשון וכי הרמ"א שלכתחילה נהגו להיזהר אפי' בכלי שני.

8. ש. האם יש בשול אחר קליה?

ת. קלי' דינה כמו אפי' כנ"ל.

9. ש. כיצד מכינים קפה ונס קפה בשבת?

ת. קפה היות והוא קלוי – תלוי במחלוקת. לדעת הרמ"א: אסור אפי' בכלי שני ליתנו. ולהספרדים: לדעת הגר"ע יוסף מותר בכלי אשון ולדעת כף חיים אור לציון ועוד אסור אפי' בכלי שני. אבל קפה נמס שהוא כבר מבושל, מותר ליתנו בכלי שני ואף לערות עליו מכ"ר שאין בשול אחר בשול ביבש אולם יש מחמירין ואוסרין ליתנו בכלי שני.

10. ש. האם מותר לשים לימון בכוס תה?

ת. י"א שמותר לתת בכלי שני משום שלימון הוא תבלין ותבלין מותר לשים בכ"ש. וי"א, שאסור לתת בכלי שני משום שהוא מקלי הבישול ורק בכלי שלישי מותר.

11. ש. האם מותר לתת נענע בכוס תה?

ת. נענע דינו כתבלין ומותר לתת בכלי שני כך פסק באור לציון הלי' בישול.

12. ש. האם מותר להגיס התבשיל בכלי ראשון?

ת. אסור להגיס התבשיל שלא נתבשל כל צרכו בכלי ראשון בין אם עומד על האש בין אם הוסר מן האש משום שמקרב הבישול אבל אם נתבשל כל צרכו יש מתירין ויש אוסרין.

13. ש. האם מותר להוציא בכף אוכל מן הקדרה העומדת על האש?

ת. לדעת מרן הב"י אם לא נתבשל כל צרכו אסור משום מגיס ואם נתבשל כל צרכו מותר ולדעת הרמ"א אף אם נתבשל כל צרכו אסור להוציא בכף.

14. ש. האם מותר להחזיר כלי ראשון על האש באש גלויה ובאש מכוסה?

ת. כלי שהי' על האש והסירו אם האש גלוי' אסור להחזירו משום שנראה כמבשל ואם האש מכוסה יש חמישה תנאים שבהם מותר להחזיר: א. שיהי' מכוסה האש. ב. שיהי' התבשיל רותח (למרן ולרמ"א- הן) ג. שיהי' בדעתו להחזירו. ד. שיהי' בידו. ה. שיהי' כבר מבושל כל צרכו.

15. ש. האם מותר בערב שבת להשהות קדירה ע"ג אש גלויה?
- ת. לדעת מרן הב"י אם מבושל כל צרכו ומצטמק ורע לו – מותר להשהותו. ואם מצטמק ויפה לו – אסור. אבל לדעת הרמ"א, אם מבושל פחות ממאכל ב"ד – אסור, ואם מבושל כמאכל בן דורסאי – מותר.
16. ש. האם מותר להשהות הקדרה מער"ש על גבי פלטה או על גבי אש מכוסה?
- ת. מותר משום שאין חשש שיחתה בגחלים.
17. ש. אדם הלוקח עוף בשבת ומבשלו בשבת כמה איסורים עבר?
- ת. מהתורה – עבר על אסור מבשל ומבעיר. ומדרבנן – עבר על אסור מוקצה.
18. ש. מהו אסור ברור בשבת?
- ת. המפריד את הפסולת מן האוכל באופנים שכך הדרך לברור בחול עובר על אסור ברור.
19. ש. מהם ג' התנאים בהם מותר לברור בשבת?
- ת. א. אם ברור האוכל מתוך הפסולת. ב. אם ברור ביד. ג. אם ברור כדי לאכול מיד. בשלושת תנאים אלו אין זו דרך ברירה רק דרך אכילה ומותר בשבת.
20. ש. האם מותר למיין שני סוגי אוכלין או כלים?
- ת. יש בזה אסור ברור, וע"כ – מותר רק באופן שיוציא קודם את המין שרוצה לאכול או להשתמש שזה כמו אוכל מתוך פסולת שמותר.
21. ש. באיזה אופן מותר לשטוף פרות בשבת מהאבק שעליהם?
- ת. מותר לשוטפם תחת הברז אבל לא יניחם בכלי.
22. ש. מהי ההגדרה סמוך לאכילה לחגבי דין ברור?
- ת. חצי שעה קודם הסעודה שעומד לאכול עתה זהו סמוך לאכילה ואם צריך להכין לסעודה כמות גדולה שזה יותר מחצי שעה אז מותר הכל לפי הצורך של הסעודה לפי כמות האנשים. אבל לסעודה לא הסמוכה רק לסעודה הבאה אח"כ אסור.
23. ש. מהו טעם אסור סחיטה?
- ת. אסור סחיטה הוא משום דש שמפרק דבר מתוך דבר.
24. ש. האם מותר לסחוט פרות לשתיה והאם מותר לסחוט לתוך אוכל?
- ת. פרות לשתיה אסור לסחוט משום אסור דש מפרק שמוציא מהאוכל משקה אבל לתוך אוכל מותר משום שלא נקרא מפרק משום שבתחילה זה היה אוכל ואח"כ סחט לתוך

אוכל נשאר אוכל וא"כ לא השתנה מהות הדבר ועל כן לא נקרא לפרק דבר מדבר אולם דעת רבינו חננאל שאפי' לתוך אוכל אסור.

25. ש. האם מותר לסחוט לימון לתוך אוכל והאם מותר לסוחטו למשקה או לכלי ריק?
ת. לדעת מרן הב"י מותר לסחוט לימון גם לתוך משקה או כלי ריק משום שאין דרך לסחוט לימון למשקה לא נקרא סוחט אבל במ"ב כ' דכיום המנהג לסחוט לימון לתוך חביות אסור וכתבו הפוסקים הספרדיים שטוב להחמיר לכתחילה אבל לתוך אוכל וודאי מותר.
26. ש. האם מותר למלוח צנון בשבת ומדוע?
ת. למלוח שלוש חתיכות או אם מולח יותר משלוש אבל כל אחד לחוד מותר אבל יותר משלוש חתיכות ביחד אסור טעם האסור י"א משום מעבד וי"א משום כובש כבשים.
27. ש. האם מותר למלוח ביצה ובשר מבושלים?
ת. מותר למלוח ויש להקפיד למלחם סמוך לסעודה.
28. ש. האם מותר לתת מלפפון בתוך מי מלח או מי חומץ ומדוע?
ת. אסור משום כובש כבשים וכובש אסור מדין בשול.
29. ש. האם מותר לחתוך ירקות דק דק כדי לאכול מיד?
ת. לדעת מרן הב"י יש להחמיר אף סמוך לסעודה, ולדעת הרמ"א סמוך לסעודה מותר.
30. ש. האם מותר לחתוך ירקות דק דק כדי לאכול אחר זמן?
ת. אסור משום טוחן.
31. ש. מהי ההגדרה דק דק?
ת. לדעת רוב הפוסקים מה שהדרך לחתוך בחול זהו דק ובשבת צריך לחתוך יותר גדול מהרגילות בחול ולדעת הגר"ע יוסף מה שצריך לטחון בשיניים אינו נחשב דק דק.
32. ש. האם מותר לפרור לחם ומדוע?
ת. מותר משום שאין טוחן אחר טוחן.
33. ש. האם וכיצד מותר לרסק בננה ותפוז"א רך?
ת. בננה י"א שהריסוק נחשב לטוחן, וי"א שאינו נחשב טוחן וע"י שינוי במקום הצורך כמו לתינוק מותר שינוי היינו בכף או בידית המזלג.
34. ש. האם מותר לעשות בשבת בלילה עבה ובלילה רכה?
ת. בלילה עבה אסורה מן התורה מדין לש ובלילה רכה אסורה מדרבנן.

35. ש. האם מותר לעשות טחינה בשבת?
 ת. יש אוסרים משום שבהתחלה זה נעשה בלילה עבה ואסור משום לש ויש מתירין.
36. ש. האם מותר לערבב דבש עם גבינה בשבת?
 ת. אסור משום לש.
37. ש. האם מותר לערבב ביצה עם ביצה ושמן?
 ת. מותר רק אם עושה שני שנויים שינוי אחד בסדר ההכנה שישים קודם השמן ואח"כ ביצה ושינוי שני בצורת הערבוב שיערבב עם היד או עם הכף שתי וערב.
38. ש. מהי ההגדרה של מלאכת לש?
 ת. ערבוב שני חומרים אחד נוזלי ואחד מוצק והפיכתם לבלילה אחת על ידי הערבוב. (שהם נדבקים זה בזה).
39. ש. מדוע אסרו מוקצה?
 ת. ברמב"ם כ' שלושה טעמים: א. משום שכתוב בתורה למען ינוח ואם יהי מותר טלטול האדם יתעסק כל הזמן בסדור הבית וכד' ולא ינוח. ב. משום שישנם שהם בטלנים ולא ניכר אצלם השביתה בשבת משום שכל השבוע הם לא עושים מלאכה ולכן אסרו טלטול שגם אצליהם יהי ניכר חילוק בין שבת לחול. ג. שאם יהי מותר טלטול יבוא האדם לעשות מלאכה עם הכלי. ובראב"ד כ' טעם אחר שלא יבואו להוציא מרשות לרשות שזה אחד מל"ט אבות מלאכה.
40. ש. האם מותר לטלטל: כלי שמלאכתו לאסור, מוקצה מחמת גופו, מוקצה מחמת חסרון כיס?
 ת. כלי שמלאכתו לאסור מותר לטלטל רק לצורך גופו ומקומו. דהיינו, אם צריך להשתמש בגוף הכלי למלאכה מותרת או לצורך מקומו היינו אם צריך להשתמש במקום שהכלי מונח. מוקצה מחמת גופו אסור לטלטל אבל אם זה לדוגמא לכלוך שמפריע לאדם מותר להוציאו. ומוקצה מחמת חסרון כיס תמיד אסור.
41. ש. מה הדין בסיס לדבר אסור, ומה הדין בסיס לדבר האסור והמותר?
 ת. בסיס לדבר אסור – אסור לטלטלו. בסיס לדבר האסור והמותר – היינו שהי' מונח בער"ש בין השמשות על הבסיס גם דבר אסור וגם דבר מותר – אז מותר לטלטל את הבסיס בשבת.
42. ש. האם מותר לטלטל קליפות ולכלוך שנשאר על שולחן שבת?
 ת. מותר, משום שדינו כגרף של רעי שזה מאוס ולכן מותר.

43. ש. האם מותר לפתוח קופסאות שימורים בשבת וביו"ט?
 ת. דעה א' – שאסור בשום אופן, ואפי' אם יעשה חורק בכלי לא יועיל משום שהחור זה
44. ש. האם מותר לשטוף כלים בשבת?
 ת. מותר לשטוף כלים מה שצריך להשתמש בשבת בסעודה הבאה אבל אם שוטף לא לצורך ששבת אסור.
45. ש. האם מותר לשטוף כלים במים שהוחמו בדוד חשמלי?
 ת. לפי כולם אסור משום שכשמוציא מים נכנסים מים צוננים בדוד ומתחממים מהמים שבדוד וזה נקרא בישול בתולדת האש ואסור מהתורה.
46. ש. האם מותר לשטוף כלים במים שהוחמו בדוד שמש?
 ת. יש פוסקים האוסרים משום שגורם בישול בתולדות החמה והגר"ע יוסף והאור לציון התירו משום שהיות שזה רק גרמא שגורם לבישול ולא מבשל בפועל וגם כל איסור תולדת חמה זה מדרבנן א"כ זה שבות דשבות ומותר.
47. ש. האם מותר להשתמש בחשמל בשבת ומדוע?
 ת. לדעת רוב הפוסקים מותר ואפי' שיש יהודים שעובדים בחברת החשמל וא"כ זה מעשה שבת ואסור ליהנות מזה אבל היות ובכל מקום יש חולים וקטנים שמותר בשבילם לחלל שבת א"כ שאר בני אדם מותרים ליהנות מזה ג"כ באותו זמן והחזו"א חולק וסובר להחמיר בזה.
48. ש. האם מותר להשתמש בשעון שבת?
 ת. מותר משום שבשבת לא עושה כלום.
49. ש. האם מותר להקדים או לאחר את זמן הכבוי או ההדלקה בשעון שבת בשבת עצמה?
 ת. לאחר זמן ההדלקה שידלק מאוחר יותר או שיכבה יותר מאוחר יש אוסרין משום שזה כמו להוסיף שמן בנר ויש מתירין משום שזה כמו אם יש נר דולק ויש רוח ואדם סוגר החלון שלא יכבה הנר שלא נקרא להוסיף שמן אף שעל ידי זה ידלק יותר זמן היות והוא רק מונע הכבוי כמו כן כשמכווין השעון שיכבה יותר מאוחר זה רק מונע הכבוי ולכן מותר אבל להקדים הכבוי או ההדלקה לפי כולם אסור משום שעל ידי מעשיו הוא גורם שידלק מוקדם יותר או יכבה מוקדם יותר ואסור מדרבנן לגרום מלאכת שבת.
50. ש. האם מותר לפתוח מקרר בשבת, ומדוע?
 ת. אם הנורה פועלת אסור משום שגורם להדלקת הנורה או לכבוייה אבל אם אינה פועלת על ידי שמנתק הכפתור מותר ויש אוסרין לפתוח המקרר בזמן שפועל משום שכשפותחים זה מתחיל לקרר יותר על ידי הטרמוסטט ויש מתירין.

51. ש. האם מותר לכוון שעון שבת שיפעיל מכשיר חשמלי בשבת?
 ת. מותר חוץ אם המכשיר הוא פועל על ידי יהודי כמו רדיו וכדומה שיש בעיה אחרת שאסור ליהנות ממכשיר שעובד על ידי יהודי בשבת.
52. ש. מדוע אסור להוציא בשבת מרשות לרשות?
 ת. זהו אחד מלי"ט מלאכות שהיו במשכן.
53. ש. כמה רשויות בשבת, מהן?
 ת. רשות הרבים, רשות היחיד, כרמלית, מקום פטור.
54. ש. מהו רשות הרבים, מהו רשות היחיד, מהו כרמלית, ומהו מקום פטור?
 ת. רשות הרבים הביא מרן שתי דעות: דעה א' – רחוב שהוא רחב ט"ז אמות ואין לו חומה או תקרה. דעה ב' – דווקא מקום שעוברים בה לא פחות משש מאות אלף איש ביום אחד. רשות היחיד הוא – מקום שרחב ארבע טפחים על ארבע טפחים ומוקף מחיצה גבוהה י" טפחים. כרמלית הוא – שטח שאינו רש"י משום שאינו מוקף מחיצות כרשות היחיד אך אינו רה"ר כיון שלא מתקיימים בו התנאים הדרושים לרשות הרבים זהו כרמלית לדוגמא: ים, מדבר, שדה, שחसर להם תנאים של רשות הרבים הואיל ואינם משמשים להילוך בני אדם. מקום פטור הוא מקום ברשות הרבים שגבוה מהקרקע ג' טפחים ושטחו קטן מדי' על ב' טפחים לדוגמא: עמוד ברשות הרבים וכן האוויר של רשות הרבים.
55. ש. באר מהם שתופי מבואות.
 ת. מבוי זה מקום שפתוחים אליו כמה חצרות שבכל חצר יש בית והמקום הוא לא רשות הרבים ובכדי שיוכלו להוציא מחצר לחצר משתתפים כל דיירי החצרות בפת לחם ומניחים הפת באחד החצרות ועל ידי זה נחשב הכל לחצר אחת ומותר להוציא מאחד לשני על ידי זה.
56. ש. האם מותר לעלות במעלית שבת והאם מותר לרדת?
 ת. מעלית רגילה – אסור לעלות ולרדת, במעלית שבת – דהיינו, מעלית הפועלת באופן אוטומטי, לעלות בה – מותר, ולרדת בה – יש אוסרין ויש מתירין טעם האוסרין משום _____
57. ש. האם מותר לסדר בשבת את הבית לצורך אורחים שאמורים להגיע במוצאי שבת?
 ת. אסור משום שזה הכנה משבת לחול.
58. ש. האם מותר להשקות עציצים בשבת?
 ת. אסור משום זורע. ואם זה השקיה אוטומטי – מותר.

59. ש. האם מותר להאכיל דגים או בהמה של אדם בשבת?
 ת. מותר, משום שמזונותיו על האדם.
60. ש. האם מותר לומר לגוי לעשות מלאכה בשבת, ומתי?
 ת. מלאכה דאורייתא מותר לומר רק לצורך חולה שאין בו סכנה או לצורך מצווה דרבים, אבל לצורך אחר או משום צער – אסור. ומלאכה דרבנן מותר לומר לגוי אפי' כשיש צער ולא חולה ממש וגם משום הפסד מרובה, ובכל מקרה אחר אסור לומר סתם לגוי לעשות מלאכה.
61. ש. נכרי שעשה מלאכה על דעת עצמו האם מותר ליהנות מהמלאכה בשבת?
 ת. אם עשה לצורך עצמו - מותר. ואם לצורך היהודי – אסור.
62. ש. אדם שכואב לו האם מותר לו לקחת כדור?
 ת. אם הוא מצב שצריך לשכב שזהו בגדר של חולה שאין בו סכנה מותר משום גזירה דרבנן משום שחיקת סממנים ולחולה לא גזרו אבל אם סתם יש לו מחוש בראשו אסור.
63. ש. אדם שיש לו חתך בידו האם מותר לנסוע לעזרה ראשונה לעשות צילום?
 ת. אם זהו חתך עמוק שיכול להיות לו זהום מותר לחלל את השבת עליו.
64. ש. ספק פיקוח נפש האם מותר לעשות מלאכה על ידי יהודי?
 ת. מותר לחלל שבת.
65. ש. כיצד מותר לחלוב בשבת?
 ת. מותר על ידי שיעון שבת במכשיר אוטומטי אבל אם אין שיעון מותר לחלוב על הארץ כדי שהחלב ילך לאיבוד על ידי שמתלכלך.

דיני יין נסך

1. ש. מה מקור הטעם וטעם אסור יין נסך וסתם יינם?
  - ת. יין נסך אסור מהתורה משום שנסכו בו לעבודה זרה, וסתם יינם אסור רק מדרבנן: טעם א' – משום התחתנות. טעם ב' – משום שאסור סתם יינם כיון. ויש עוד טעמים על פי סוד.
2. ש. האם יש אסור בין מבושל, ומה ההגדרה: מבושל?
  - ת. אין אסור במבושל, והגדרת מבושל כ' בשו"ע: עד שירתח על האש, ובמאירי כ': עד שישתנה טעמו.
3. ש. מה הדין של יין מפוסטר?
  - ת. יש פוסקים המחמירין וסוברים שאין דינו כמבושל משום שלא נשתנה טעמו, ויש מקילין הסוברים שהיות והרתיח - דינו כמבושל.
4. ש. מה הדין לגבי משקאות חריפים?
  - ת. אם יש במשקה שש חלקים כנגד היין שבו – היין מתבטל, ואם לא – אז היין לא מתבטל ואסור.
5. ש. מה הדין אם מחלל שבת נוגע ביון?
  - ת. יש מחמירין שדינו כגוי ונאסר היין, ויש פוסקים המקילין במחלל שבת שאינו כופר שאין דינו כגוי, ויש מקילין באופן שלא חילל שבת לפני עשרה עדים או באופן שהוא מתבייש לחלל שבת לפני רב גדול שאין דינו כגוי.

קובץ שלישי

מבחן מסכם בקורס
משגיחי כשרות

מבחן מסכם בקורס משגיחי כשרות

1. אלו הם סוגי הכלים הטעונים הכשרה?
  - א. כלים שבלעו איסור או שנבלע בהם בשר בחלב, או כלי גויים.
  - ב. כל כלי חדש שנקנה ורוצים להשתמש בו בחם.
  - ג. כלי מתכות בלבד.
2. כיצד נעשית ההכשרה של הכלים?
  - א. כפי צורת ההשתמשות של הכלי ובהתייחסות לחומר ממנו הוא עשוי.
  - ב. הגעלה במים רותחים המעלים בועות דווקא ופעמים אף עם סבון.
  - ג. יש שצריכים ליבון קשה ויש צריכים ליבון קל.
3. מהו הכלל המנחה לקביעת צורת הכשרת הכלים?

---
4. כיצד היא הכשרתו של כלי שהשימוש בו פעמים ע"י צלייה ופעמים בצונן?
  - א. מכשירים לפי רוב שימושו של הכלי.
  - ב. מכשירים אף לפי מיעוט שימושו של הכלי.
  - ג. תשובות א' וב' נכונות.
5. כלים שנקנו מהגוי כיצד היא הכשרתם?
  - א. כדרך שהשתמש בהם הגוי אם בצונן צינן וכו'.
  - ב. ראוי להחמיר ולהכשירם בהגעלה שמא ישתמש בהם הישראל בחם.
  - ג. אם רוצה להשתמש בהם בצונן די לו בהשריה ובטבילה.
6. סיר שהיה בשימוש למאכל בשרי ורוצה להעבירו ע"י הכשרה לשימוש חלבי, האם זה מותר?
  - א. לבני ספרד - בכלים שאינם בני יומם, הדבר מותר לעשותו אף לכתחילה ולבני אשכנז רק במקרים מסויימים.
  - ב. לא ניתן להעביר את הכלי לשימוש חלבי גזירה שמא ישכח להטביל.
  - ג. לבני אשכנז - מותר לשנותו אפילו בכלי שהוא בן יומו. לבני ספרד - אין כל היתר.
7. כשהכלים עמדו זמן רב מבלי כל שימוש, האם ניתן להחליפם ע"י הכשרה מבשר לחלב או מחמץ לפסח?
  - א. מותר להכשירם לאיזה סוג שימוש שרוצים.
  - ב. אסור להכשירם אלא לפי מה שהיה השימוש בהם קודם.
  - ג. רק לצורך פסח מותר להכשירם ולשנותם מבשר לחלב.

8. באיזה סוג הכשרה ניתן כן לשנות את אופן הכלי מבשרי לחלבי או להפך?
-
9. חומר הברקה המשוח על כלי מתכות חדשים האם צריך הכשרה?
א. יש מקלים שאינו צריכים הכשרה ויש מחמירים.
ב. צריכים הכשרה או ליבון קשה
ג. צריכים הכשרה רק כאשר השימוש בצלייה.
10. בכלי הצריך הכשרה האם מותר להשתמש בו קודם הכשרתו?
א. מותר להשתמש בו באופן ארעי בלבד. בין לחם ובין לקר.
ב. מותר להשתמש בו בצונן ובלבד שיזכור שצריך הכשרה.
ג. לכתחילה אין להשתמש בו כלל אפילו למאכל צונן. אלא א"כ מדיחים אותו היטב ומותר רק בצונן ובדרך ארעי.
11. כיצד היא פעולת ההגעלה?
א. מכניסים את הכלי שבלע איסור לתוך מים רותחים מאוד עם וסבון כדי שיפגום.
ב. מכניסים כלי שבלע איסור לתוך מים רותחים המעלים בועות בעוד הכלי ע"ג האש.
ג. מכניסים את הכלי של איסור לתוך מים רותחים מאוד אף שאינו עומד עוד ע"ג האש.
12. לאלו סוגי כלים מועילה להם הגעלה?
א. כל סוגי הכלים העשויים ממתכות, כלי אבן או עצם.
ב. לכל סוגי הכלים מועילה הגעלה.
ג. כל סוגי הכלים העשויים ממתכות כלי אבן ועצם וגם כלי עץ ובתנאי שהיו ללא חריצים.
13. לאלו כלים מספיק עירווי מים רותחים מכלי ראשון.
א. לכל הכלים הבולעים מכלי ראשון כגון קערת מרק.
ב. לכל הכלים צריך דווקא הגעלה.
ג. עירווי מכלי ראשון מספיק רק לכלים שאינם עומדים בהגעלה ברותחים.
14. כיצד מכשירים את מכסי הכלים?
א. למכסי הכלים די בעירווי מכלי ראשון.
ב. למכסי הכלים די שפשוף והדחה היטב.
ג. דינם כדין הסיר שלהם.
15. סכין הצריכה הכשר וצריך להשתמש בה האם מותר באופן חד פעמי?
א. מותר בדבר קר רק אם אין בלהב הסכין גומות ורק לאחר 10 נעיצות בקרקע.
ב. אסור אפילו פעם אחת שמא ישכח ולא ישכיר אותה שוב.
ג. כל שהשימוש בסכין הוא באופן ארעי אפילו בדבר חם.

16. כיצד הוא דיין ידיות הסירים העשויות מפלסטיק?
 א. כדין הסיר שלהם?
 ב. אינם צריכים כלל הכשרה?
 ג. די בפירוקם והרכבתם מחדש.
17. כיצד הכשרו של סיר לחץ?
 א. מאחר ומבשלים בו בחום גבוה צריך ליבון.
 ב. די בהגעלה רגילה על ידי מים רותחים המעלים בועות.
 ג. צריך הגעלה במים רותחים וחומר סבוני הנותן טעם לפגם.
18. האם הגעלת כלים מותרת במשקה שאינו מים?
 א. לכתחילה אין להגעיל בשאר משקים, ואם יעשה כן צריך לחזור ולהגעיל במים. ובדיעבד שאי אפשר במים מותר.
 ב. כל שהוא נוזל ומעלה בועות ברתיחתו מותר אף לכתחילה להגעיל בו.
 ג. אין להגעיל כלים אלא במים בלבד ולא על תה ההגעלה אפילו בדיעבד.
19. האם ניתן להגעיל כלים על ידי חימום המים בקיטור ומעלים בועות?
 א. כל שהמים מעלים בועות אפשר אף לכתחילה להגעיל את הסיר.
 ב. לא ניתן להגעיל אלא במים שהורתחו על האש או בחשמל.
 ג. לבני ספרד מותר ולבני אשכנז אסור.
20. כיצד מכשירים כלי העשוי מאמאייל?
 א. נחלקו בזה הדעות ולהכרעת הפוסקים, צריך להגעילם ג' פעמים ובמקום שנפגם הציפוי צריך ליבון
 ב. צריך ליבון קשה לכתחילה, ובדיעבד מספיק ליבון קל.
 ג. כלי אמאייל לא ניתנים להכשרה.
21. האם ניתן להכשיר כלי חרס וקרמיקה (פורצלן)?
 א. ניתן להכשירם בהגעלה ואם אפשר לעשות ליבון קשה עדיף.
 ב. ניתן להכשירם בהגעלה ובתוספת סבון בתוך המים.
 ג. לכתחילה אין להם תקנה כלל. ואם צריך להכשיר מערכת כלים שלמה אם עבר י"ב חודש מותר לאחר הגעלה ג' פעמים.
22. האם ניתן להכשיר כלי פלסטיק?
 א. לא ניתן כלל להכשירם.
 ב. ניתן להכשירם רק במידה והכלי יכול לעמוד בהגעלה ברותחים.
 ג. ניתן להכשירם על ידי עירווי בכלי ראשון.

23. במה הוא האיסור של פת עכו"ם?
א. פת העשויה מ 5 מיני דגן. ונאפתה על ידי גוי שאינו נחתום.
ב. פת העשויה מ 5 מיני דגן ונאפתה על ידי גוי אפילו שהיא נחתום.
ג. פת העשויה מ 5 מיני דגן והוכנה ממרכיבים האסורים מן החי.
24. מה נקרא "פת פלטר"?
-
25. מה הן הפעולות שאם עושה אותן הישראל הפת מותרת?
-
26. כאשר הגוי אפה את הפת לבדו, האם ניתן להכשיר את הפת?
א. כן, כל זמן שהפת צריכה לתנור ומשביחה יכול ישראל לחתות בגחלים. ובלבד שלא הוציאו את הפת מהתנור.
ב. כל שקרמו פני הפת בתנור לא ניתן עוד להכשירו על חיתוי בגחלים.
ג. כל שהפת משתבחת יותר באפיה אפילו הוציא מהתנור ניתן להחזירה ולחתות בגחלים.
27. מה הם הטעמים שאסרו חכמים בישולי גויים?
-
28. מה הם שני התנאים הנצרכים למאכל שיהיה בו איסור בישול גויים.
-
29. אלו סוגי פעולות נכללות באיסור בישולי גויים?
א. בישול צלייה, טיגון ואפיה, מליחה וכבישה.
ב. בישול צלייה טיגון ואפיה בלבד.
ג. בישול עישון, צלייה טיגון אפיה מליחה וכבישה ודישה.
30. דבר המבושל בקיטור האם הוא בכלל איסור בישולי עכו"ם?
א. מחלוקת הפוסקים. יש שנטו להקל כאשר הדבר נעשה בבית חרושת.
ב. בודאי שהוא בכלל איסור בישול גויים.
ג. קיטור לא נחשב כלל לדרך בישול ומותר אף לכתחילה.
31. מאכל שהתבשל כבר על ידי ישראל ולא נאכל קר האם יש בו איסור בישול גויים?
א. אין בחימום על ידי גוי איסור בישול אפילו בדבר שאינו נאכל קר.
ב. אם אינו נאכל קר אלא חם הוי איסור בישול.
ג. מחלוקת הפוסקים, ויש להחמיר אם לא בשעת הדחק.

32. דבר הנאכל כמות שהוא ובישלו הגוי ונשתנתה צורתו האם יש בו משום בישולי גויים?
 א. אסור משום בישולי הגויים, הואיל ונשתנתה צורתו.
 ב. יש בו משום בישולי הגויים כשנאכל בחם.
 ג. מותר באכילה משום שהוא ראוי למאכל גם בעודו חי.
33. מה הוא דין של הביצה האם היא בכלל בישול גויים?
 א. מאחר ונהוג לבשלה אע"פ שניתן לגומעה כמות שהיא הוי בישול גויים.
 ב. מאחר וניתן לגומעה חיה ואף עושים כן פעמים לא הוי בישול גויים.
 ג. כל שנאכלת כשהיא מבושלת וחמה הוי בישול גויים.
34. מה הן הפעולות המתירות את המאכל מבישול גוי?
 א. לבני אשכנז - הדלקת האש תחת התבשיל, או השתתפות בתהליך התבשיל.
 לבני ספרד - דווקא הנחת התבשיל ע"ג האש והשתתפות בתהליך הבישול.
 ב. כאשר היהודי עומד ומפקח על הגוי בכל פעולות הבישול ועל המוצרים שיהיו כשרים.
 ג. כאשר הבישול נעשה בבית ישראל והכלים של ישראל.
35. מה הדין הדליק ישראל את האש והניח הגוי את התבשיל?
 א. לבני ספרד - אסור באכילה והוי בישול גויים. לבני אשכנז - מותר באכילה.
 ב. מותר באכילה לכולם כאשר הכלי הוא של הישראל.
 ג. אסור באכילה גם לבני אשכנז.
36. גוי המבשל לעצמו ובשבילו בביתו של הישראל. האם מותר לאכול מהתבשיל
 א. אסור לאכול מהתבשיל.
 ב. מותר לאכול מהתבשיל מאחר ובישל לעצמו ולא כיון כלל בשביל הישראל.
 ג. מותר לאכול מהתבשיל כאשר אין חשש שהמוצרים הם מאיסור.
37. מהו איסור "יין נסך" מהתורה?
-
38. מהו איסורו מדרבנן?
-
39. יין שנגע בו מוסלמי האם נאסר בהנאה?
 א. דינו כיון נסך האסור בשתיה ובהנאה.
 ב. מותר אפילו בשתיה מאחר ואינו עובד עבודה זרה.
 ג. מותר בהנאה ואסור בשתיה מאחר ואינו עובד עבודה זרה.

40. כיצד מגע גוי ביין אוסר?
א. דווקא שנגע ביין עצמו בידו.
ב. דווקא שנענע ונגע ביין בידו.
ג. בין במגע ביין בידו או בכלי ודווקא על ידי נענוע של היין.

41. באיזה יין אין חשש לאיסור יין נסך גם במגע ונענוע הגוי?
א. יין הסגור בחותם בתוך חותם.
ב. כאשר אין הגוי יודע שהמונח בבקבוק הוא יין.
ג. שתי התשובות נכונות.

42. גוי שמוזג יין לתוך כוסיות וידו היתה בכפפה האם היין נאסר?
א. נאסר היין.
ב. לא נאסר היין.
ג. יש להקל בשעת הדחק.

43. יין שעבר בישול והרתחה האם נאסר במגע הגוי?
א. לא נאסר והוא שהיין התמעט משיעור על ידי הרתחה.
ב. בישול היין אינו מועיל למגע גוי רק למגע של מחלל שבת בפרהסייה.
ג. אין היין המבושל נאסר במגע דווקא כאשר הגוי לא יודע שהוא יין.

44. מה דינו של יין "מפוסטר" לעניין מגע גוי?
א. נחלקו הפוסקים האם פיסטור דינו כבישול או לא.
ב. יש להתיר את היין שהרי עבר תהליך הרתחה.
ג. יש לאסור את היין שהרי לא נשתנה כלל טעמו וריחו.

45. מהו חלב עכו"ם?
א. גוי שחלב מבהמה טמאה.
ב. חלב הנחלב מבהמה טמאה או באיסור כגון חליבה בשבת.
ג. חלב הנחלב מבהמה טהורה וכשחלבו הגוי לא ראהו הישראל.

46. מהו הטעם לאיסור חלב עכו"ם?

-
47. מה דינו של חלב הבא מבע"ח האסורים באכילה?
א. אסור.

- ב. מותר משום שאינו נחשב לחלק מאיברי הבהמה
ג. מחלוקת הפוסקים.

48. מה דינו של חלב המשווק על ידי מחלבות גויים. האם מותר בשתייה? פרט!
-
49. מה הדין של חמאת גויים?
 א. מעיקר הדין לא גזרו חכמים עליה, והוא שכל המרכיבים והכלים יהיו כשרים.
 ב. חמאה גם בכלל גזירה חלב עכו"ם ואסור באכילה.
 ג. אין כל חשש בהנאה ולכן מותר לאוכלה גם כאשר משווקת במחלבות של נכרים.
50. האם גבינות עכו"ם אסורות?
 א. מותרות הגבינות משום שגזרו רק על חלב עכו"ם.
 ב. מותרות רק הגבינות הקשות וההלבנות ואילו גבינה צהובה אסורה?
 ג. חכמים אסור גבינות עכו"ם מטעמים רבים, ובעיקר משום שנהגו להעמידם בקיבת נבלות או בהמות טמאות.
51. מה דינה של אבקת חלב מתוצרת של גויים?
 א. באבקות חלב אין כלל בעיה מאחר ואין להם דין חלב כי הוא שינה את צורתו.
 ב. מותר השימוש בה רק כשידוע שאין בה חשש לחלב גוי, ויש אומרים שמותר רק לחולים.
 ג. יש לאסור השימוש בה משום בישולי גויים.
52. כיצד הוא הכשרתו של הכבד?
 א. כבד בהמה יש לצלות באש. כבד עוף יש להדיחו ברותחים.
 ב. כבד בהמה יש לצלות באש. כבד עוף די בהדחתו היטב אף בפורשים.
 ג. כבד בין של בהמה ובין של עוף במליחה ובצלייה על האש.
53. כבד שלא נצלה ובישלו אותו בסיר לבד מה דינו?
 א. לבני אשכנז - אסור אפילו בדיעבד. לבני ספרד - יש המקילים במקום שיש הפסד.
 ב. בדיעבד מותר הכבד באכילה.
 ג. אין לו כל תקנה ואסור באכילה.
54. כבד קפוא האם צריך להפשירו קודם הצלייה?
 א. נחלקו הפוסקים בדבר זה. יש שהצריכו הפשרה בצונן דווקא. ויש שהקלו לצלותו אף ללא הפשרה.
 ב. חובה להפשיר את הכבד קודם צלייתו במים רותחים.
 ג. צריך להפשיר את הכבד וכשהשעה דוחקת ניתן אף להפשיר במיקרו גל ואח"כ לצלותו.
55. האם ניתן לצלות כבד במיקרו גל?
 א. מותר כאשר הוא בחום גבוה מאוד.
 ב. מותר לצלות והוא שיהיה הכבד מונח על גבי רשת כדי שהדם לא יבלע בחזרה בו.
 ג. אסור לצלות על ידי מיקרו גל משום שהדם מתבשל בתוך הכבד ואינו נפלט.

56. האם מותר לצלות כבד יחד עם בשר לכתחילה.
 א. אסור משום שהכבד פולט יותר דם ועלול להיבלע בבשר.
 ב. כל שצולה על האש מותר משום שהאש שורפת את כל הדם.
 ג. לבני אשכנז - מותר. לבני ספרד - אסור.
57. האם מותר לצלות כבד כשהוא עטוף בנייר כסף או בתוך שקית אפייה מחוררת?
 א. אסור לצלות כך.
 ב. מותר לצלות כך.
 ג. לבני ספרד - מותר אף לכתחילה משום שמעביר חום. לבני אשכנז - אסור אף בדיעבד.
58. מהו זמן שיעור הצריך לצליית הכבד?
 א. עד שישחירו פניו מחמת הצלייה.
 ב. עד שיהיה ראוי לאכילה מחמת הצלייה.
 ג. עד שיגיע לכלל שליש בישולו מחמת הצלייה.
59. האם מותר לצלות כבד בתנור חשמלי?
 א. בתנורים של היום שהחום בהם הוא גדול אין כלל בעיה ומותר.
 ב. צריך דווקא ע"ג האש ולא מותר כלל בתנור חשמלי גם כשחמומו רב.
 ג. מותר רק בתנאים מסויימים. כגון: שהכבד מונח ע"ג רשת ויש מקום לדם לזוב.
60. מה הוא איסור בשר בחלב מהתורה?
 א. בישול של בשר בהמה טהורה בחלב טהורה.
 ב. בישול של בשר בהמה טהורה בחלב טמאה.
 ג. בישול של בשר בהמה טמאה בחלב טהורה.
61. במה בשר בחלב נאסר מהתורה?
 א. באכילה ובהנאה.
 ב. בבישול ובאכילה ובהנאה.
 ג. בבישול ובאכילה ולא בהנאה.
62. מה הוסיפו חכמים לכלל איסור בשר בחלב. פרט!
 _____
 _____
63. האם בישול של דגים וחלב מותרים ביחד?
 א. בני ספרד - נמנעים מלבשלם ביחד אבל בחמאה מקלים ובני אשכנז - מותר לכתחילה.
 ב. אסור לכתחילה משום סכנה ובדיעבד מותר במקום הפסד.
 ג. מותר אף לכתחילה.

64. מאכל חלבי קר שנגע במאכל בשרי קר מה דינו?
 א. החלבי מותר באכילה והבשרי נאסר באכילה בחם.
 ב. כששניהם יבשים לגמרי די להפרידם ולבדוק שלא נדבק בהם כלום ומותרים באכילה.
 ג. כששניהם יבשים לגמרי, די בהדחה במקום שנגעו ומותרים באכילה.
 ג. כששניהם יבשים לגמרי, די להפרידם, ואם לא נדבק בהם דבר, מותרים לאוכלם בצונן, וכשאחד מהם לח, די בהדחה במקום שנגעו ומותרים באכילה.
 ג. כששניהם יבשים לגמרי, די להפרידם, ואם לא נדבק בהם דבר, מותרים לאוכלם בצונן, וכשאחד מהם לח, די בהדחה במקום שנגעו ומותרים באכילה.
65. מאכל חלבי קר שנגע בבשרי קר ואחד מהם שמנוני או מלוח מה דינם?
 א. די בהדחה עם שפשוף היטב במקום הנגיעה אפילו ששניהם יבשים.
 ב. צריך הדחה ושפשוף היטב בהם ובמקום הנגיעה צריך כדי קליפה.
 ג. צריך הדחה ושפשוף היטב בהם ובמקום הנגיעה צריך כדי נטילה.
66. חתיכת בשר קר שנפלה לסיר חלב רותח, מה דין הבשר ומה דין החלב?
 א. מאחר והם רותחים צריך ליטול כדי נטילה ושניהם מותרים.
 ב. החלב מותר אבל הבשר נאסר כדי נטילה, והשאר מותר.
 ג. הכל נאסר, אלא אם כן יש פי ששים באחד מהם כנגד השני.
67. בשר בחלב רותחים שניהם והתערבבו זה בזה מה דין הבשר ומה דין החלב?
 א. כשהם רותחים ביד סולדת בו צריכים כדי נטילה בשניהם. ואז מותרים.
 ב. הכל נאסר אלא אם יש פי ששים באחד מהם כנגד השני. ואז הוא מותר.
 ג. החלב מותר ולא שייך בו כדי נטילה, אבל הבשר צריך כדי נטילה. והשאר מותר.
68. חלב רותח שנשפך על בשר קר מה דין החלב ומה דין הבשר?
 א. החלב מותר כולו והבשר צריך כדי קליפה, והשאר מותר.
 ב. החלב מותר כולו והבשר נאסר.
 ג. החלב והבשר אסורים.
69. בשר רותח שנפל לתוך חלב קר מה דין החלב ומה דין הבשר?
 א. החלב מותר כולו והבשר צריך כדי קליפה והשאר מותר.
 ב. החלב מותר אם יש בו פי ששים כנגד הבשר והבשר נאסר באכילה.
 ג. החלב מותר אם יש בו פי ששים כנגד הבשר והבשר צריך כדי נטילה.
70. מאיזה דין פסקת את שאלות 66-69? והסבר דבריך!
 א. מאיזה דין פסקת את שאלות 66-69? והסבר דבריך!
-
71. מה הדין של טיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר הנמצאת בתוך הרוטב?
 א. אם אין בחתיכה 60 כנגד טיפת החלב החתיכה נאסרה.
 ב. אם אין ברוטב הבשר ששים כנגד טיפת החלב הרוטב נאסר והחתיכות מותרות.
 ג. החתיכות והרוטב מצטרפים ביחד לכדי 60 כדי לבטל את טיפת החלב.

72. מה הדין כאשר נפלה טיפת חלב על חתיכה שמחוץ לרוטב ואין בה 60 כנגדה.
 א. החתיכה עצמה נאסרה וצריך שיהיה בסיר כולו 60 כנגד החתיכה כולה.
 ב. החתיכה עצמה נאסרה ושאר התבשיל מותר.
 ג. החתיכה עצמה צריכה כדי נטילה והשאר עם התבשיל מותר.
73. מאיזה דין פסקת את שאלה 72?
 _____
74. האם ישנה אפשרות שטיפת חלב נפלה לסיר של בשר על חתיכה שמחוץ לרוטב ובכל אופן כל מה שיש בסיר יצטרף לבטל פי 60 את טיפת החלב?
 _____
 _____
75. בשר וגבינה ששהו יחדיו בתוך נוזל במשך 24 שעות האם נאסרו או לא?
 א. אם שהו ברציפות 24 שעות נאסרו שניהם ואם לא שהו ברציפות לא נאסרו.
 ב. כל ששהו יחדיו בשה"כ 24 שעות ביחד נאסרו.
 ג. אם שהו ביחד 24 שעות והוצאו רק פעם אחת בלבד או שהחליפו בתוך 24 שעות רק את המים נאסרו.
76. מהו השיעור לאסור של כבישה של בשר וגבינה יחד בדבר חריף?
 א. כל ששהו 10 דקות נאסר לבשלו ואם לא לצורך בישול נאסר לאחר 18 דקות.
 ב. כל שיעור כבישה הוא 24 שעות מעת לעת וברציפות.
 ג. שיעור כבישה בדברים חריפים הוא 12 שעות ברציפות.
77. השתמשו בכלי חלב למאכל בשרי בשימוש קר. מה דין המאכל ומה דין הכלי?
 א. המאכל נאסר והכלי צריך הכשרה.
 ב. המאכל צריך כדי קליפה והכלי צריך הכשרה.
 ג. המאכל מותר והכלי צריך שטיפה היטב.
78. חלב קר שהושאר בכלי בשרי במשך 24 שעות מה דין החלב ומה דין הכלי?
 א. החלב נאסר והכלי צריך הגעלה.
 ב. החלב מותר והכלי צריך הגעלה.
 ג. החלב נאסר והכלי אם היה נקי די בשטיפה היטב ואם לא צריך הגעלה.
79. בישלו חלב בכלי בשרי "בן יומו" מה דין החלב ומה דין הכלי?
 א. החלב והכלי אסורים אלא אי"כ יש פי 60 בתבשיל כנגד כל הסיר.
 ב. הכל אסור משום שהוי אסור בישול בשר בחלב ואסור באכילה ובהנאה.
 ג. החלב אסור כולו והכלי אין צריך הגעלה.

80. בישלו חלב בכלי בשרי "שאינו בן יומו" מה דין החלב ומה דין הבשר?
 א. הכל מותר החלב והכלי אין צריך הגעלה שהוי טעם לפגם.
 ב. החלב מותר והכלי צריך הגעלה.
 ג. החלב נאסר והכלי צריך הגעלה.
81. תבשיל בשרי ע"ג האש ותחבו לו כף חלבית "שאינה בת יומה" מה דין התבשיל ומה דין הסיר?
 א. כל שהכף אינה בת יומה אפילו לא היה ששים כנגדה, הסיר והתבשיל מותרים והכף צריכה הכשרה.
 ב. הסיר מותר התבשיל צריך כדי קליפה והכף צריכה הכשרה.
 ג. הסיר מותר, התבשיל אם יש בו פי 60 כנגד מה שנתחב מותר ואם לא אסור והכף צריך הכשרה.
82. חתכו ירקות שאינם חריפים בסכין בשרית האם מותר לאכול את הירקות עם מאכלי חלב?
 א. אם היה הסכין נקי לחלוטין מותר לאכול את הירקות עם החלב.
 ב. יש לאכול את הירקות רק כמין הסכין. דהיינו עם בשר.
 ג. צריך ליטול כדי נטילה מהירקות והשאר מותר לאוכלם עם חלב.
83. חתכו בסכין חלבי קר, נקניק בשרי קר. מה הדין של הנקניק והסכין?
 א. יש לקלוף כדי קליפה משני הצדדים של הנקניק, והסכין צריך נעיצה בקרקע 10 פעמים.
 ב. הנקניק נאסר והסכין צריך הגעלה.
 ג. הנקניק צריך כדי נטילה והסכין צריך הדחה היטב.
84. חתכו בשר חם בסכין חלב והסכין היה בן יומו מה דין הבשר?
 א. הבשר נאסר באכילה.
 ב. אם יש בבשר פי 60 כנגד כל הסכין הבשר מותר אלא שצריך לחתוך בבשר כדי קליפה משני הצדדים והשאר מותר באכילה.
 ג. צריך לחתוך בבשר כדי נטילה במקום החתך של הסכין והשאר מותר.
85. מאכל פרווה שבושל בכלי בשרי "שאינו בן יומו" האם מותר לאוכלו עם חלב?
 א. לבני ספרד - מותר אף לכתחילה, לבני אשכנז - אסור לכתחילה.
 ב. מותר לאכול את הפרווה עם החלב לפי כולם.
 ג. אין לאכול אותו אלא לפי הסיר שבושל בו עם בשרי, בשרי.
86. מאכל פרווה שהתבשל בכלי בשרי "בן יומו" האם מותר לאוכלו ביחד עם מאכלי חלב?
 א. מותר לאוכלו אפילו בארוחה חלבית אבל לא יחד עם החלב אלא או קודם או אח"כ. ולבני ספרד אף מותר יחד.
 ב. אסור לאוכלו עם מאכלי חלב מאחר והסיר הוא בן יומו.
 ג. מותר והוא שיאכל את הפרווה יחד עם מאכלי חלב בצונן דווקא.

87. מדוע בדברים חריפים ישנה החמרה אפילו בכלי שאינו בן יומו?
-
88. מה הם הטעמים שנאמרו בחובת ההמתנה בין בשרי לחלבי ולפי איזה טעם נוהגים?
-
-
89. תבשיל פרווה שהתבשל בסיר בשרי בן יומו האם צריך להמתין 6 שעות כדי לאכול מאכלי חלב?
 א. לא צריך להמתין כלל.
 ב. צריך להמתין לפחות 3 שעות.
 ג. צריך להמתין כל זמן שמרגיש טעם המאכל בפיו.
90. ביצה שבושלה בקליפתה בתוך סיר החמין האם צריך להמתין אחריה 6 שעות?
 א. אין צורך להמתין כלל אחר אכילת הביצה.
 ב. צריך להמתין אחריה 6 שעות כדין בשר.
 ג. צריך להדיח היטב את הפה ורשאי לאכול אחריה חלב.
91. מה הם התנאים בהם מותר לשני בני אדם, המכירים זה את זה, לאכול יחדיו כאשר האחד אוכל חלבי והשני בשרי?
 _____
 _____
 _____
92. האם לשניים האוכלים זה בשר וזה חלב ואינם מכירים זה את זה מותר לאכול מאותו הפת יחדיו?
 א. אסור.
 ב. מותר.
 ג. מותר רק כאשר כל אחד אוכל על מפה משלו.
93. מה הם הסימנים של דג טהור? (5 סימנים לפחות)
 _____
 _____
 _____
94. דג שיש לו סנפיר אך אין לו כלל קשקשים האם מותר באכילה?
 א. אסור באכילה כי צריך לפחות קשקש אחד.
 ב. מותר כי די בסימן הסנפיר כדי לגלות לנו היתר הדג.
 ג. נוהגים להחמיר אם לא בשעת הדחק.

95. מה הן הבעיות שיש בשימורי דגים?

---

96. ביצי דגים האם מותרות באכילה?

- א. בזמן הזה אין אנו בקיאים כלל בין ביצים מדג טהור או טמא ולכן הכל אסור.
ב. ביצי דג אדומות בידוע שהן מן הטהורות ומותרות וביצי דג שחורות בידוע שהן מדג טמא.
ג. יש להקפיד על כל סוגי ביצי הדג אף האדומות שבהן שאפשר שבאים גם ממין דג טמא.

97. האם שמן דגים חייב בכשרות מיוחדת?

- א. כן, מאחר ואפשר שיהיה עשוי מדגים שאינם כשרים.
ב. לא, מאחר ואין כל איסור בשמן דגים כל שהוא.
ג. כל שכתוב על המוצר עשוי מ"משמן טבעי" או "שמן טהור" אין מקום לחשש.

98. האם מותרת אכילת דגים עם בשר?

- א. מותרת לבני אשכנז ולבני ספרד אסורה.
ב. מותר לאוכלם יחדיו.
ג. אסור לאוכלם יחד מפני הסכנה.

99. האם מותר לבשל דג בסיר בשרי?

- א. מותר ובתנאי שינקו את הסיר היטב, ויש המהדרים ליחד כלי מיוחד לבישול דגים.
ב. כשהכלי בן יומו אסור מפני הסכנה.
ג. מותר ובתנאי שהכלי יהיה "אינו בן יומו".

100. מה הן ביצים "מופרות" ומה דינם כאשר נמצא בהם דם?

- א. ביצים מופרות הן הביצים הנמצאות במשקים הפרטיים ויש חשש שהם מעוף טמא. ולכן כל שנמצא בהם דם אסורות.
ב. ביצים מופרות הן ביצים הנמצאות בלול שיש בו תרנגולים ותרנגולות. ואם נמצא בהם דם חוששים שמא הוא תחילת מופרות. ואסורה הביצה.
ג. ביצים מופרות נקראות כל הביצים שאין ידוע מהו מקורם וקרוב לודאי שיש בהם תחילת אפרוח.

101. ביצים מופרות ששפכו אותן לקערה אחת ונמצא דם באחד מן החלמונים. מה הדין?
א. הכל נאסר ואין להשתמש בביצים.
ב. אם יש פי 60 בביצים כנגד הדם הכל מותר.
ג. צריך להוציא את שאר החלמונים שאין בהם דם והם מותרים באכילה. והחלמון עם שאר החלמונים אסורים באכילה.
102. מה הן ביצים שאינן מופרות?
-
103. מה דין דם הנמצא בביצים שאינן מופרות?
א. אינו אסור אלא משום מראית אין ושאר הביצה מותרת, אך יש שמחמירים לאסור את כל הביצה.
ב. כל הביצה מותרת כי אין חש כלל לאפרוח.
ג. אם יש 60 כנגד הדם כל הביצה מותרת.
104. מה היא מצוות הפרשת חלה?
-
105. מתי נעשית מצוה זו?
א. לכתחילה בגמר לישת הבצק ובדיעבד גם לאחר שנאפה.
ב. אין כל עדיפות ובלבד שלא ישכח לפני שיאכל.
ג. לכתחילה כאשר המאפה נעשה ונגמר.
106. האם הפרשת חלה נוהגת גם בחו"ל?
א. רק בארץ ישראל כי הוי מצוה התלויה בארץ.
ב. תיקנו חכמים שתנהג גם בחו"ל כדי שלא תשכח תורת חלה מישראל.
ג. נוהגים גם בחו"ל רק שאינה צריכה ברכה על העיסה.
107. מהו השיעור שחייב הפרשת חלה בברכה, ומה שלא בברכה?
א. מ- 3 ק"ג קמח - בברכה ופחות מכך בלא ברכה.
ב. כל שנאפה ונעשה דבר חשוב כמו חלה חייב בהפרשת חלה בברכה.
ג. אם מעל 1.050 ק"ג קמח - חייב בהפרשת בלא ברכה ואם מעל 1.660 ק"ג חייב בברכה, ויש אומרים מעל 2.550 ק"ג חייב בברכה.
108. האם עיסה ובצק המשתמשים בהם רק לצורך בישול או לטיגון צריכה הפרשת חלה?
א. כל שנוצרה עיסה מהבצק חייבת בחלה גם אם יש בדעתו להשתמש לבישול.
ב. אין כל חילוק בין בישול וטיגון לאפיה, והכל חייב בהפרשה ובהתאם למשקל העיסה חיוב הברכה.
ג. כל שדעתו לבשלו או לטגנו מן הדין פטור מהפרשת חלה.

109. עיסה שנילושה במי פירות בלבד החייבת בהפרשת חלה?
 א. חייבת אלא שמפריש בלא ברכה.
 ב. כל המשקים הנילושים בעיסה חייבים להפריש בברכה.
 ג. מנהג טוב להפריש אף בהם עם ברכה, כדי שלא ישכח כשיעשה עיסה במים.
110. עיסה שהיה בה שיעור להפרשת חלה, אלא שהיתה כוונה לחלקה בעודה בצק לשני אנשים שונים ואין בכל חלק שיעור הפרשה, מה דינה?
 א. לא חייבת בהפרשת חלה.
 ב. חייבת בהפרשת חלה עם ברכה.
 ג. חייבת בהפרשת חלה בלא ברכה.
111. האם מותר להפריש חלה בשבת?
 א. מותר להפריש אף בשבת כי היא מצווה גדולה וחשובה.
 ב. מותר להפריש אבל בלא ברכה.
 ג. בארץ ישראל שהוי עיקר הדין אסור לו מדין מוקצה או מתקן מנא.
112. שתי עיסות שאין בכל אחת מהן שיעור חלה, והניחו אותן יחד: האם מצטרפות לשיעור הפרשת חלה?
 א. כל שנוגעות זו בזו או הונחו יחד בכלי אחד, מצטרפות לשיעור הפרשת חלה.
 ב. לא מצטרפות.
 ג. מצטרפות זו לזו, רק אם למראית עין נראות דומות, אפילו שלא בכלי אחד.
113. שתי עיסות שאין בכל אחת מהן שיעור חלה, והניחו אותן יחד: האם מצטרפות להפרשת חלה?
 א. כן, בכל מקרה מצטרפות.
 ב. מצטרפות, להפרשה בלא ברכה.
 ג. אם מקפיד שלא יגעו זו בזו, לא מצטרפות כלל.
114. מה הם 5 סוגי המעשרות שיש?
 _____
 _____
 _____
115. באלו שנים נוהג מעשר שני?
 א. בשנים א ב ג ד.
 ב. בשנים ב ג ה ו.
 ג. בשנים א ב ד ה.

116. מה הוא התאריך הקובע לפירות וירקות את שנת המעשר?
 א. ט"ו בשבט.
 ב. א' בתשרי לתבואה וקטניות וט"ו בשבט לפירות.
 ג. א' בתשרי.
117. מה הם הפירות החייבים בהפרשה?
 א. כל גידולי הקרקע והאילן.
 ב. כל גידולי הקרקע שבבעלות ישראל ונגמר מלאכתם ביד בבעלות ישראל.
 ג. כל גידולי הקרקע שגדלו בארץ ישראל ואף בבעלות הגוי.
118. מה דינם של פירות הפקר, האם צריכים הפרשת תרו"מ?
 א. פירות הפקר שגדלו בארץ ישראל – צריכים הפרשה.
 ב. אינם צריכים הפרשה.
 ג. צריך הפרשה בלא ברכה.
119. האם ניתן להפריש משני מינים, מפרי אחד על חברו, כשנמצאים ביחד לפנינו?
 א. כל שבאו אל הבית יחדיו מותר להפריש מהאחד על השני.
 ב. רק כאשר יש בשניהם שיעור הפרשה מותר להפריש האחד על השני.
 ג. אין להפריש אלא כל מין על מינו.
120. מה הם 6 הדברים הקובעים את חיוב הפירות להפרשת תרו"מ?
 _____
 _____
121. מה עושים בזמן הזה עם תרומה גדולה ותרומת מעשר?
 א. יכול לתת אותם לכל כהן מיוחס שהוא מכיר.
 ב. אסורים בהנאה, ולכן תרומה טהורה צריך בקבורה, וטמאה - שריפה. ולכן רצוי לטמאות אותם במשקים.
 ג. תרומה גדולה, צריך לשורפה תרומת מעשר - אין צורך לתת.
122. כיצד נוהגים היום עם מעשר שני?
 א. צריך לחלל אותו על מטבע הנמצא במדינה בשוה פרוטה. וכשזה מתמלא מהחילול צריך לאבדו.
 ב. אסור בהנאה וצריך לאבדו בשריפה או בקבורה.
 ג. יפדה את ערכו ויתן אותו לצדקה.

123. אדם ששכח לעשר בערב שבת וזכר בשבת האם יכול להפריש תרו"מ?
א. יכול להפריש תרו"מ. אלא שלא ישרפם בשבת.
ב. יכול להפריש רק מעשר ראשון ומעשר שני אבל שאר תרו"מ לא יכול.
ג. אסור להפריש תרו"מ בשבת. הפירות הם בגדר מוקצה ואסורים בטלטול.
124. הנמצא בערב שבת בדרך וחושש שלא יספיק להפריש תרו"מ מה יעשה?
א. יכול להפריש על "תנאי" מלפני כניסת השבת ועל סמך נוסח זה יכול להפריש בשבת.
ב. מאחר והוא אנוס יכול להפריש בשבת עצמה.
ג. אין לו כל תקנה והפירות אסורים לו כל זמן שלא הופרשו תרו"מ.
125. מה היא ערלה?
_____
126. במה ישנו איסור ערלה?
א. פירות ערלה אסורים באכילה אבל מותרים בהנאה.
ב. פירות ערלה אסורים באכילה ובהנאה.
ג. פירות ערלה אסורים באכילה ובהנאה ומותר למוכרם לגוי.
127. האם איסור ערלה נוהג בחו"ל?
א. אינו נוהג אלא בארץ ישראל.
ב. נוהג מהתורה גם בחו"ל.
ג. נוהג בארץ מדין תורה ובחו"ל מדין הלכה למשה מסיני, ורק במטע שהוא ודאי ערלה.
128. ספק ערלה בארץ ישראל וספק ערלה בחו"ל מה הדין?
א. בשניהם אסורים מכוח ספק דאורייתא לחומרא.
ב. בארץ ישראל אסור ובחו"ל מותר.
ג. כל שיש ספק לא החמירו בדבר ומותר.
129. מתי הוא המניין לחישוב שנות הערלה?
א. כל שהגיע א' תשרי ומכל מקום אסורים הפירות עד ט"ו בשבט.
ב. כל עץ לפי זמן גידולו מאז שעבר שנה מהנטיעה שלו.
ג. מנין שנות ערלה נקבע לפי א' דחודש ניסן.
130. מהו דין "נטע רבעי"?
_____

131. במה מתבטאת "קדושת שביעית" שיש לפירות הגדלים בשנת השמיטה.
א. שצריך לאוכלם בקדושה בירושלים או לפדותם.
ב. אסור להפסידם ולסחור בהם. אין להוציאם לחו"ל, ולא ליתנם לגוי.
ג. אסור לאוכלם שלא כדרך אכילתם.
132. פירות וירקות שגדלו בארץ ישראל בשדות של גויים האם יש להם קדושת שביעית.
א. יש להם קדושת שביעית לכל דיניה.
ב. אין להם כלל קדושה.
ג. מחלוקת הפוסקים האם צריך לנהוג בהם קדושת שביעית או לא.
133. מה הוא איסור "ספיחים"?
-
-
-
134. באלו גידולים אין איסור "ספיחים"?
א. בפירות האילן שהם רב-שנתיים או שצמחו מעצמם בקרקע בשדה לאו בת זריעה.
ב. בכל הגינות הפרטיות אבל בשדות הגדולים יש חשש לספיחים.
ג. כל שנזרעו בשנה השישית אפילו בסופה אין בהם איסור ספיחים.
135. מה הוא "אוצר בית דין"?
-
-
136. האם פירות וירקות של שנת השמיטה עצמה חייבים בתרו"מ?
א. חייבים בתרו"מ.
ב. לא חייבים בתרו"מ.
ג. חייבים רק מעשר עני.

תשובות למבחן מסכם בקורס משגיחי כשרות

1. א
2. א
3. הכלל הוא "כבולעו כך פולטו". כלומר, כדרך השימוש שהכלי בלע את איסורו. כך, הוא יפלוט אותו, וזהו הכשרו.
4. ג
5. ב
6. א
7. א
8. כאשר מכשירים את הכלי על ידי ליבון ניתן לשנותו בכל אופן שרוצים.
9. א
10. ג
11. ב
12. ג
13. א
14. ג
15. א
16. א
17. ב
18. א
19. א
20. א
21. ג
22. ב
23. א
24. "פת פלטר" - היא פת שאפה אותה נחתום גוי. או שאפה אותה סתם גוי **על מנת למוכרה** אפילו שאין הוא נחתום -אופה, במקצועו.
25. הדלקת התנור, הכנסת הבצק לתנור, "השלכת קיסם" - הגברת חום התנור. מפני שכך יש היכר לישראל שלא תישכח הגזירה של פת עכו"ם.
26. א
27. **דעת רש"י** - שלא יהא הישראל רגיל אצל הגוי במאכל ובמשתה ויאכילנו דבר האסור.
דעת תוספות - שלא יבוא לידי חתנות עם הגוי {וזה חל גם כאשר אין לגוי בן או בת. כי לא פלוג רבנן בגזירתם.}
28. א. המאכל אינו נאכל חי כמות שהוא. ב. המאכל יהא "עולה על שולחן מלכים" - דהיינו אנשים חשובים מאוד אוכלים אותו על שולחנם.
29. ב
30. א

- א .31
- ג .32
- א .33
- א .34
- א .35
- א .36
- א .37 כל יין שניסכו אותו לשם עבודה זרה -אסור מהתורה בשתייה ובהנאה.
- א .38 חכמים גזרו על כל יין של גוי. אפילו שלא ידוע שהיין הוקרב לשם עבודה זרה. אף הוא אסור בשתייה ובהנאה. גזירה זו נקראת בפי חז"ל "סתם יינם". בכלל גזירת חכמים קיים גם האיסור על כל מגע שלגוי ביין של ישראל.
- ג .39
- ג .40
- ג .41
- א .42
- א .43
- א .44
- ג .45
- א .46 חלב שחלבו הגוי ואין ישראל רואה אותו בשעת החליבה אסרוהו חכמים מפני החשש שמא עירב בו הגוי חלב מבהמה טמאה שהוא אסור מהתורה.
- א .47
- א .48 חלב המשווק על ידי מחלבות גויים העומדות תחת פיקוח ממשלתי האוסר באופן מוחלט כל עירוב של חלב טמא. כמו"כ יש על העושה כן קנסות ואיום של סגירת המחלבה. יש מהפוסקים שהורו להתירו במקום בו קשה להשיג חלב ישראל.
- א .49
- ג .50
- ב .51
- ג .52
- א .53
- א .54
- ג .55
- א .56
- א .57
- ב .58
- ג .59
- א .60
- ב .61
- א .62 חכמים הוסיפו ואסרו אכילת בשר חיה ועוף טהורות שהתערבבו בחלב. אפילו שלא בדרך של בישול. ואפילו הם צוננים. כמו"כ קיים איסור להעלותם יחד על שולחן אחד. וכן אסורים באכילה בזה אחר זה אלא א"כ בתנאים ובדינים מסויימים.

- א .63
- ב .64
- א .65
- ג .66
- ב .67
- א .68
- א .69
- הכלל אומר "תתאה גבר" - כל מה שנמצא בתחתון גובר על העליון המונח עליו. ומכלל זה נגזרים הדינים שלעיל. .70
- ג .71
- א .72
- לחתיכה שנאסרה יש דין הנקרא - חני"נ - חתיכה הנעשית נבלה. .73
- כן. כאשר נייערו את הסיר או כיסו מיד כאשר נפלה טיפת החלב. אז אפשר לחשב את שיעור פי הששים שכנגד הטיפה שנפלה יחד עם כל מה שיש בסיר. .74
- א .75
- א .76
- ג .77
- ב .78
- א .79
- ב .80
- א .81
- א .82
- א .83
- ב .84
- ב .85
- א .86
- מאחר ויש לחריפות כוח להשביח את הטעם הפגום שבכלי. .87
- א. יש חשש שנשאר בשר בין השיניים. ובשר זה נחשב לבשר במשך שש שעות; ב. בגלל ששומן הבשר נשאר בדרכי העיכול ונותן את טעמו במשך שש שעות. להלכה ולמעשה העלו הפוסקים לחשוש לשני הטעמים יחד. .88
- א .89
- ב .90
- א. מפה שונה לכל אחד; ב. הנחת כלי או חפץ שאינו רגיל להיות על השולחן לצורך היכר ביניהם; ג. ישיבה בין שני קצוות השולחן כאשר השולחן ארוך; ד. אדם שאינו אוכל עימם שישמור לבל יאכלו זה עם זה. .91
- א .92
- א. סנפיר וקשקשת; ב. ראש רחב ומעוגל; ג. צד זנב חד ומאורך ואינו סימטרי כצד הראש; ד. חוט שידרה; ה. קרביים; ו. שלפוחית מלאה אויר. .93
- א .94

95. א. סימני הכשרות של הדג; ב. כשרות השמן; ג. כשרות התבלינים; ד. חומרי צבע; חומרי השימור; ו. צריך לברר נושאי הפרשת תרומות ומעשרות, ושביעית; ז. בעיות של בישולי עכו"ם.
96. ב
97. א
98. ג
99. א
100. ב
101. ג
102. ביצים שהוטלו בלולים שמצויים בהם תרנגולות בלבד. הן נוצרות על ידי התרנגולות עצמן בתהליך של חימום עצמי הנקרא "ספנא דארעא" - חום הקרקע.
103. א.
104. מצוות עשה מהתורה להפריש תרומה מן העיסה שנאמר במדבר (פרק ט"ו פסוק י"ח) "והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'..." הפרשת חלה נעשית מכל בצק בכמות מסוימת המיועד להכנת מאפה. ולכתחילה יש להפריש את העיסה בגמר לישת הבצק. בדיעבד ניתן להפריש אף לאחר אפיית הבצק. לדעת הרבה מהפוסקים בזמן הזה הפרשת חלה אף בא"י מצוותה מדרבנן.
105. א
106. ב
107. ג
108. ג
109. א
110. א
111. ג
112. א
113. ג
114. א. תרומה גדולה - הניתנת לכהן; ב. מעשר ראשון - הניתן ללוי; ג. תרומת מעשר - הניתנת מהלוי לכהן; ד. מעשר שני - נאכל לבעלים לאחר פדיונם, ונוהג בשנים א,ב,ד,ה. ה. מעשר עני - ניתן מיד הבעלים לעניים, ונאכל בשנים ג, ו בלבד.
115. ג
116. ב
117. ב
118. ב
119. ג
120. א. הפירות הובאו לתצר הבית. ב. מלחו את הפירות. ג. מכרו אותם. ד. בישלו אותם. ה. הופרשו מהם תרו"מ. ו. כניסת השבת לאחר גמר מלאכתם.
121. ב
122. א
123. ג

- א .124
125. ערלה - הם כל הפירות שמניבים האילנות במשך שלוש השנים הראשונות לנטיעתם. פירות אלו אסורים באכילה ובהנאה מן התורה. מצווה לכלותם לבל ייכשלו בהם בני אדם.
- ב .126
- ג .127
- ב .128
- א .129
130. כל פירות האילן שגדלו בשנה הרביעית לאילן חלה עליהם קדושת "נטע רבעי". ואסורים באכילה ללא שפודים אותם. נטע רבעי - נוהג בכל השנים כולל בשנת השמיטה. נוהג רק בפירות עצמם ולא בגרעינים או בקליפות.
- ב .131
- ג .132
133. ירקות שנזרעו ונשתרשו בארץ ישראל בשנה השביעית.
- א .134
135. "אוצר בית דין" - מערכת זו נועדה לאפשר העברת סחורה של גידולים בשנה השביעית בלא להיכשל לאיסור סחורה בפירות שביעית. הדבר נעשה על ידי שבעלי השדות נותנים שטרות על השדות לבית דין. ובית דין הם אלו שמבצעים את כל הפעולות הנדרשות הן בשיווק הסחורה והן עבודות הנדרשות לעשות בקרקע על ידי פועלים שהם ממנים. כל התמורה עבור הפירות אין לה שווי ערכי אלא עלות הוצאות התפעול והתחזוקה בלבד של במערכת.
- ב .136

מבחן במושגי יסוד למשגיחי כשרות

1. מה הוא כלי ראשון?
  - א. הכלי שבו התבשל התבשיל ומונח עדיין ע"ג האש ויש בו חום של יד סולדת בו.
  - ב. הכלי שבו התבשל התבשיל אפילו שאינו עוד ע"ג האש אבל יש בו חום של יד סולדת בו.
  - ג. כל כלי שהתבשל בו התבשיל אפילו שעכשיו אין בו חום של יד סולדת בו.
2. מה הוא כלי שני?
  - א. הכלי שאליו העבירו את התבשיל מכלי ראשון ודווקא שאין בו חום של יד סולדת.
  - ב. הכלי שאליו העבירו את התבשיל מכלי ראשון אפילו שיש בו חום של יד סולדת בו.
  - ג. כל כלי שאינו מונח ע"ג האש.
3. מהו שיעור מאכל בן דורסאי?
  - א. שליש בישולו
  - ב. חצי בישולו
  - ג. מחלוקת
4. מהו ביטול בשישים?
  - א. כאשר ישנה תערובת של איסור בהיתר מין במינו צריך שיהיה בהיתר פי ששים כנגד האיסור.
  - ב. כאשר ישנה תערובת של איסור בהיתר מין בשאינו מינו אפילו יבש ביבש צריך שיהיה בהיתר פי ששים כנגד האיסור.
  - ג. כאשר ישנה תערובת של איסור בהיתר וכן מין במינו אפילו ביבש צריך שיהיה בהיתר ששים כנגד האיסור.
5. מה הם הדברים שבטלים ביותר מששים?
6. מה הם הדברים שאפילו באלף לא בטלים?
_____
7. מהי חתיכה נעשית נבילה(חני"נ)?
_____
8. מה הוא "טעם כעיקר"?
_____
9. כיצד הוא שיעור של "כדי קליפה"?
_____
10. מה הוא כלי "בן יומו"?
_____
- מה הוא כלי "שאינו בן יומו"?
_____
11. מהו הכלל של "כבולעו כך פולטו"?
_____

12. מהו "ליבון קשה"? _____
מהו "ליבון קל"? _____
13. מהו "ני"ט בר ני"ט"? _____
14. מה נקרא מאכל פרווה? _____
15. מהו דין "מליח כרותח"? _____

תשובות למבחן במושגי יסוד למשגיחי כשרות

1. ב
2. ב
3. ג
4. ב
5. חלה, תרומה או ביכורים שהתערבו בחולין, ביצת איסור קלופה בטלה בששים ואחת ביצים של היתר, ערלה וכלאים בטלים פי מאתיים.
6. בריה, חתיכה הראויה להתכבד, דבר שבמנין, דבר חשוב, תבלינים של איסור, דבר שיש לו מתירין, דברים המעמידים, חמץ בפסח.
7. חתיכה שנאסרה כי לא היה בה פי ששים כנגד האיסור שנבלע בה. אם נפלה שוב לתבשיל היתר צריך לשער בתבשיל פי ששים כנגד כל אותה חתיכה שנאסרה כי יש לה דין של נבילה ולא כנגד האיסור הראשון שנבלע בה. נחלקו הפוסקים האם דין זה נאמר רק בבשר בחלב או אף בשאר האיסורים.
8. טעם איסור שהתערב בהיתר ונתן את טעמו - הדין שנחשב טעמו כעיקרו של איסור, ואוסר את כל התערובת. למרות שאין באוכל ממשות האיסור. נחלקו הראשונים האם טעם כעיקר איסורו מהתורה או מדרבנן.
9. כאשר בלע מאכל מדבר האסור. יש להסיר ממנו ממקום נגיעת האיסור חתיכה של שיכבה חיצונית בעובי כזה שיוכל הכל להינטל בבת אחת מבלי להתפורר תוך כדי הקילוף, ושאר האוכל מותר.
10. א. כלי שבישלו בו בתוך 24 שעות האחרונות כלי זה נחשב לבן יומו. משום שהטעם הבלוע בכלי מהבישול בו עדיין משובח ויכול הוא להבליע את טעמו למאכל אחר.
ב. כלי שבישלו בו קודם ל-24 שעות ולא נעשה בו בינתיים כל שימוש הטעם הבלוע בכלי נחשב לאינו בן יומו משום שהוא כבר פגום ולא יכול לתת את טעמו במאכל אחר.
11. כדרך שהכלי בולע את האיסור באותה צורה ממש הוא דרך הכשרתו. בליעה בהרתחה - דינו בהגעלה ברותחים. בליעה באש - דינו בליבון.
12. ליבון קשה - נעשה בכלי שהשימוש שבו ללא רוטב או נוזל אחר וכשיש להכשירו צריך לשים אותו באש עד שיתאדם ויוציא ניצוצות.

ליבון קל - כלי שמשמשים בו אף עם נוזל או רוטב וכשיש צורך להכשירו יש לשים את הכלי באש עד שיתחמם במידה שאם יניחו קש או חוט מצדו השני ישרפו.

13. נ"ט בר נ"ט - האיסור שנגרם בתערובת של בשר בחלב יכול לסור רק כאשר הוא בטעם ראשון. אבל כאשר הוא בטעם שני הנעשה בהיתר אין הוא יכול לאסור בתערובת. כגון סיר שבישלו בו חלב הרי שדינו של הסיר להיות "חלבי". כאשר אח"כ מבשלים בסיר זה מאכל שהוא פרווה. הרי שהמאכל אומנם קיבל את הטעם החלבי הבלוע בסיר אבל אין זה נתינת טעם האוסרת את הפרווה. וממילא כאשר אח"כ בישלו את מאכל הפרווה עם הבשר אין הוא נאסר. משום שיש כאן נותן טעם של היתר. א. נ"ט 1 - מהחלב אל הסיר. ב. נ"ט 2 - מהסיר למאכל הפרווה. יש להדגיש שני"ט בר נ"ט קיים רק במאכל היתר אבל במאכל באיסור תמיד יישאר באיסור.

14. כל דברי מאכל שאינם בשריים ואינם חלביים. אלא סתמיים.

15. הדין הוא שכשם שמאכל רותח יש בכוחו להבליע את טעמו לתוך מאכל אחר או לכלים שבהם נמצא. כך גם מאכל המלוח באופן כזה שאינו נאכל מחמת מלחו יכול אף הוא להבליע את טעמו במאכל אחר או בכלים ולתת בהם את טעמו.

קובץ רביעי

שאלות חזרה לקורס
כשרות
יחידת טכנולוגיה והלכה

שאלות חזרה לקורס כשרות - יחידת טכנולוגיה והלכה

בישול

1. ש. קנקן תה התקרר, וכעת רוצים להוסיף לו מים מהמיחס. האם הדבר מותר ובאלו תנאים? [שו"ע ורמ"א]
- ת. השאלה היא מתי אין בישול אחר בישול בלח. לדעת השו"ע מותר רק אם התה לא ירד מתחת חום שהיד סולדת בו [70 מעלות] ולדעת הרמ"א כל עוד התה לא הצטנן לגמרי מותר.
2. ש. האם מותר לחמם בשבת חתיכת עוף שיוצא ממנה רוטב? מה הדין ביחס לדגים עם הרבה רוטב?
- ת. חתיכת עוף נחשבת דבר יבש לכל הדעות אף שיוצא ממנה מעט רוטב ולכן מותר לחמם אותה כי אין בישול אחר בישול בדבר יבש. בדגים עם רוטב הדבר שנוי במחלוקת הפוסקים האם הולכים לפי הרוב שהוא יבש ומותר [דעת הגרע"י], או שאסור בגלל שיש שם רוטב.
3. ש. האם מותר להוציא אוכל בכף הגשה מסיר שהאוכל בו עדיין לא מבושל כל צורכו ומה הדין כשמבושל כל צורכו?
- ת. באוכל שאינו מבושל כל צורכו אסור לכל הדעות להוציא ממנו בכף שמא יגיס. באוכל מבושל כל צורכו לדעת הספרדים מותר ולדעת הפוס' האשכנזים אסור למעט במקרים מסוימים כמים או סיר שאם נורידו לא נוכל להחזירו.

שהייה

4. ש. מהו איסור שהייה, האם איסורו מהתורה או מדרבנן ומטעם מה אסרוהו?
- ת. שהייה הינו איסור מדרבנן להשאיר מערב שבת סיר שאינו מבושל על אש. סיבת האיסור היא חשש שמא יחתה בגחלים ויבעירם.
5. ש. מהי אש קטומה, וכיצד יוצרים מצב כזה בכירים של גז?
- ת. אש קטומה הינה אש שהחלישו אותה ע"י כיסויה בחול או באפר וכאשר עשו כן לא חוששים שהאדם יחתה בגחלים. בכירים של גז יוצרים מצב זה ע"י כיסוי האש בכיסוי המחליש את החום ויש המחמירים גם לכסות את כפתורי ההפעלה.

6. ש. באיזה שלב של בישול התבשיל יהיה מותר להשהותו גם על גבי אש שאינה קטומה?
- ת. לדעת השו"ע רק אם התבשיל הוא בשלב של מבושל כל צורכו ומצטמק ורע לו מותר, ולדעת הרמ"א גם התבשיל הגיע לשלב של מאכל בן דרוסאי [חצי בישול ויש אומרים שליש בישול] מותר.
7. ש. כיצד הופכים תנור או סיר חשמלי שבו אי אפשר לקטום את האש, לכזה שאפשר להשהות בו?
- ת. על ידי נעילת כפתורי ההפעלה או הסרתם בדומה להיתר תנור שטחו את פתחו בטיט שמתיר שהייה.
8. ש. מהן הבעיות בשימוש בתנור הקומביסטימר בשבת, וכיצד פותרים בעיות אלו?
- ת. יש בעיה בפתיחת הדלת וסגירתה שגורמת להפסקת פעולת התנור ולהפעלתו מחדש. ישנו איסור שהייה בתנור רגיל. פיקוד שבת מבטל את המתג בדלת ומאפשר פתיחת דלת התנור ללא שינויים בתנור. ביחס לשהייה פיקוד השבת מבטל את כל כפתורי ההפעלה הרגילים ומשאיר את התנור נעול על מצב שנקבע מערב שבת.

החזרה

9. ש. טבח בית המלון הוציא מתנור החימום תבנית ירקות עם רוטב והוציאה לשולחנות חדר האוכל. לאחר שנוכח שהאורחים טרם הגיעו הוא מעוניין להחזירה לאש מכוסה. האם הדבר מותר?
- ת. ראשית יש לבדוק האם הירקות מבושלים כל צורכם. אם לא אין שום היתר להחזירם. אם כן בושלו כל צורכם, יש להתייחס לשאר תנאי החזרה. לשיטת השו"ע יש שני תנאים שצריך לבדוק. האם האוכל עדין חם בחום של יד סולדת בו [70 מעלות] ואם כן כיון שהוא לא הונח על גבי קרקע מותר להחזירו לאש מכוסה. לדעת הרמ"א האוכל יכול להתקרר יותר בתנאי שהוא עדיין חם במקצת אך מאידך אסור שיניחנו מידו ותהיה דעתו להחזיר ובדיעבד ניתן להסתפק באד התנאים מהשניים. כאן גם לא היתה דעת הטבח להחזיר וגם הוא הניח את הסיר על שולחן ולכן אסור להחזיר לאש מכוסה.
10. ש. האם מותרת החזרת אוכל לתוך תנור חימום המצוי במצב שבת, ומה הדין ביחס לארון חימום ודלפק הגשה "ברמרי"??
- ת. החזרה לתנור אסורה אפילו אם הוא מצוי במצב שבת. החזרה לארון חימום ודלפק הגשה מותרת כיון שאין דרך לבשל בהם.

11. ש. מהי נתינה בתחילה, ומהי הדרך המוכרת לך לתת בתחילה לתוך תנור חימום?

ת. נתינה בתחילה פירושה מצב בו מותר להניח אוכל יבש [שאינן איסור לחממו בשבת] על מקור חום ללא תנאי החזרה. בתנור, הדרך היחידה המותרת היא ע"י הפיכתו לגרוף וקטום עם כיסוי ונעילת כפתורי ההפעלה, והפעלתו בעזרת שעון שבת כאשר האוכל מוכנס לתנור בשעה שהתנור כבוי ומחומם אח"כ. יש המתירים דרך זו רק ע"י גוי. ויש המתירים אף ע"י יהודי.

הטמנה

12. ש. מהו איסור הטמנה והאם יש הטמנה האסורה גם מערב שבת?

ת. חז"ל אסרו להטמין קדרה. מערב שבת אסרו להטמין רק בדבר המוסיף הבל ובשבת אסרו להטמין אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל.

13. ש. באילו אופנים מותר לכסות סיר בשמיכות? התייחס לשיטת הרמ"א ולשו"ע.

ת. לשיטת הרמ"א כל עוד הסיר לא מכוסה לגמרי אינו נחשב הלכתית כמוטמן ובאופן זה אין כלל איסור הטמנה. לדעת השו"ע מותר לכסות בשמיכות כאשר הן מונחות על דף רחב ולא נוגעות בדפנות. כמו כן מותר לכסות רק את מכסה הסיר בלי שהשמיכה תגלוש על צדדי הסיר.

מיחמים

14. ש. על מה יש להקפיד במיחם "גלישבת" כדי לוודא שהוא נמצא במצב שבת?

ת. במיחם זה יש שעון שבת שבועי פנימי הדואג שהמיחם ייכנס למצב שבת לפני שבת ויימנע חילול שבת מהמשתמשים בו במצב חול. נורית ביקורת בחזית המיחם מאשרת הימצאות המיחם במצב זה. יש לוודא הימצאות הנורית במצב זה לפני שבת ע"י כיוון השעון כראוי. ואם חל יום טוב באמצע השבוע יש להעביר את המיחם למצב שבת בעזרת כפתור ידני.

15. ש. כיצד הדרך להכנת קפה שחור העשוי עם תמצית קפה נוזלית קרה או חמה?

ת. במידה ותמצית הקפה מבושלת מערב שבת הדין כך – אם היא קרה יש לתיתה בכלי שני ואם היא חמה מותר לתיתה אף בכלי ראשון.

16. ש. האם מותר לצרוך מים ממכשירי טיהור מים? התייחס בתשובתך למים קרים וחמים.

ת. מים חמים אסור בכל מקרה לצרוך כיון שהמכשיר מחמם אותם מידית. ביחס למים קרים יש להבחין בין מכשיר שהברז בו חשמלי ואז הוצאת המים הקרים גם אסורה. ממכשיר שהברז בו מיכני עקרונית מותר להוציא מים קרים.

17. ש. מהי הבעיה בהוצאת קרח ממכונת לייצור קרח, ולמי מותר להוציא קרח ממכונה זו?

ת. הוצאת קרח ממכונת קרח בעייתית בגלל שבשלב מסויים הוצאת הקרח נוסף גורמת מיידית לייצור קרח חדש. לגוי מותר להוציא קרח ללא שום בעיה בגלל שהוא אינו מתכוון לייצר קרח חדש.

מדיח כלים שבת

18. ש. מהו פיקוד שבת למדיח כלים? אילו בעיות בשימוש במדיח הוא פותר, ואת אלו אין הוא פותר?

ת. פיקוד שבת למדיח מפעיל אוטומציה ביחס להפעלת ראשית של המדיח, חימום המים בדוודים, וביחס למסועי הכנסת הכלים. יש לוודא שגם ברז ריקון המים המלוכלכים מופעל בעזרת הפיקוד ואם לא יש איסור לבצע במדיח יותר מהדחה אחת. יש עדיפות לכך שנכרי יעבוד עם המדיח וכך במקרה תקלה הנכרי יוכל לחלץ כלים, וכן אין בעיה בהכנסת כלים מלוכלכים בשאריות אוכל שלא התבשלו.

מדיח כלים – כשרות

19. ש. האם מותרת הדחת כלים בשריים וחלביים באותו מדיח כלים? מהן הדעות השונות בעניין ועל אלו דברים צריך להשגיח לכל הדעות?

ת. המתירים – סוברים שכל הבעיה הינה בהבלעת טעם שכלולה בהגדרה של נ"ט בר נ"ט אשר לדעת השו"ע מותר להדיח באותם מים כלים בשריים וחלביים וגם לרמ"א האוסר זאת אם מחליפים את המים בין ההדחות מותר. חשש בליעת שאריות בעין ייפתר ע"י החלפת המגשים. כמו כן בגלל השימוש בסבון כלים הפוגם את השאריות אין כלל איסור. האוסרים – סוברים שלדעת הרמ"א גם זה נכלל באיסור לגרום לכתחילה לנ"ט בר נ"ט. כמו כן הם חוששים שחתיכות אוכל שיצטברו ברשתות הניקוז לא ייפגמו ע"י סבון הכלים וכשהמים יתמעטו ייתכן שלא יהיה שישים כנגדם ותהיה בעיה של בליעת טעמים. על מה צריך להשגיח – החלפת רשתות בין בשר לחלב. ניקוי השאריות של האוכל שנתרו אחרי ההדחה.

תנורים במטבח המודרני

20. ש. באפיה יחד בתנורים של בשר וחלב קיימות שתי בעיות הלכתיות – ריחא וזיעה. איזו מותרת בדיעבד ואיזו אסורה?

ת. ריחא מילתא אסור לכתחילה ומותר בדיעבד. ואם נאפו בזה אחר זה בתוך תנור אחד מותר לכתחילה. זיעה אוסרת אף בדיעבד ואף באפיה בזה אחר זה כדין כיסוי סיר במכסה.

21. ש. מהי דעת הרב פיינשטיין ביחס לאפיה משותפת של בשרי וחלבי בתנור אחד?
ת. הרב פיינשטיין מתיר באפיה רגילה ולא חושש לאסור זיעה באופן זה. כאשר אופים בסיר מגולה חושש לזיעה שאוסרת אלא אם כן יש אש למעלה השורפת את הזיעה.

22. ש. כיצד ניתן לבשל במיקרוגל אוכל חלבי ובשרי בזה אחר זה? הסבר.
ת. במיקרוגל, בניגוד לתנור רגיל, הדפנות קרות, ולכן הזיעה הבלועה לא נפלטת ממנו אלא אם כן תהיה זיעה חדשה מאוכל המתבשל כעת. לכן ניתן לכסות את האוכל המתבשל כעת בכיסוי אטום באופן שלא ייפלט ממנו זיעה, ואז הזיעה הבלועה בדפנות לא תעבור לאוכל המתבשל.

חלבי בשרי פרווה

23. ש. חיממו מים בסיר בשרי נקי, שעתיים אחרי שבישלו בו בשר. כעת רוצים להכין ממים אלו קפה עם חלב. האם מותר לעשות כן [שו"ע, רמ"א]?

ת. לדעת השו"ע מותר לכתחילה לערבב את החלב כדין נ"ט בר נ"ט ויש מתירים לשו"ע אף לתכנן את בישול המים מראש.
לדעת הרמ"א אסור לערבב ורק בדיעבד אם ערבבו כבר חלב מותר לשתות את הקפה.

24. ש. עוגת פרווה נאפתה בתבנית חלבית נקיה שכעת אפו בה עוגת גבינה, האם מותר לאכול עוגה זו אחרי ארוחה בשרית?

ת. אין דין המתנת ו' שעות בני"ט בר נ"ט ולכן א"צ להמתין.

הפעלת בית מלון בשבת

25. ש. מהן הבעיות הכרוכות בשימוש בחדר שיש בו מיזוג אויר עם בקרת אנרגיה וכיצד יש לפתור בעיות אלו?

ת. בחדר שיש בו מיזוג אויר ויש מערכת בקרת אנרגיה יש בעיה בכל כניסה ויציאה של אורח מהחדר הנקלטת בגלאים מסוגים שונים המצויים בחלל החדר – גלאי נפח ומפסקים בדלת או בחלונות. הפתרון לבעיות אלו הוא ניטרול המערכת בשבת וביטול פעילותם החשמלית של הגלאים.

שימוש בגוי בשבת

26. ש. גוי שעשה מלאכה בשבת. באיזה אופן מותר לישראל ליהנות מהמלאכה ובאיזה אופן אסור?

ת. גוי שעשה מלאכה עבור עצמו בשבת מותר לישראל ליהנות ממנה. אלא אם כן מכיר את הישראל ובאופן שיש חשש שירבה בשבילו כגון בבישול. אך אם אין חשש שירבה מותר אף במכירו כי "נר לאחד נר למאה". אם עשה לכתחילה עבור הישראל אסור ליהנות מהמלאכה בכל אופן.

27. ש. אורחים בלתי צפויים הגיעו ויש צורך לחמם אוכל בתנור. האם מותר לומר לגוי לעשות זאת?

ת. על פי הכלל שהתירו "שבות דשבות" במקום צורך גדול – דהיינו אמירה לגוי במלאכה דרבנן ניתן להקל באופן זה של צורך לאמר לגוי לחמם אוכל יבש בתנור.

28. ש. נאמר לגוי לעשות פעולה מותרת והוא עשה אותה בצורה אסורה האם מותר לישראל ליהנות מהתוצאה?

ת. הט"ז מתיר לישראל ליהנות מאור שהשפחה הדליקה כדי שתוכל להדיח את הכלים שתפקידה להדיחם, כיון שעשתה את המלאכה לצורכה ולא לצורך הישראל.

הפעלת בית חולים ע"פ ההלכה

29. ש. על פי איזה עיקרון פועל "מפסק גרמא"? הבא 2 דוגמאות ליישומים שונים בהם משתמשים בו בבתי חולים!

ת. עיקרון הגרמא מופיע במס' שבת קכ ביחס לכיבוי דליקה ע"י הצבת כדי חרס מלאים מים שיתפוצצו כשהאש תגיע אליהם. על סמך זה הומצא מתג גרמא אשר בעת הזזת המתג לא קורה דבר מבחינה חשמלית ורק כעבור זמן מסוים בדיקה מחזורית מגלה את שינוי המתג ומפעילה את המעגל החשמלי.

על פי עיקרון זה מופעלות מס' מערכות בבתי חולים – חימום אוכל בשבת, טלפון שבת, מערכות קריאת חולה אחות, הפעלת מיכשור רפואי ע"י שקע גרמא נייד.